

Hallituksen esitys Eduskunnalle Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Albanian tasavallan välillä tehdyn vakautus- ja assosiaatiosopimuksen hyväksymiseksi sekä laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Luxemburgissa kesäkuussa 2006 Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Albanian tasavallan välillä tehdyn vakautus- ja assosiaatiosopimuksen sekä lain sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Sopimus on luonteeltaan jaetun toimivallan sopimus eli niin sanottu sekasopimus, jonka määräykset kuuluvat osittain jäsenvaltion ja osittain Euroopan yhteisön toimivaltaan.

Sopimuksen tavoitteena on tukea Albanian pyrkimyksiä demokratian ja oikeusvaltioperiaatteen lujittamisessa, edistää Albanian poliittista, taloudellista ja institutionaalista vakautusta sekä koko Länsi-Balkanin vakuttamista eri alojen, varsinkin oikeus ja sisäasioihin liittyvän yhteistyön kautta; kehittää sopimuspuolten välistä poliittista vuoropuhelua, tukea Albanian pyrkimyksiä kehittää taloudellista ja kansainvälistä yhteistyötään muun muassa lainsäädäntönsä lähentämisellä yhteisön säännöstöön; tukea Albanian pyrkimyksiä saattaa päätökseen toimivaan markkinatalouteen siirtyminen sekä kehittää

asteittain yhteisön ja Albanian välinen vapaakauppa-alue.

Sopimuksen johdannossa sopimuspuolet tunnustavat Albanian aseman mahdollisena Euroopan unionin jäsen ehdokkaana Euroopan unionista tehdyn sopimuksen mukaisesti sillä edellytyksellä, että se täyttää kesäkuussa 1993 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston vahvistamat arviointiperusteet ja panee onnistuneesti täytäntöön tämän sopimuksen määräykset. Sopimuksella parannetaan siten asteittain Albanian valmiuksia liittyä Euroopan unioniin.

Sopimuspuolet ratifioivat tai hyväksyvät tämän sopimuksen omien menettelyjensä mukaisesti. Ratifiointi- tai hyväksymiskirjat talletetaan Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristöön. Sopimus tulee voimaan viimeisen ratifiointi tai hyväksymiskirjan talletuspäivää seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä. Lakiehdotus on tarkoitettu tulemaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin sopimus tulee voimaan.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	4
1 JOHDANTO.....	4
2 NYKYTILA.....	4
2.1 Euroopan yhteisön ja Albanian väliset sopimus- ja kauppasuhteet.....	4
2.2 Suomen ja Albanian kahdenväliset sopimus- ja kauppasuhteet.....	5
2.3 Nykytilan arviointi.....	5
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	5
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	6
4.1 Taloudelliset vaikutukset.....	6
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	6
4.3 Ympäristövaikutukset.....	6
4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	6
5 ASIAN VALMISTELU.....	6
5.1 Asian valmistelu Euroopan unionissa.....	6
5.2 Asian kansallinen valmistelu.....	7
6 MUITA ESITYKSEEN VAIKUTTAVIA SEIKKOJA.....	7
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	8
1 SOPIMUKSEN SISÄLTÖ JA SEN SUHDE SUOMEN LAINSÄÄDÄNTÖÖN....	8
I OSASTO: YLEISET PERIAATTEET.....	8
II OSASTO: POLIITTINEN VUOROPUHELU.....	8
III OSASTO: ALUEELLINEN YHTEISTYÖ.....	9
IV OSASTO: TAVAROIDEN VAPAA LIIKKUVUUS.....	9
I LUKU.....	9
Teollisuustuotteet.....	9
II LUKU.....	9
Maatalous ja kalastus.....	9
III LUKU.....	10
Yhteiset määräykset.....	10
V OSASTO: TYÖNTEKIJÖIDEN LIIKKUVUUS, SIJOITTAUTUMINEN, PALVELUJEN TARJOAMINEN, JUOKSEVAT MAKSUT JA PÄÄOMANLIIKKEET.....	10
I LUKU.....	10
Työntekijöiden liikkuvuus.....	10
II LUKU.....	11
Sijoittautuminen.....	11
III LUKU.....	12
Palvelujen tarjoaminen.....	12
IV LUKU.....	12
Juoksevat maksut ja pääomanliikkeet.....	12
V LUKU.....	13
Yleiset määräykset.....	13
VI OSASTO: LAKIEN LÄHENTÄMINEN, LAINVALVONTA JA KILPAILUSÄÄNNÖT.....	13
VII OSASTO: OIKEUS, VAPAAUS JA TURVALLISUUS.....	14

I LUKU	14
Johdanto	14
II LUKU	14
Yhteistyö henkilöiden liikkuvuuden alalla	14
III LUKU	15
Yhteistyö rahanpesun, terrorismin rahoituksen, laittomien huumausaineiden ja terrorismin torjunnassa	15
IV LUKU	15
Yhteistyö rikosasioissa	15
VIII OSASTO: YHTEISTYÖPOLITIIKAT	15
IX OSASTO: RAHOITUSYHTEISTYÖ	16
X OSASTO: INSTITUTIONAALISET MÄÄRÄYKSET, YLEISET MÄÄRÄYKSET JA LOPPUMÄÄRÄYKSET	16
2 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT	18
3 VOIMAANTULO	19
4 EDUSKUNNAN SUOSTUMUKSEN TARPEELLISUUS JA KÄSITTELY- JÄRJESTYS	19
4.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus	19
4.2 Käsitteilyjärjestys	21
LAKIEHDOTUS	22
Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Albanian tasavallan välisen vakautus- ja assosiaatiosopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	22
SOPIMUSTEKSTI	23

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Euroopan unionin Länsi-Balkan politiikan perustana on vuonna 1999 käynnistetty vakautus- ja assosiaatioprosessi. Sen tavoitteena on varustaa prosessiin kuuluvat Länsi-Balkanin maat, joita ovat Albania, Bosnia-Hertsegovina, Kroatia, Makedonia, Montenegro ja Serbia, sellaisilla eurooppalaisiin käytäntöihin ja standardeihin perustuvilla valmiuksilla, joilla ne voivat ylläpitää vakaita demokraattisia instituutioita, varmistaa oikeusvaltion pysyvyyden ja säilyttää avoimen ja vauraan talouden. Vakautus- ja assosiaatioprosessi edellyttää sekä Euroopan unionilta että Länsi-Balkanin mailta pysyvää sitoutumista siihen, että ne pysyvät tiukasti tavoitteessaan integroida alue täydellisesti unioniin ja että ne toteuttavat siihen tarvittavat toimenpiteet.

Vakautus- ja assosiaatioprosessin kulmaksi on kunkin Länsi-Balkanin maan kanssa solmittava vakautus- ja assosiaatiosopimus. Vakautus- ja assosiaatiosopimukset ovat laaja-alaisia jaetun toimivallan sopimuksia, jotka kattavat vapaakaupan lisäksi poliittisen vuoropuhelun ja määräyksiä yhteistyön kehittämiseksi useilla eri aloilla. Sopimusten johdantoon on sisällytetty maininta kyseisten maiden asemasta mahdollisina Euroopan unionin jäsenhedokkaina.

Vakautus- ja assosiaatiosopimukset ovat Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 310 artiklan nojalla tehtyjä jaetun toimivallan sopimuksia, jotka sisältävät sekä yhteisön että jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Vakautus- ja assosiaatiosopimusten kauppapoliittisten määräysten osalta yhteisön toimivalta on yksinomainen. Useimmat muut sopimusten kattamat yhteistyöalat sen sijaan sisältävät myös jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvia asioita. Sopimukset edellyttävät siksi sekä yhteisön että jäsenvaltioiden hyväksymistä. Sopimukset ovat pääperiaatteiltaan samantyyppisiä, mutta ne sisältävät tiettyjä maakohtaisia eroja.

Euroopan yhteisöllä on tällä hetkellä voimassa olevat vakautus- ja assosiaatiosopimukset Kroatian ja Makedonian kanssa.

Montenegron sopimus parafoitiin maaliskuussa 2007. Bosnia-Hertsegovinan kanssa tekniset sopimusneuvottelut on saatu päätökseen, mutta maa ei ole edennyt riittävästi sopimuksen solmimisen ehtona olevissa keskeisissä uudistuksissa. Serbian kanssa sopimusneuvottelut ovat käynnissä.

Albanian vakautus- ja assosiaatiosopimus allekirjoitettiin Luxemburgissa 12 päivänä kesäkuuta 2006. Sopimus tulee voimaan, kun kaikki sopimuspuolet ovat hyväksyneet sen omien menettelyjensä mukaisesti.

2 Nykytila

2.1 Euroopan yhteisön ja Albanian väliset sopimus- ja kauppasuhteet

Vakautus- ja assosiaatiosopimuksen voimaantuloa odottaessa kauppaa ja siihen liittyviä kysymyksiä koskevat määräykset on pantu täytäntöön Euroopan yhteisön ja Albanian tasavallan välisellä väliaikaisella sopimuksella kaupasta ja kaupan liitännäistoimenpiteistä (EUVL L 239, 1.9.2006, s. 2), joka tuli voimaan 1 päivänä joulukuuta 2006. Väliaikainen sopimus korvasi 1 päivänä joulukuuta 1992 voimaan tulleen Euroopan yhteisön ja Albanian tasavallan välisen kauppaa sekä kaupallista ja taloudellista yhteistyötä koskevan sopimuksen (EUVL L 343, 25.11.1992, s. 2) kauppaa koskevat määräykset. Voimaantulopäivästään alkaen vakautus- ja assosiaatiosopimus korvaa molemmat edellä mainitut sopimukset.

Poikkeuksellisten kaupan toimenpiteiden käyttöönotosta Euroopan unionin vakautus- ja assosiaatioprosessiin osallistuville maille tai siihen yhteydessä oleville maille ja alueille annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2007/2000 (EUVL L 240, 23.9.2000, s. 1) ja sen muutosten nojalla säädetyt kauppamyyntitykset pysyvät kuitenkin voimassa niiltä osin, kun ne ovat edullisempia kuin sopimusjärjestelmän myönnytykset.

Euroopan yhteisö on Albanian tärkein kauppakumppani. Vuonna 2005 tuonnin arvo Albaniasta Euroopan yhteisön alueelle oli noin 0,5 miljardia euroa. Suurimmat tuote-

ryhmät olivat tekstiili- ja vaateusteollisuuden tuotteet, kuljetusvälineet sekä maataloustuotteet. Euroopan yhteisön vienti Albaniaan oli vuonna 2005 arvoltaan noin 1,3 miljardia euroa. Vienti koostui pääasiassa maataloustuotteista, tekstiili- ja vaateusteollisuuden tuotteista sekä voimakoneista ja kemikaaleista.

Euroopan yhteisön ja Albanian välinen puitesopimus Albanian yhteisön ohjelmiin osallistumista koskevista yleisperiaatteista tuli voimaan heinäkuun 11 päivänä 2005 (EUVL L 192, 22.7.2005, s. 2). Euroopan yhteisön ja Albanian välinen, ilman lupaa oleskelevien henkilöiden takaisinottoa koskeva sopimus tuli voimaan 1 päivänä toukokuuta 2006 (EUVL L 124, 17.5.2005, s. 22). Euroopan yhteisön ja Albanian välinen sopimus lyhytaikaisten viisumien myöntämisen helpottamisesta parafoitiin huhtikuussa 2007.

2.2 Suomen ja Albanian kahdenväliset sopimus- ja kauppasuhteet

Suomen ja Albanian välillä on voimassa oleva sopimus sijoitusten edistämisestä ja suojaamisesta (SopS 1516/1999), sopimus taloudellisesta, teollisesta ja tieteellisteknillisestä yhteistyöstä (SopS 39/1992) sekä kansainvälistä maanteitse tapahtuvaa tavaraliikennettä koskeva sopimus (SopS 5556/1984). Taloudellista, teollista ja tieteellisteknillistä yhteistyötä koskeva sopimus on tarkoitus irtisanoa tarpeettomana, kun EU:n ja Albanian välinen vakautus- ja assosiaatio-sopimus tulee voimaan.

Suomen ja Albanian välinen kauppa on hyvin vähäistä. Vuonna 2006 Suomen viennin arvo Albaniaan oli Tullihallituksen tilastojen mukaan noin 3,8 miljoonaa euroa. Eniten vietiin tietoliikennelaitteita ja niiden osia sekä puutavaraa. Tuonti Albaniasta oli noin 0,6 miljoonaa euroa. Valtaosa tuonnista oli tietokoneiden osia.

2.3 Nykytilan arviointi

Suomen suhteiden järjestämistä Albaniaan Euroopan unionin puitteissa tehtävällä vakautus- ja assosiaatiosopimuksella voidaan pitää tarkoituksenmukaisena.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Albanian kanssa tehty vakautus- ja assosiaatiosopimus on varsin samankaltainen sekä rakenteensa että sisältönsä puolesta kuin Euroopan yhteisön jo aiemmin tekemät vakautus- ja assosiaatiosopimukset Kroatian ja Makedonian kanssa. Sopimus kattaa poliittisen vuoropuhelun ohella määräyksiä tavarakaupan, työvoiman, palvelujen ja pääomien liikkumisesta, alueellisesta yhteistyöstä sekä Albanian lainsäädännön lähentämisestä yhteisön säännöstöön. Sopimus sisältää lisäksi määräyksiä yhteistyöstä eri aloilla, muun muassa oikeus ja sisäasioiden alalla.

Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Albanian välille perustettava assosiaatio pannaan täytäntöön asteittain ja toteutetaan täysimääräisesti enintään kymmenen vuoden pituisen, kahteen peräkkäiseen vaiheeseen jaetun siirtymäkauden aikana. Tämän tarkoituksena on mahdollistaa sopimuksen täytäntöönpanoa koskeva kattava väliarviointi Albanian edistymisestä ja mahdollisuudesta siirtyä toiseen vaiheeseen. Lainsäädännön ja lainvalvonnan alalla Albanian on tarkoitus keskittyä ensimmäisen vaiheen aikana yhteisön sisämarkkinasäännösten keskeisiin osiin.

Sopimuspuolten välisen poliittisen vuoropuhelun tavoitteena on edistää Albanian yhdistymistä demokraattisten valtioiden yhteisöön ja asteittaista lähentymistä Euroopan unioniin, lähentää sopimuspuolten näkökantojen ja yhteisten näkemysten syntymistä kansainvälisissä sekä Euroopan turvallisuutta ja vakautta koskevissa kysymyksissä, sekä edistää alueellista yhteistyötä. Tavoitteena on myös yhteistyö terrorismin ja joukkotuhoaseiden torjunnassa.

Sopimuksen kauppasuhteissa sopimuspuolet sitoutuvat perustamaan asteittain vapaakauppa-alueen enintään kymmenen vuoden kuluessa väliaikaisen sopimuksen voimaantulopäivästä. Sopimuksessa annetut molemminpuoliset myönnytykset ovat epäsymmetrisiä siten, että yhteisön antamat etuisuudet ovat Albanian antamia myönnytyksiä suuremmat ja yhteisön soveltamat siirtymäajat Albanian siirtymäaikoja lyhyemmät. Teollisuustuotteiden osalta yhteisö poistaa tullit välittömästi

väliaikaisen sopimuksen tultua voimaan Albanian alentaessa vaiheittain tullejaan siten, että viimeistään viidennen vuoden jälkeen väliaikaisen sopimuksen voimaantulosta vielä jäljellä olevat tullit poistetaan. Maatalous- ja kalatuotteiden sekä jalostettujen maataloustuotteiden osalta sopimuspuolet antavat toisilleen vastavuoroisia myönnytyksiä kuitenkin niin, että yhteisön antamat myönnytykset ovat Albanian antamia myönnytyksiä kattavammat. Lisäksi sopimukseen liittyvän pöytäkirjan nro 2 mukaan vakautus- ja assosiaationeuvosto päättää pöytäkirjassa mainittujen jalostettujen maataloustuotteiden luettelon laajentamisesta, tullien muuttamisesta sekä tariffikiintiöiden korottamisesta tai poistamisesta.

Sopimuksen nojalla perustettava vakautus- ja assosiaationeuvosto valvoo sopimuksen toimeenpanoa ja soveltamista. Parlamentaarisen tason vuoropuhelua varten perustetaan vakautus- ja assosiaatiovaliokunta.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Sopimuksella on Euroopan unionin ja Albanian kauppavaihdon kehitykselle suuri merkitys sen perustaessa sopimuspuolten välille vapaakauppa-alueen. Sopimus tarjoaa taloudellisen yhteistyön ja kaupan osalta myös Suomelle ja suomalaisille yrityksille entistä paremmat yhteistyö- ja vientimahdollisuudet kolmansiin maihin verrattuna.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Sopimuksella ei ole vaikutuksia viranomaisten toimintaan. Sopimuksella perustettavista vakautus- ja assosiaationeuvoston ja -komitean sekä sen alaryhmien kokouksista johtuvat tehtävät voidaan hoitaa tavanomaisen käytännön edellyttämällä tavalla nykyisellä henkilöstöllä.

4.3 Ympäristövaikutukset

Sopimuksella ei ole välittömiä ympäristövaikutuksia. Yhtenä alueena, jolla sopimuspuolten yhteistyötä kehitetään, mainitaan

ympäristö. Tavoitteena on edesauttaa Albanian ympäristölainsäädännön kehittämistä ja yhdenmukaistamista Euroopan yhteisön vastaavan lainsäädännön kanssa. Lisäksi sopimuksessa määrätään, että eri alojen yhteistyön kehittämisessä olisi varmistettava, että myös ympäristöasiat otetaan alusta alkaen täysin huomioon.

4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Sopimuksella pyritään edistämään sopimuspuolten yhteistyötä useilla aloilla, jotka ovat omiaan saamaan aikaan myönteisiä yhteiskunnallisia vaikutuksia erityisesti Albanian. Sopimuksella pyritään osaltaan siihen, että laillisesti maassa oleskelevien sopimusvaltioiden kansalaisten oikeusturva ja tasa-arvo työ- ja sosiaalilainsäädännössä paranee. Sopimus edellyttää muun muassa sitä, ettei vakautus- ja assosiaatiomaan kansalaisia saa syrjiä esimerkiksi työolojen, palkan tai irtisanomismääräysten osalta. Myös eläke-etuudet pyritään huomioimaan ja yhteensovittamaan työskentelymaasta riippumatta. Sopimus ei vaikuta jäsenvaltioissa voimassaoleviin maahantuloa koskeviin määräyksiin.

Suomen kahdenväliset suhteet Albanian kanssa ovat ongelmattomat. On huomattava, että vakautus- ja assosiaatiosopimus ei korvaa kahdenvälisiä suhteita, vaan toimii niitä täydentäen.

5 Asian valmistelu

5.1 Asian valmistelu Euroopan unionissa

Kesäkuussa 2001 komissio suositti vakautus- ja assosiaatiosopimusneuvottelujen aloittamista Albanian kanssa. Se katsoi, että neuvottelujen aloittaminen olisi paras keino päästä eteenpäin poliittisten ja taloudellisten uudistusten alalla ja rohkaista Albaniaa jatkamaan sen rakentavaa ja maltillista vaikutusta alueella. Yleisten asioiden ja ulkosuhteiden neuvosto valtuutti 21 päivänä lokakuuta 2002 komission aloittamaan sopimusneuvottelut Albanian kanssa ja hyväksyi neuvotteluohjeet. Neuvottelut aloitettiin

tammikuussa 2003, sopimus parafoitiin 18 päivänä helmikuuta 2006 ja allekirjoitettiin Luxemburgissa 12 päivänä kesäkuuta 2006. Myös Suomi allekirjoitti tuolloin sopimuksen.

5.2 Asian kansallinen valmistelu

Eduskunnan suurelle valiokunnalle annettiin perustuslain 97 §:n nojalla 18 päivänä joulukuuta 2001, 19 päivänä maaliskuuta 2003 ja 8 päivänä toukokuuta 2006 selvitykset vakautus- ja assosiaatiosopimuksen ja väliaikaisen sopimuksen valmisteluista.

Vakautus- ja assosiaatiosopimuksesta ja hallituksen esityksen luonnoksesta, joka on valmisteltu ulkoasiainministeriössä virkatyönä, pyydettiin lausunnot kauppa- ja teollisuusministeriöltä, liikenne- ja viestintäministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, oikeusministeriöltä, opetusministeriöltä, puolustusministeriöltä, sisäasiainministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, työministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, ympäristöministeriöltä sekä Kansaneläkelaitokselta, Kilpailuvirastolta, Suomen Pankilta, Tullihallitukselta ja Ulkomaalaisvirastolta. Lisäksi Ahvenanmaan maakuntahallitukselta pyydettiin lausunto sopimuksesta. Saaduissa lausunnoissa esitetyt asiat on otettu huomioon hallituksen esityksen viimeistelyssä.

6 Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Vakautus- ja assosiaatiosopimus on varsin laaja sopimus, jonka erottamattomana osana on suuri määrä liitteitä. Suomessa on lähtökohtana, että Suomea valtiona sitovat valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet julkaistaan Suomen säädöskokoelmassa. Poikkeuksen tähän muodostavat ainoastaan säädöskokoelmalain (188/2000) 9 §:ssä luetellut tilanteet. Tämän säännöksen nojalla sopimus, joka ei vaadi eduskunnan hyväksymistä, voidaan jättää julkaisematta, kun tähän on erityisiä syitä. Vaikka pykälässä puhutaan sopimuksesta, voi sen ajatella soveltuvan myös sopimuskokonaisuudesta erilliseen pöytäkirjaan tai liitteeseen. Näin ollen jaetun toimivallan sopimuksen pöytäkirja tai liite, joka kuuluu yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan eikä siksi vaadi eduskunnan hyväksymistä, voidaan jättää julkaisematta, kunhan muut julkaisematta jättämisen edellytykset täyttyvät. Edellä olevan perusteella ja ottaen lisäksi huomioon sen, että sopimusteksti on julkaistu kokonaisuudessaan Euroopan unionin neuvoston julkisessa asiakirjahakemistossa "<http://register.consilium.europa.eu>", tämän hallituksen esityksen liitteeksi ei ole otettu yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvia tavaroiden vapaata liikkuvuutta määrittäviä varsin yksityiskohtaisia ja teknisluonteisia liitteitä I-III ja pöytäkirjoja nro 1-4.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Sopimuksen sisältö ja sen suhde Suomen lainsäädäntöön

Johdanto. Sopimuksen johdannossa todetaan muun muassa Euroopan unionin halu liittää Albania mahdollisimman tiiviisti Euroopan poliittiseen ja taloudelliseen valtaviirataan sekä Albanian asema mahdollisena Euroopan unionin jäsenhedokkaana edellyttäen, että se täyttää kesäkuussa 1993 vahvistetut arviointiperusteet.

1 artikla. Perustetaan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Albanian välille assosiaatio ja luetellaan assosiaation tavoitteet.

I OSASTO: YLEISET PERIAATTEET

2 artikla. Viitataan demokratian periaatteita ja ihmisoikeuksia sekä markkinatalouden periaatteita koskeviin kansainvälisiin sopimuksiin ja julistuksiin.

3 artikla. Viitataan vakautus- ja assosiaatioprosessiin, jonka keskeiset tekijät ovat rauha, vakaus ja hyvät naapuruussuhteet. Vakautus- ja assosiaatiosopimus on osa Euroopan unionin vuonna 1997 hyväksymää alueellista lähestymistapaa ja siinä otetaan huomioon Albanian omat saavutukset.

4 artikla. Albania sitoutuu jatkamaan ja edistämään alueellista yhteistyötä ja hyviä naapuruussuhteita erityisesti järjestäytyneen rikollisuuden, korruption, rahanpesun, laitoman maahanmuuton ja ihmiskaupan sekä huumekaupan torjunnassa.

5 artikla. Sopimuspuolet vahvistavat terrorismin torjunnan ja siihen liittyvien kansainvälisten velvoitteiden toimeenpanon tärkeyden.

6 artikla. Todetaan, että assosiaatio toteutetaan enintään kymmenen vuoden pituisen, kahteen peräkkäiseen vaiheeseen jakautuvan siirtymäkauden aikana. Näitä kahta vaihetta ei sovelleta sopimuksen IV osastoon (tavaroitten vapaa liikkuvuus), jolle vahvistetaan kyseisessä osastossa erillinen aikataulu. Lainsäädännön lähentämisen ja lainvalvonnan alalla Albanian tarkoituksena on keskittyä ensimmäisessä vaiheessa yhteisön sisämarkkinasäännösten perusosiin. Sopimuksen nojalla perustettava vakautus- ja assosiaa-

tioneuvosto tarkastelee säännöllisesti sopimuksen soveltamista. Se arvioi viidentenä sopimuksen voimaantulopäivää seuraavana vuonna Albanian edistymistä ja päättää, onko edistys ollut riittävää toiseen vaiheeseen siirtymiseksi ja täyden assosiaation saavuttamiseksi.

7 artikla. Todetaan sopimuksen olevan asiaa koskevien WTO:n, GATT 1994 -sopimuksen ja GATS-sopimuksen mukainen.

II OSASTO: POLIITTINEN VUOROPUHELU

8 artikla. Artiklassa selostetaan poliittista vuoropuhelua, joka on merkittävä osa sopimusta ja kuuluu Euroopan unionin jäsenvaltioiden toimivaltaan. Vuoropuhelun tarkoituksena on edistää erityisesti Albanian täysimääräistä yhdentymistä demokraattisten valtioiden yhteisöön ja asteittaista lähtymistä Euroopan unioniin; sopimuspuolten näkökantojen lähestymistä kansainvälisissä kysymyksissä, alueellista yhteistyötä ja hyviä naapuruussuhteita sekä Euroopan turvallisuutta ja vakautta koskevia yhteisiä näkemyksiä, myös niillä aloilla, jotka kuuluvat Euroopan unionin yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan. Artiklan kolmannessa kappaleessa sopimuspuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä joukkotuhoaseiden ja niiden kantolaitteiden leviämisen estämiseksi panemalla kansallisella tasolla täytäntöön kansainvälisistä aseriisunta ja asesulkusopimuksista johtuvat velvoitteensa ja noudattamalla niitä sekä muita asiaa koskevia kansainvälisiä velvoitteita täysimääräisesti. Sopimuspuolet sopivat myös luovansa tehokkaan kansallisen vientivalvontajärjestelmän. Joukkotuhoaseiden ja niiden kantolaitteiden leviämisen estämisestä koskevaa poliittista vuoropuhelua käydään alueellisella tasolla.

9-11 artiklat. Määrätään sopimuspuolten välisen poliittisen vuoropuhelun foorumeista, joista ensisijainen on vakautus- ja assosiaationeuvosto. Parlamentaarilla tasolla vuoropuhelua käydään parlamentaarissa vakautus- ja assosiaatiovaliokunnassa. Poliittista vuoropuhelua voidaan käydä monenväli-

sellä tasolla ja alueellisella tasolla, jolloin siihen osallistuvat myös alueen muut maat.

III OSASTO: ALUEELLINEN YHTEISTYÖ

12 artikla. Albania sitoutuu edistämään aktiivisesti alueellista yhteistyötä, jota yhteisö tukee teknisen avun ohjelmiansa avulla. Albanian tulee ilmoittaa yhteisölle ja sen jäsenvaltioille aikeistaan lisätä yhteistyötä 13, 14 ja 15 artiklassa mainittujen maiden kanssa. Albanian on tarkasteltava asianomaisten maiden kanssa tekemiään kahdenvälisiä sopimuksia tai tehtävä uusia sopimuksia sen varmistamiseksi, että ne ovat kesäkuussa 2001 Brysselissä allekirjoitetun kaupan helpottamista ja vapauttamista koskevan yhteisymmärryspöytäkirjan periaatteiden mukaisia.

13 artikla. Albania määrätään aloittamaan yhden tai useamman vakautus- ja assosiaatiosopimuksen jo allekirjoittaneen maan kanssa neuvottelut alueellista yhteistyötä koskevasta kahdenvälisestä yleissopimuksesta. Sopimusten tulee sisältää muun muassa poliittinen vuoropuhelu, vapaakauppa-alueen perustaminen, henkilöiden liikkuvuuteen liittyvät vastavuoroiset myönnytykset ja yhteistyö oikeus- ja sisäasioissa. Sopimukset tulee tehdä kahden vuoden kuluessa vakautus- ja assosiaatiosopimuksen voimaantulopäivästä. Albanian halukkuutta kyseisten sopimusten tekemiseen pidetään edellytyksenä sen ja Euroopan unionin suhteiden jatkokehittämiseksi. Albanian on aloitettava vastaavanlaiset neuvottelut myös muiden alueen maiden kanssa heti, kun ne ovat allekirjoittaneet vakautus- ja assosiaatiosopimukset.

14 artikla. Albanian on tehtävä alueellista yhteistyötä muiden vakautus- ja assosiaatioprosessiin kuuluvien maiden kanssa joillakin tai kaikilla EU:n ja Albanian välisen vakautus- ja assosiaatiosopimuksen kattamilla aloilla. Yhteistyön on oltava sopusoinnussa sopimuksen periaatteiden ja tavoitteiden kanssa.

15 artikla. Albania voi lisätä yhteistyötään ja tehdä alueellista yhteistyötä koskevia yleissopimuksia minkä tahansa Euroopan unionin ehdokasmaan kanssa. Albanian on aloitettava neuvottelut Turkin kanssa tehdäk-

seen sopimuksen osapuolten välisen vapaakauppa-alueen perustamisesta.

IV OSASTO: TAVAROIDEN VAPAA LIKKUVUUS

16 artikla. Artikla sisältää määräyksen vapaakauppa-alueen perustamisesta siirtymäaikoihin. Perustulli, jonka perusteella peräkkäiset alennukset on toteutettava, muodostuu jokaisen tuotteen osalta joko sopimuksen allekirjoittamista edeltävänä päivänä tosiasiallisesti sovellettavasta tullista, tai mikäli sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen ryhdytään soveltamaan mitä tahansa tullialennusta ja erityisesti WTO:ssa käydyistä tariffineuvotteluista johtuvia alennuksia, korvaavat nämä alennetut tullit perustullit.

I LUKU

Teollisuustuotteet

17–23 artikla. Artiklassa määrätään, että Albanian teollisuustuotteilla on sopimuksen tultua voimaan tulliton ja kiintiötön markkinoillepääsy Euroopan unionin alueelle. Yhteisö saa vastaavasti muihin kuin liitteessä I lueteltuihin yhteisöstä peräisin oleviin tuotteisiin tullittoman ja kaikille tuotteille kiintiöttömän markkinoillepääsyn Albanian sopimuksen voimaantullessa. Eri alojen arkojen tuotteiden tuontitulleja alennetaan asteittain siten, että sopimuksen voimaantulopäivää seuraavan viidennen vuoden tammikuun 1 päivänä ne poistuvat kokonaan. Yleisen taloudellisen tilanteen ja asianomaisen toimialan tilanteen niin salliessa Albania ilmoittaa olevansa valmis alentamaan sovellettuja tuotteita myös nopeammassa tahdissa. Vakautus- ja assosiaationeuvosto tarkastelee tilannetta ja antaa asiaa koskevat suositukset. Rauta- ja terästuotteisiin sovellettavat järjestelyt vahvistetaan pöytäkirjassa nro 1.

II LUKU

Maatalous ja kalastus

24–31 artikla. Artiklassa määrätään maatalous- ja kalastustuotteita koskevista järjestelyistä. Käytännössä perustuotteiden osalta

yhteisö poistaa sopimuksen voimaantulopäivänä maataloustuotteilta tuontitullit ja muut vaikutuksiltaan vastaavat maksut lukuunottamatta eräitä yhdistetyn nimikkeistön nimikkeisiin kuuluvia tuotteita. Sokerialan tuotteita saa tuoda tullitta yhteisön alueelle 1 000 tonnin vuotuisen tariffikiintiön rajoissa. Albania poistaa sopimuksen voimaantulopäivänä liitteessä II a lueteltujen maataloustuotteiden tuontitullit, alentaa asteittain liitteessä II b lueteltujen maataloustuotteiden tuontitulleja sekä poistaa sopimuksen voimaantulopäivänä liitteessä II c lueteltujen maataloustuotteiden tuontitullit esitetyn tariffikiintiön rajoissa. Jalostettujen maataloustuotteiden osalta (pöytäkirja nro 2) tuonti yhteisöön on tullitonta ja tuonti Albaniaan joko tullitonta tai tulleja alennetaan vaiheittain. Viineihin ja väkeviin alkoholijuomiin sovellettavat järjestelyt vahvistetaan pöytäkirjassa nro 3. Sopimuksen tullessa voimaan yhteisö poistaa muihin kuin liitteessä III lueteltuihin kaloihin ja kalastustuotteisiin sovellettavat tullit. Liitteessä III lueteltuihin tuotteisiin sovelletaan kyseisen liitteen määräyksiä. Albania poistaa kaikki kaloihin ja kalastustuotteisiin sovellettavat tullit tai vaikutuksiltaan niitä vastaavat maksut. Ennen kuin kuusi vuotta on kulunut sopimuksen voimaantulosta, sopimuspuolet tarkastelevat vakautus- ja assosiaationeuvostossa mahdollisuuksia myöntää toisilleen lisää myönnytystä maatalous- ja kalastustuotteiden kaupan vapauttamisen jatkamiseksi. Maatalous ja kalastustuotteiden kauppaan sovelletaan suojalauseketta, joka mahdollistaa yksipuoliset suojatoimet tarvittaessa.

III LUKU

Yhteiset määräykset

32 artikla. Määrätään, että tämän luvun määräyksiä sovelletaan kaikkien tuotteiden kauppaan sopimuspuolten välillä, ellei tässä luvussa tai pöytäkirjoissa nro 1, 2 tai 3 toisin määrätä.

33–42 artikla. Uusia tuonti- tai vientitulleja tai määrällisiä rajoituksia ei oteta käyttöön eikä jo käytössä olevia koroteta, kielletään verosyrjintä, määrätään tuontitullien poistamista koskevat määräykset koskemaan myös

fiskaalisia tulleja, sallitaan tulliliittojen, vapaakauppa-alueiden tai rajakauppajärjestelyjen ylläpitäminen tai perustaminen sekä määrätään toimenpiteistä koskien polkumyyntiä ja tasoittavia tukia. Määrätään suojatoimenpiteistä ja riittämättömästä tarjonnasta. Määrätään valtion monopoleista, jotka Albanian on mukautettava niin, ettei neljännen vuoden loppuun mennessä sopimuksen voimaantulosta esiinny syrjintää jäsenvaltioiden ja Albanian kansalaisten välillä. Määrätään alkuperäsäännöistä (pöytäkirja nro 4). Määrätään kauppaa koskevista sallituista rajoituksista, jotka ovat perusteltuja muun muassa julkisen moraalin, yleisen järjestyksen tai turvallisuuden vuoksi.

43 artikla. Sopimuspuolet sopivat hallinnollisesta yhteistyöstä ja sitoutuvat sääntöjenvastaisuuksien ja petosten torjuntaan tullialalla ja siihen liittyvissä asioissa. Määrätään niiden laiminlyönnistä johtuvista toimenpiteistä.

44 artikla. Määrätään toimenpiteistä, jos toimivaltaiset viranomaiset tekevät virheen viennin etuuskohtelujärjestelmän hallinnoinnissa ja pöytäkirjan nro 4 ("alkuperätuotteet" käsitteen määrittely ja hallinnollisen yhteistyön menetelmät) määräysten soveltamisessa.

45 artikla. Sopimus ei rajoita yhteisön lainsäädännön soveltamista Kanariansaariin.

V OSASTO: TYÖNTEKIJÖIDEN LIKKUVUUS, SIJOITTAUTUMINEN, PALVELUJEN TARJOAMINEN, JUOKSEVAT MAKSUT JA PÄÄ-OMANLIIKKEET

I LUKU

Työntekijöiden liikkuvuus

46 artikla. Artiklan mukaan jonkin jäsenvaltion alueella laillisesti työskenteleviä Albanian kansalaisia ei saa syrjiä kansalaisuutensa perusteella työehdoissa, palkkauksessa tai irtisanomisessa. Myös työntekijän aviopuolisolla ja lapsilla on pääsy jäsenvaltion työmarkkinoille edellä mainitun työntekijän työluvan voimassaolon ajan. Poikkeuksen muodostavat kausityöntekijät ja 47 artiklassa tarkoitettujen kahdenvälisten sopimusten

perusteella saapuneet työntekijät. Albanian on taattava vastaavat oikeudet siellä laillisesti työtä tekeville jäsenvaltioiden kansalaisille sekä heidän Albaniassa laillisesti oleskeleville aviopuolisolleen ja lapsilleen, jollei Albaniassa sovellettavista edellytyksistä ja yksityiskohtaisista säännöistä muuta johdu.

Syrjimättömyysperiaatteen toteuttamiseen liittyvät Suomessa muun muassa perustuslain 6 §, työsopimuslain (55/2001) 2 luvun 2 §, ja rikoslain (39/1889) 47 luvun 3 §. Ulkomaalaisen maahantulosta, oleskelusta ja työnteosta säädetään ulkomaalaislaissa (301/2004).

47 artikla. Artiklassa määrätään, että Albanian työntekijöiden työnsaantimahdollisuudet, jotka jäsenvaltiot antavat heille kahdenvälisen sopimusten nojalla, olisi säilytettävä tai niitä olisi mahdollisuuksien mukaan parannettava. Muut jäsenvaltiot tutkivat mahdollisuuksia vastaavien sopimusten tekemiseen. Vakautus- ja assosiaationeuvosto tarkastelee muiden parannusten myöntämistä jäsenvaltioissa voimassa olevien sääntöjen ja menettelyjen mukaisesti ja ottaen huomioon jäsenvaltioiden ja yhteisön työmarkkinatilanteen.

48 artikla. Artikla sisältää määräyksiä sosiaaliturvan yhteensovittamisesta, jota varten vakautus- ja assosiaationeuvosto vahvistaa asianmukaiset säännöt. Neuvoston antamat määräykset eivät kuitenkaan saa vaikuttaa heikentävästi jäsenvaltioiden ja Albanian kahdenvälisistä sopimuksista aiheutuviin oikeuksiin ja velvollisuuksiin, jos niissä annetaan Albanian ja jäsenvaltioiden kansalaisille edullisempi kohtelu. Euroopan unionin jäsenvaltioissa työskentelevien Albanian työntekijöiden siellä täyttämät vakuutus, työskentely tai asumiskaudet lasketaan yhteen muun muassa eläkkeitä varten. Artiklan 1 kohdan toisen luetelmakohdan mukaan siinä määritellyt eläkkeet voidaan vapaasti siirtää maksavan jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti sovellettavaan kurssiin. Kolmannen luetelmakohdan mukaan Albanian työntekijät saavat perhelisiä jäsenvaltion alueella olevia perheenjäseniään varten. Albania myöntää puolestaan edellä mainituissa toisessa ja kolmannessa luetelmakohdassa tarkoitettua kohtelua vastaavan kohtelun alueellaan oleville jäsenvaltioiden kansalaisille ja heidän perheenjäsenilleen.

Jäsenmaiden välillä liikkuvien jäsenmaiden kansalaisten sosiaaliturvan yhteensovittamisesta säädetään neuvoston asetuksella (ETY) N:o 1408/71. Nämä säännöt on neuvoston asetuksella (EY) N:o 859/2003 laajennettu koskemaan kolmansien maiden kansalaisia, jotka laillisesti asuvat yhteisön alueella ja jotka yksinomaan kansalaisuutensa vuoksi ovat jääneet asetuksen 1408/71 soveltamisen ulkopuolelle. Asetus 859/2003 on tullut voimaan 1 kesäkuuta 2003 ja sosiaaliturvan osalta se takaa kolmansien valtioiden kansalaisille lähes samanlaisen aseman kuin jäsenmaiden kansalaisille heidän liikkueensa yhteisön alueella. Asetuksen 859/2003 perusteella muuan muassa Albanian kansalaiselle eri jäsenmaissa täyttyneet vakuutus-, työskentely- tai asumiskaudet lasketaan yhteen eläkeoikeuden saavuttamiseksi.

Suomen ja Albanian välillä ei ole kahdenvälistä sosiaaliturvasopimusta, joka vaikuttaisi sosiaaliturva-oikeuksiin.

II LUKU

Sijoittautuminen

49–53 artikla. Sopimuspuolet takaavat toistensa alueille sijoittautuneille yhtiöilleen, tytäryhtiöilleen ja sivuliikkeille tasapuolisen kohtelun. Lähtökohtana on syrjinnän poistaminen mahdollisimman pitkälle. Vakautus- ja assosiaationeuvosto vahvistaa viiden vuoden kuluttua sopimuksen voimaantulopäivästä säännöt sopimuspuolten kansalaisten oikeudesta ryhtyä taloudelliseen toimintaan itsenäisinä ammatinharjoittajina. Rahoituspalvelujen osalta sopimuspuolet voivat toteuttaa vakautta ja luotettavuutta turvaavia toimenpiteitä, joilla muun muassa suojellaan sijoittajia, tallettajia ja vakuutusnottajia. Liitteessä IV määritellään "rahoituspalveluilla" tarkoitetut toiminnot.

Esimerkiksi ulkomaisia vakuutusyhtiöitä koskevan lain (398/1995) mukaan Euroopan talousalueen ulkopuolinen vakuutusyhtiö ei saa Suomessa harjoittaa vakuutusliikettä ilman toimilupaa. Vakuutuslainsäädännössä on myös muita vastaavia rajoituksia, jotka voidaan katsoa kuuluvan artiklassa mainit-

tuihin vakautta ja luotettavuutta turvaaviin toimiin.

Suomen ja Albanian välillä on sopimus sijoitusten edistämisestä ja suojaamisesta. Se tarjoaa eräiltä tärkeiltä osiltaan, kuten esimerkiksi riitojenratkaisun ja pääomasiirojen osalta, paremman kohtelun kuin vakautus- ja assosiaatiosopimus. Kahdenvälisen sopimuksen kattavuus on myös laajempi koskien investoinnin eri muotoja.

54 artikla. Vakautus- ja assosiaationeuvoston toimivaltaan kuuluu selvittää tutkintodistusten vastavuoroiseksi tunnustamiseksi tarvittavia toimenpiteitä.

55 artikla. Artikla sisältää määräyksiä keskeisissä tehtävissä toimivista lähetetyistä työntekijöistä.

Artikla sisältää määräyksiä sopimuspuolen alueelle sijoittautuneen yrityksen oikeudesta työllistää yrityksen sisäisinä siirtoina yrityksen johtotehtäviin tai erityistä asiantuntemusta vaativiin tehtäviin. Myös tytär- tai sivuliikkeen perustamisen valmistelua varten tulee sallia toisen sopimuspuolen kansalaisten tilapäinen maassaoleskelu. Määräykset vastaavat pitkälti sitoumuksia, jotka Suomi on tehnyt Maailman kauppajärjestön puitteisissa solmitun palvelukauppasopimuksen (GATS) puitteissa.

Suomen ulkomaalaislain 79 § sallii määräaikaisen oleskeluluvan perusteella yritysten ylimmän johdon, keski johdon sekä erityisasiantuntijoiden työnteon ilman työntekijän oleskelulupaa. Se sallii myös työnteon yrityksen sijoittautumisen valmistelua varten. Sopimusmääräys ei siten edellytä lainsäädäntömme muuttamista.

56 artikla. Määrätään sijoittautumista koskevista poikkeusedellytyksistä (esimerkiksi jonkin alan rakennemuutos). Poikkeusten takaraja on viisi vuotta sopimuksen voimaantulosta, minkä jälkeen tällaisia poikkeustoimenpiteitä voi ottaa käyttöön tai pitää voimassa vain vakautus- ja assosiaationeuvoston luvalla ja sen määräämin ehdoin.

III LUKU

Palvelujen tarjoaminen

57 artikla. Artiklan 1 kohdassa määrätään, että sopimuspuolet sitoutuvat toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet salliakseen asteittain palvelut, joita tarjoavat sellaiset yhteisön tai Albanian yhtiöt tai kansalaiset, jotka ovat sijoittautuneet toisen sopimuspuolen alueelle kuin palveluiden vastaanottaja. Artiklan 3 kohdan mukaan vakautus- ja assosiaationeuvosto toteuttaa tarpeelliset toimenpiteet 1 kohdan määräysten täytäntöönpanemiseksi asteittain viiden vuoden kuluttua sopimuksen voimaantulopäivästä.

58 artikla. Määrätään, ettei tämän sopimuksen voimaantulolla toteuteta toimia, jotka aiheuttaisivat palvelujen tarjonnan osalta merkittävästi aikaisempaa rajoittavamman tilanteen.

59 artikla. Määrätään, että sisämaaliikenteen osalta sopimuspuolten välisiä suhteita säännellään pöytäkirjan nro 5 mukaisesti. Kansainvälisen meriliikenteen osalta sopimuspuolet noudattavat periaatetta kaupallisista perusteista tapahtuvasta vapaasta pääsystä markkinoille ja liikenteeseen. Lentoliikenteen alalla sopimuspuolet neuvottelevat erityisen sopimuksen vastavuoroisesta markkinoillepääsystä.

Pöytäkirja nro 5:n III osasto koskee maantiekuljetuksia. Siinä todetaan, että kunnes yhteisön ja Albanian välinen maantiekuljetusten markkinoille pääsyä koskeva sopimus ja yhteisön ja Albanian tieliikenteen verotusta koskeva sopimus tehdään, Albania toimii yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa tarvittavien muutosten tekemiseksi voimassa oleviin kahdenvälisiin sopimuksiin tai asiakirjoihin niiden mukauttamiseksi tähän pöytäkirjaan. Suomella ja Albanialla on kahdenvälinen kansainvälistä maanteitse tapahtuvaa tavaraliikennettä koskeva sopimus.

IV LUKU

Juoksevat maksut ja pääomanliikkeet

60 artikla. Sopimuspuolet sitoutuvat Kansainvälisen valuuttarahaston perustamissopimuksen VIII artiklan mukaisesti hyväksymään kaikki vapaasti vaihdettavassa valuutassa suoritettavat vaihtotaseeseen liittyvät maksut ja siirrot yhteisön ja Albanian välillä.

61 artikla. Sopimuspuolet varmistavat pääomasiirtojen vapaan liikkuvuuden vastaanottajamaan lainsäädännön mukaisesti perustettujen suorien sijoitusten osalta. Siirtojen vapautta laajennetaan sopimuksen voimaantulopäivän jälkeisestä viidennestä vuodesta alkaen portfoliosijoituksiin ja kestoltaan vuotta lyhyempiin rahoituslainoihin ja luotoihin. Artiklassa määrätään Euroopan unionin jäsenvaltioiden kansalaisten mahdollisuudesta hankkia kiinteistöjä Albaniasta. Sopimuspuolet voivat toteuttaa määräaikaista suojatoimenpiteitä yhteisön ja Albanian välisen pääomaliikenteen osalta, mikäli pääomien liikkuvuus aiheuttaa tai uhkaa aiheuttaa vakavia vaikeuksia valuuttakurssipolitiikan tai rahapolitiikan toteuttamiselle yhteisössä tai Albaniassa. Artiklan määräyksillä ei rajoiteta sopimuspuolten elinkeinonharjoittajien oikeuksia hyötyä edullisemmasta kohtelusta, josta sopimuspuolia koskevissa voimassa olevissa kahden tai monenvälisissä sopimuksissa saatetaan määrätä. Suomen ja Albanian välillä on kahdenvälinen sopimus sijoitusten edistämisestä ja suojaamisesta.

62 artikla. Sopimuspuolet toteuttavat sopimuksen voimaantulopäivää seuraavan kolmen ensimmäisen vuoden aikana toimenpiteitä, joilla luodaan edellytykset pääomien vapaata liikkuvuutta koskevien yhteisön sääntöjen asteittaisen soveltamisen jatkamiselle. Vakautus- ja assosiaationeuvosto määrittää kolmannen vuoden loppuun mennessä yksityiskohtaiset säännöt pääomanliikkeitä koskevien yhteisön sääntöjen täysimääräiseksi soveltamiseksi.

V LUKU

Yleiset määräykset

63 artikla. Todetaan, että tämän osaston määräyksiä sovelletaan, jollei yleisen järjestyksen, yleisen turvallisuuden tai kansanterveyden perusteella käyttöön otetuista rajoituksista muuta johdu. Niitä ei sovelleta toimintaan, joka jommankumman sopimuspuolen alueella liittyy edes tilapäisesti julkisen vallan käyttöön.

64 artikla. Todetaan, että kansallisia lakeja ja asetuksia koskien luonnollisten henkilöi-

den maahantuloa, oleskelua, työskentelyä, työehtoja ja sijoittautumista sekä palvelujen tarjoamista voidaan soveltaa, mutta niin, etteivät ne mitätöi tämän sopimuksen nojalla sopimuspuolelle kuuluvia etuja tai heikennä niitä.

65 artikla. Todetaan, että tämän osaston määräyksiä sovelletaan myös Albanian ja yhteisön yhtiöiden ja kansalaisten yhteiseen määräysvaltaan kuuluviin ja niiden yhdessä kokonaan omistamiin yhtiöihin.

66 artikla. Rajataan kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevin sopimuksin annettavat veroetuudet tämän osaston määräysten ulkopuolelle. Määräyksiä ei myöskään saa tulkita siten, että niillä estettäisiin verojen kiertämistä tai veropetoksia koskevia toimenpiteitä. Määräysten ei myöskään pidä estää erottelemasta verovelvollisia, jotka ovat keskenään eri tilanteessa erityisesti asuinpaikkakunnan suhteen.

67 artikla. Artikla sisältää määräykset tilanteessa, jossa yhdellä tai useammalla jäsenvaltiolla tai Albanialla on maksutaseeseen liittyviä vaikeuksia.

68 artikla. Artiklassa määrätään, että tämän osaston määräyksiä mukautetaan asteittain ottaen erityisesti huomioon palvelukaupan yleissopimuksen (GATS-sopimuksen) V artiklan vaatimukset.

69 artikla. Sopimuksen määräykset eivät estä toimenpiteitä, jotka koskevat kolmannen maan pääsyä sopimuspuolten markkinoille.

VI OSASTO: LAKIEN LÄHENTÄMINEN, LAINVALVONTA JA KILPAILUSÄÄNNÖT

70 artikla. Albania pyrkii kaikin tavoin varmistamaan, että sen voimassa olevat lait ja tuleva lainsäädäntö saatetaan asteittain yhdenmukaiseksi yhteisön säännösten kanssa. Albania varmistaa, että voimassa oleva ja tuleva lainsäädäntö pannaan asianmukaisesti täytäntöön ja että sen noudattamista valvotaan. Lainsäädännön lähentäminen alkaa sopimuksen allekirjoituspäivästä ja kymmenen vuotta kestävä siirtymäkauden loppuun mennessä ulotetaan asteittain koskemaan kaikkia sopimuksessa tarkoitettuja yhteisön säännösten osia. Ensimmäisen vaiheen aika-

na keskitytään yhteisön säännösten sisämarkkinasäännösten perusosiin. Toisen vaiheen aikana Albania keskittyy jäljellä oleviin osiin. Lisäksi Albania määrittelee yhteistyössä Euroopan yhteisöjen komission kanssa yksityiskohtaiset säännöt lainsäädännön lähentämisen täytäntöönpanoa ja lainvalvontatoimien seurantaan varten.

71 artikla. Artikla sisältää kilpailusäännöt ja muut taloutta koskevat määräykset. Yritysten väliset sopimukset kilpailun rajoittamiseksi, määrävän markkina-aseman väärinkäyttö ja kilpailua vääristävät valtiontuet ovat yhteensopimattomia tämän sopimuksen kanssa. Tämän artiklan vastaisia käytäntöjä arvioidaan yhteisössä sovellettavien kilpailusääntöjen, erityisesti Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 81, 82, 86 ja 87 artiklan, soveltamisesta johtuvien arviointiperusteiden sekä yhteisön toimielinten käyttöön ottamien tulkintavälineiden perusteella. Albanian valtiontukia koskevat määräykset sisältyvät artiklan 47 kohtiin. Albania perustaa neljän vuoden kuluessa sopimuksen voimaantulosta riippumattoman viranomaisen, jolla on valtiontukia koskevat toimivaltuudet. Artiklan 8 kohdassa määrätään, että maatalous- ja kalastustuotteiden osalta sopimuksen vastaisia käytäntöjä arvioidaan Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 36 ja 37 artiklan ja niiden perusteella annettujen yhteisön erityissäästöjen nojalla vahvistamien arviointiperusteiden mukaisesti.

72 artikla. Artiklassa määrätään julkisista yrityksistä. Albania soveltaa sopimuksen voimaantulopäivää seuraavan kolmannen vuoden loppuun mennessä julkisiin yrityksiin ja yrityksiin, joille on myönnetty erityis tai tekijänoikeuksia, Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 86 artiklan periaatteita.

73 artikla. Sopimuspuolet vahvistavat pitävänsä tärkeänä teollis- ja tekijänoikeuksien sekä kaupallisten oikeuksien riittävää ja tehokasta suojaa sekä niiden noudattamisen varmistamista. Albania saattaa näiden oikeuksien suojan yhteisössä vallitsevalle tasolle viimeistään neljän vuoden kuluttua tämän sopimuksen voimaantulosta. Albania sitoutuu liittymään neljän vuoden kuluessa sopimuksen voimaantulosta liitteessä V lueteltuihin teollis- ja tekijänoikeuksia sekä kaupallisia

oikeuksia koskeviin monenvälisiin sopimuksiin. Mahdolliset ongelmat käsitellään vakautus- ja assosiaationeuvostossa.

74 artikla. Artikla sisältää julkisia hankintoja koskevat määräykset. Pääsyä julkisiin hankintoihin pidetään vastavuoroisesti suotavana ketään syrjimättä.

75 artikla. Albania saattaa lainsäädäntönsä asteittain yhdenmukaiseksi yhteisön teknisten määräysten ja standardointia, metrologiaa, akkreditointia ja vaatimustenmukaisuuden arviointia koskevien eurooppalaisten menettelyjen kanssa.

76 artikla. Sopimuspuolet tekevät yhteistyötä saattaakseen Albanian kuluttajansuojan yhteisön vaatimuksia vastaavaksi.

77 artikla. Albania yhdenmukaistaa asteittain työoloja, työterveyttä ja turvallisuutta sekä naisten ja miesten yhtäläisiä mahdollisuuksia koskevan lainsäädäntönsä yhteisön lainsäädännön kanssa.

VII OSASTO: OIKEUS, VAPAUS JA TURVALLISUUS

I LUKU

Johdanto

78 artikla. Sopimuspuolet sitoutuvat oikeusvaltioperiaatteen ja oikeus ja sisäasioiden alan instituutioiden lujittamiseen. Yhteistyössä keskitytään erityisesti parantamaan oikeuslaitoksen riippumattomuutta ja tehokkuutta, poliisin ja lainvalvontaelinten toimintaa, alan koulutusta sekä torjumaan korrup tiota ja järjestäytyntä rikollisuutta.

79 artikla. Albania sitoutuu yhdenmukaistamaan henkilötietojen suojaa koskevan lainsäädäntönsä yhteisön lainsäädännön ja muiden kansainvälisten säännösten kanssa sekä perustamaan riippumattomia valvontaelimiä.

II LUKU

Yhteistyö henkilöiden liikkuvuuden alalla

80 artikla. Sopimuspuolet sitoutuvat yhteistyöhön viisumi-, rajavalvonta-, turvapaikka- ja maahanmuuttokysymyksissä ja luovat toimintakehyksen näiden alojen yhteistyötä varten myös aluetasolla. Yhteistyö perustuu keskinäisiin neuvotteluihin ja tiiviiseen koor-

dinointiin sekä alan tekniseen ja hallinnolliseen apuun.

81 artikla. Artiklassa määrätään laittoman maahanmuuton estämisestä ja valvonnasta sekä takaisinotosta. Sopimuspuolet sitoutuvat pyydettyä ja ilman lisämuodollisuuksia ottamaan takaisin toisen sopimuspuolen alueella laittomasti oleskelevat kansalaisensa sekä kolmansien maiden kansalaiset ja kansalaisuudettomat henkilöt, jotka ovat saapuneet Albanian alueelle jonkin jäsenvaltion kautta tai jostakin jäsenvaltiosta tai jonkin jäsenvaltion alueelle Albanian kautta tai Albanian kautta. Tätä koskevat erityiset menettelyt on vahvistettu 14 päivänä huhtikuuta 2005 allekirjoitetussa ilman lupaa oleskelevien henkilöiden takaisinottoa koskevassa Euroopan yhteisön ja Albanian välisessä sopimuksessa. Albania sitoutuu myös tekemään takaisinotto- ja assosiaatioprosessiin osallistuvien maiden kanssa. Artiklassa määrätään lisäksi, että vakautus- ja assosiaationeuvosto selvittää muita toimenpiteitä laittoman maahanmuuton estämiseksi, mukaan lukien ihmiskauppa ja laittomat maahanmuuttoverkostot.

III LUKU

Yhteistyö rahanpesun, terrorismin rahoituksen, laittomien huumausaineiden ja terrorismin torjunnassa

82 artikla. Sopimuspuolet tekevät tiivistä yhteistyötä estääkseen rahoitusjärjestelmien käytön rikollisesta toiminnasta, erityisesti huumausainerikollisuudesta, saadun rahan pesuun sekä terrorismin rahoittamiseen. Tämän alan yhteistyöhön voi kuulua hallinnollinen ja tekninen apu, jolla edistetään kansainvälisten elinten, erityisesti rahanpesuvastaisen toimintaryhmän (FATF) hyväksymien normien ja toimintatapojen täytäntöönpanoa.

83 artikla. Sopimuspuolet sitoutuvat laittomien huumausaineiden vastaiseen yhteistyöhön. Tavoitteena on vähentää laittomien huumausaineiden tarjontaa, kauppaa ja kysyntää ja tehokkaammin valvoa huumausaineiden kemiallisia esiasteita. Sopimuspuolten kesken sovittavat yhteistyömenetelmät ja

toteutettavat toimet perustuvat Euroopan unionin huumausainestrategian periaatteisiin.

84 artikla. Sopimuspuolet sopivat tekevän yhteistyötä terroritekojen ja niiden rahoituksen estämiseksi ja tukahduttamiseksi erityisesti silloin, kun niihin liittyy rajat ylittävää toimintaa. Kyseeseen tulee muun muassa tietojen vaihto terroristiryhmistä ja niiden tukiverkostoista sekä kokemusten vaihto terrorismin torjunnan keinoista ja koulutuksesta.

IV LUKU

Yhteistyö rikosasioissa

85 artikla. Sopimuspuolet sitoutuvat tekemään yhteistyötä rikosten ja muiden laittomien toimien estämiseksi riippumatta siitä, kuuluvatko ne järjestäytyneeseen rikollisuuteen. Yhteistyötä tehdään muun muassa ihmisten salakuljetuksen ja ihmiskaupan, rahanväärentämisen, laittomien liiketoimien, korruption, huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden laittoman kaupan, laittoman ase ja autokaupan sekä tietoverkkorikollisuuden torjumiseksi.

VIII OSASTO: YHTEISTYÖPOLITIIKAT

86 artikla. Artiklassa annetaan yleisiä määräyksiä yhteistyöpolitiikoista. Yhteistyön tarkoituksena on edistää Albanian kehitys- ja kasvumahdollisuuksia ja vahvistaa olemassa olevia taloussuhteita mahdollisimman laajalla pohjalla sopimuspuolten etujen mukaisesti. Poliitikkojen yhteydessä olisi varmistettava, että myös ympäristöasiat otetaan alusta alkaen huomioon. Yhteistyöpolitiikat liitetään osaksi alueellista yhteistyökehystä, minkä yhteydessä erityistä huomiota kiinnitetään alueen vakautta edistäviin toimenpiteisiin. Vakautus- ja assosiaationeuvosto voi määrittellä, mitkä jäljempänä kuvatuista yhteistyöpolitiikoista tai niiden osana toteutettavista toimista ovat ensisijaisia. Yhteistyöaloja ovat: talous- ja kauppapolitiikka (87 artikla), tilastoalan yhteistyö (88 artikla), pankki-, vakuutus- ja muut rahoituspalvelut (89 artikla), yhteistyö tilintarkastuksen ja varainhoidon valvonnan alalla (90 artikla), sijoitusten edistäminen ja suoja (91 artikla), teollisuus-

yhteistyö (92 artikla), pienet ja keskisuuret yritykset (93 artikla), matkailu (94 artikla), maatalous ja maatalouden raaka-aineita jalostava teollisuus (95 artikla), kalastus (96 artikla), tulli (97 artikla ja pöytäkirja nro 6), verotus (98 artikla), sosiaalialan yhteistyö (99 artikla), yleissivistävä ja ammatillinen koulutus (100 artikla), kulttuurialan yhteistyö (101 artikla), audiovisuaalialan yhteistyö (102 artikla), tietoyhteiskunta (103 artikla), sähköisen viestinnän verkot ja palvelut (104 artikla), tiedottaminen ja viestintä (105 artikla), liikenne (106 artikla), energia (107 artikla), ympäristö (108 artikla), yhteistyö tutkimuksen ja teknologisen kehittämisen alalla (109 artikla), alueellinen ja paikallinen kehitys (110 artikla), julkishallinto (111 artikla). Edellä mainittujen alojen yhteistyötä koskevat määräykset ovat pääsääntöisesti väljiä ja luonteeltaan tavoitteellisia.

IX OSASTO: RAHOITUSYHTEISTYÖ

112 artikla. Artiklassa mainitaan yhteisön rahoitustuen muotoina avustukset ja lainat, mukaan lukien Euroopan investointipankin lainat.

113 artikla. Avustuksina annettava rahoitustuki toteutetaan monivuotisen viiteohjelman mukaisesti. Tuki voi kattaa kaikki yhteistyöalat. Erityistä huomiota kiinnitetään oikeuteen, vapauteen ja turvallisuuteen, lainsäädännön yhdenmukaistamiseen ja talouskehitykseen.

114 artikla. Artiklassa määrätään mahdollisuudesta myöntää poikkeuksellisesti makrotaloudellista rahoitusapua.

115 artikla. Yhteisön avustukset sovitetaan yhteen muista lähteistä tulevien avustusten kanssa.

X OSASTO: INSTITUTIONAALISET MÄÄRÄYKSET, YLEISET MÄÄRÄYKSET JA LOPPUMÄÄRÄYKSET

116-121 artikla. Sopimuksella perustetaan säännöllisin väliajoin kokoontuva vakautus- ja assosiaationeuvosto, jonka tehtävänä on valvoa tämän sopimuksen täytäntöönpanoa ja

soveltamista. Se koostuu Euroopan unionin neuvoston ja Euroopan yhteisöjen komission jäsenistä sekä Albanian hallituksen jäsenistä. Euroopan investointipankki osallistuu tarkkailijana sitä koskevissa asioissa. Vakautus- ja assosiaationeuvoston puheenjohtajana toimii sen työjärjestyksen määräysten mukaisesti vuorotellen yhteisön edustaja ja Albanian edustaja. Vakautus- ja assosiaationeuvostossa tehdyt päätökset sitovat sopimuspuolia. Se voi antaa myös suosituksia. Päätökset ja suositukset tehdään sopimuspuolten yhteisellä sopimuksella. Sopimuksen soveltamista tai tulkintaa koskevat erimielisyydet voidaan ratkaista sitovalla päätöksellä. Vakautus- ja assosiaationeuvostoa avustaa vakautus- ja assosiaatiokomitea, joka koostuu Euroopan unionin neuvoston ja Euroopan yhteisöjen komission edustajista sekä Albanian edustajista. Vakautus- ja assosiaationeuvosto voi siirtää toimivaltaansa vakautus- ja assosiaatiokomitealle. Vakautus- ja assosiaatiokomitea voi perustaa alakomiteoita. Päätätessään alakomiteoiden perustamisesta ja määrittäessään niiden tehtävät vakautus- ja assosiaatiokomitea ottaa asianmukaisella tavalla huomioon maahanmuuttoon liittyvien kysymysten asianmukaisen käsittelyn tärkeyden, erityisesti sopimuksen 80 ja 81 artiklan määräysten täytäntöönpanon.

122 artikla. Perustetaan parlamentaarinen valiokunta, joka muodostaa puitteet Albanian parlamentin ja Euroopan parlamentin jäsenten kokoontumiselle ja mielipiteiden vaihdolle. Se kokoontuu itse määräämnsä väliajoin.

123 artikla. Sopimuspuolet sitoutuvat varmistamaan sopimuspuolten kansalaisten syrjimättömän pääsyn esittämään asiansa toimivaltaisiin tuomioistuimiin ja hallintoelimiin.

Suomen perustuslain (731/1999) 6 §:n mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan esimerkiksi alkuperän tai kielen perusteella. Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

124 artikla. Artiklassa määrätään sellaisista etenkin turvallisuusetuihin liittyvistä toimenpiteistä, joita sopimuksen määräykset eivät estä sopimuspuolta toteuttamasta oman toimivaltansa rajoissa. Tällaisia ovat muuan muassa toimenpiteet, jotka liittyvät tietojen luovutukseen, aseiden, ammusten ja sotatarvikkeiden tuotantoon ja kauppaan sekä sopimuspuolen oman turvallisuuden ja yleisen järjestyksen ylläpitämiseen sisäisissä levottomuuksissa ja vakavassa kansainvälisessä jännitystilassa.

Artiklan sisältö on yhdenmukainen Euroopan unionin perustamissopimuksen 296 artiklan kanssa, joka antaa jäsenmaalle turvallisuus ja puolustusasioita koskevan poikkeusmahdollisuuden tietyissä tilanteissa. Artiklan määräys vaikuttaa myös jäsenvaltion toimivaltaan kuuluviin muihin määräyksiin sekä useisiin kansallisen lainsäädännön säännöksiin. Tällaisia ovat esimerkiksi laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999), valmiuslaki (1080/1991), laki huoltovarmuuden turvaamisesta (1390/1992), puolustustilalaki (1083/1991), laki julkisista hankinnoista (1505/1992) ja laki puolustusarvikkeiden maasta viennistä ja kauttakuljetuksesta (242/1990). Artikla liittyy myös toimenpiteisiin, joihin Suomi ryhtyy pannakseen täytäntöön YK:n peruskirjan (SopS 1/1951) VII luvun mukaiset velvoitteensa esimerkiksi Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 301 artiklan mukaisesti. Artikla ei edellytä Suomen lainsäädännön muuttamista vaan nimenomaisesti varmistaa sen, että Suomi voi ryhtyä tarvittaessa toimenpiteisiin, joista muun muassa edellä mainituissa laeissa säädetään.

125 artikla. Artiklan mukaan sopimuksen soveltamisaloilla sovelletut järjestelyt eivät saa johtaa syrjintään.

126 artikla. Sopimuspuolet sitoutuvat sopimuksesta johtuvien velvoitteiden täyttämiseen. Mikäli sopimuspuoli katsoo, että toinen sopimuspuoli on jättänyt sopimuksen mukaisen velvoitteen täyttämättä, voi se toteuttaa tarvittavat toimenpiteet. Ennen näiden toimenpiteiden toteuttamista, lukuunottamatta erityisen kiireellisiä tapauksia, sopimuspuolen on annettava vakautus- ja assosiaationeuvostolle tilanteen perusteellista tarkastelua varten tarvittavat tiedot.

127 artikla. Määrätään sopimuksen tulkin-taa tai täytäntöönpanoa koskevista neuvotte-luista.

128 artikla. Sopimus ei vaikuta heikentä-västi voimassa olevien jäsenvaltioita ja Al-baniaa sitovien sopimusten perusteella myönnettyihin oikeuksiin.

129 artikla. Määrätään, että liitteet IV ja pöytäkirjat nro 16 ovat erottamaton osa so-pimusta. Lisäksi määrätään, että marraskuun 22 päivänä 2004 allekirjoitettu Euroopan yhteisön ja Albanian tasavallan välinen pui-tesopimus Albanian tasavallan yhteisön oh-jelmiin osallistumista koskevista yleisperiaat-teista ja sen liite ovat erottamaton osa tätä sopimusta. Vakautus- ja assosiaationeuvosto voi tarvittaessa muuttaa puitesopimusta.

130 artikla. Sopimus tehdään rajoittamat-tomaksi ajaksi. Kumpikin sopimuspuoli voi irtisanoa sopimuksen, ja sopimuksen sovel-taminen loppuu kuuden kuukauden kuluttua tällaisesta ilmoituksesta.

131–135 artikla. Määrätään sopimuksen sopimuspuolet ja soveltamisalue, sopimuksen tallettaja, todistusvoimaiset kielet ja sopi-muksen voimaantulopäivä.

136 artikla. Sisältää määräykset väliaikai-sesta sopimuksesta, jonka nojalla eräät tämän sopimuksen yhteisötoimivaltaan kuuluvat määräykset (tavaroiden vapaa liikkuvuus, liikenne) saatetaan voimaan yhteisön ja Al-banian välillä. Näitä määräyksiä koskevissa artikloissa ja pöytäkirjoissa "sopimuksen voimaantulopäivä" tarkoittaa väliaikaisen sopimuksen voimaantulopäivää.

137 artikla. Vakautus- ja assosiaatiosopi-mus korvaa sen voimaantulopäivästä alkaen 11 päivänä toukokuuta 1992 allekirjoitetun Euroopan talousyhteisön ja Albanian tasaval-lan välisen kauppaa sekä kaupallista ja talou-dellista yhteistyötä koskevan sopimuksen.

Sopimuksen liitteet ja pöytäkirjat

Liite I. Sisältää sopimuksen 19 artiklan mukaisesti luettelon niistä yhteisön teolli-suustuotteista, joiden tuontitullit Albania poistaa asteittain sopimuksen voimaantuloa seuraavan viidennen vuoden alkuun mennessä.

Liitteet II a, b ja c. Sisältää sopimuksen 27 artiklan mukaisesti luettelot niistä yhteisöstä peräisin olevista maatalousperäisistä raaka-aineista, joilta Albania poistaa sopimuksen voimaantulopäivänä tuontitullit (II a), alentaa niitä asteittain (II b) tai poistaa ne sopimuksen voimaantulopäivänä esitetyn tariffikiintiön rajoissa (II c).

Liite III. Määritellään sopimuksen 28 artiklan mukaisesti yhteisön myönnytykset Albanian kaloille ja kalataloustuotteille.

Liite IV. Määritellään sopimuksen V osaston II luvussa tarkoitetut rahoituspalvelut, joita ovat kaikki vakuutustoiminta ja siihen liittyvät palvelut, pankkipalvelut ja muut rahoituspalvelut.

Liite V. Luetellaan sopimuksen 73 artiklassa tarkoitetut teollis- ja tekijänoikeuksia sekä kaupallisia oikeuksia koskevat monenväliset sopimukset, joihin Albania sitoutuu liittymään neljän vuoden kuluessa sopimuksen voimaantulosta, ja sopimukset, joiden velvoitteita vakautus- ja assosiaatiosopimuksen osapuolet vahvistavat pitävänsä tärkeinä.

Pöytäkirja nro 1. Määritellään tiettyjen rauta- ja terästuotteiden kauppaan sovellettavat järjestelyt. Määritellään ne syyt, joiden perusteella Albania voi poikkeuksellisesti myöntää valtiontukea rauta- ja terästeollisuutensa rakenneuudistukseen viiden vuoden ajan sopimuksen voimaantulopäivästä.

Pöytäkirja nro 2. Määrätään tuotekohtaisesti jalostettuja maataloustuotteita koskevasta kaupasta yhteisön ja Albanian välillä. Vakautus- ja assosiaationeuvosto päättää tuoteluettelon laajentamisesta, tullien muuttamisesta ja tariffikiintiöiden korottamisesta tai poistamisesta.

Pöytäkirja nro 3. Pöytäkirjaan sisältyy Euroopan yhteisön ja Albanian välinen sopimus eräiden viinien vastavuoroisista etuusmyönnytyksistä sekä sopimus viinien nimien vastavuoroisesta tunnustamisesta, suojasta ja valvonnasta sekä väkevien alkoholijuomien ja maustettujen viinien nimitysten vastavuoroisesta tunnustamisesta, suojasta ja valvonnasta.

Pöytäkirja nro 4. Määritellään käsite "alkuperä tuotteet" ja hallinnollisen yhteistyön menetelmät, kuten keskinäinen avunanto, alkuperäselvitysten tarkastaminen ja riitojen ratkaiseminen.

Pöytäkirja nro 5. Sovitaan maakuljetusalan yhteistyöstä erityisesti kauttakulkuliikenteen osalta. Yhteistyö kattaa maantie- ja rautatiekuljetukset sekä yhdistetyt kuljetukset ja niihin liittyvät infrastruktuurit. Sovitaan kauttakulkuliikenteen vapauttamisesta kokonaan sopimuksen voimaantulopäivänä. Sovitaan toimenpiteistä, mikäli yhteisön tieliikenteen harjoittajien kauttakulku lisääntyy siinä määrin, että siitä aiheutuu ongelmia. Sovitaan tehtäväksi yhteisön ja Albanian väliset sopimukset koskien maantiekuljetusten markkinoille pääsyä, tieliikenteen verotusta sekä tavaraliikenteeseen liittyvien tarkastusten ja muodollisuuksien helpottamista.

Pöytäkirja nro 6. Sovitaan keskinäisestä hallinnollisesta avunannosta tulliasioissa tavoitteena varmistaa, että tullilainsäädäntöä sovelletaan oikein. Pöytäkirja ei rajoita rikosasioissa annettavaa keskinäistä avunantoa koskevien sääntöjen soveltamista.

Päätösasiakirja ja julistukset

Sopimuksen päätösasiakirjan liitteenä olevissa yhteisissä julistuksissa sopimuspuolet ilmoittavat tulkintansa sopimuksen 22 ja 29, 41, 46, 48, 61, 73, 80, 126 artiklasta, työntekijöiden laillisesta maahanmuutosta, vapaasta liikkuvuudesta ja oikeuksista, Andorrasta ja San Marinosta pöytäkirjan nro 4 osalta sekä pöytäkirjasta nro 5. Sopimuksen liitteenä olevassa yksipuolisessa julistuksessa yhteisö ilmoittaa yhteisön asetuksen (EY) N:o 2007/2000 perusteella myöntämien poikkeuksellisten kaupan toimenpiteiden soveltamisesta. Julistukset eivät ole oikeudellisesti sitovia asiakirjoja. Päätösasiakirjaa ja julistuksia ei ole julkaistu tämän hallituksen esityksen liitteenä. Tekstit ovat nähtävänä Euroopan unionin neuvoston julkisessa asiakirjahakemistossa

"<http://register.consilium.europa.eu>".

2 Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Lain 1 § sisältää tavanomaisen blankettilain säännöksen, jolla saatetaan voimaan lailla ne sopimuksen määräykset, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan. Lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä selostetaan jäl-

jempänä eduskunnan suostumuksen tarpeellisuutta koskevassa jaksossa.

2 §. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti kuin sopimus tulee voimaan.

3 Voimaantulo

Sopimuspuolet ratifioivat tai hyväksyvät sopimuksen omien menettelyjensä mukaisesti. Ratifiointi- tai hyväksymiskirjat talletetaan Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristöön. Sopimus tulee voimaan viimeisen ratifiointi tai hyväksymiskirjan talletuspäivää seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä. Hyväksymisestä ovat hallituksen esityksen antamisajankohtaan mennessä ilmoittaneet Albania, Espanja, Irlanti, Latvia, Ruotsi, Slovenia ja Unkari. Esitykseen sisältyvä laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samana ajankohtana kuin sopimus tulee voimaan.

Albanian vakautus- ja assosiaatiosopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n mukaan maakunnan lainsäädäntövaltaan. Esitykseen liittyvän voimaansaattamislain voimaantulemiselle on siten saatava itsehallintolain 59 § 2 momentin mukaan Ahvenanmaan maakuntapäivien hyväksyminen.

4 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys

4.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Euroopan yhteisön ja jäsenvaltioiden välinen toimivallanjako

Albanian kanssa tehty vakautus- ja assosiaatiosopimus on luonteeltaan jaetun toimivallan sopimus eli niin sanottu sekasopimus, joka sisältää sekä yhteisön että jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Jotkut näistä määräyksistä kuuluvat yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan, toiset taas yhteisön ja sen jäsenvaltioiden jaettuun toimivaltaan. Osassa sopimuksen kattamista kysymyksistä toimivalta kuuluu yksinomaan jäsenvaltioille. Eduskunta hyväksyy tällaisen sopimuksen

vakiintuneen käytännön mukaan vain niiltä osin kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan (esim. PeVL 6/2001 vp, PeVL 31/2001, PeVL 16/2004 vp, PeVL 24/2004 vp).

Sopimuksessa itsessään ei ole määräyksiä, jotka osoittaisivat, miten toimivalta tarkkaan ottaen jakautuu. *Yhteisöllä* on kuitenkin katsottava olevan *yksinomainen toimivalta* niiden vakautus- ja assosiaatiosopimuksen määräysten osalta, jotka on sisällytetty myös kauppaa ja kaupan liitännäistoimenpiteitä koskevaan Euroopan yhteisön ja Albanian tasavallan välillä tehtyyn väliaikaiseen sopimukseen. Tällaisia ovat vakautus- ja assosiaatiosopimuksen määräykset tavaroiden vapaasta liikkuvuudesta (sopimuksen IV osasto, liitteet I, II a, II b, II c, III, pöytäkirjat nro 14) sekä siihen suorassa yhteydessä olevat määräykset maanteiden kauttakulkuliikenteestä (pöytäkirjan nro 5 asianomaiset kohdat). Myös määräykset vaihtotaseeseen liittyvistä maksuista ja siirroista (V osasto 60 artikla) sekä maksutasevaikeuksiin liittyvistä rajoituksista (V osasto 67 artikla) kuuluvat yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan. Sama koskee kilpailusääntöjä (VI osasto 71 ja 72 artikla), teollis- ja tekijänoikeuksia sekä kauppallisia oikeuksia (VI osasto 73 artikla ja liite V) ja tullialan yhteistyötä (VIII 97 artikla) koskevia määräyksiä. Sopimukseen erottamattomana osana sisältyvä hallintoviranomaisten keskinäistä avunantoa tulliasioissa koskeva pöytäkirja nro 6 on sisällytetty myös väliaikaiseen yhteisösopimukseen ja sen määräysten on katsottava näin ollen kuuluvan yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan.

Yhteisöllä ei ole toimivaltaa toteuttaa niin sanottua poliittista vuoropuhelua kolmansien valtioiden kanssa, joten sopimuksen asiaa koskevat määräykset (II osasto) kuuluvat *jäsenvaltioiden toimivaltaan*. Nämä määräykset (811 artikla) eivät edellytä Suomessa voimassa olevan lainsäädännön muuttamista.

Muilta kuin edellä mainituilta osin sopimuksen määräykset kuuluvat *osittain Euroopan yhteisön ja osittain jäsenvaltioiden toimivaltaan*. Jäsenvaltioilla on merkittävässä määrin toimivaltaa erityisesti työntekijöiden liikkuvuutta, sijoittautumista, palvelujen tarjoamista, juoksevia maksuja ja pääomaliikkeitä koskevien määräysten (V osasto) osalta. Sama koskee myös oikeutta, vapautta

ja turvallisuutta koskevia määräyksiä (VII osasto) sekä eräitä yhteistyöpolitiikan lohkoja (VIII osasto). Myös alueellinen yhteistyö (III osasto), lakien lähentäminen, lainvalvonta ja kilpailusäännöt (VI osasto) sekä rahoitusyhteistyö (IX osasto) kuuluvat ainakin osittain jäsenvaltioiden toimivaltaan. Sopimuksen institutionaaliset ja muut horisontaaliset määräykset (X osasto) taas kuuluvat yhteisön toimivaltaan siltä osin kuin niitä sovelletaan sopimuksen muiden, yhteisön toimivaltaan kuuluvien määräysten soveltamisen yhteydessä. Vastaavasti, kun kysymys on jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvista asioista, sopimuksen institutionaaliset määräykset kuuluvat näiltä osin jäsenvaltioiden toimivaltaan.

Lainsäädännön alaan kuuluvat sopimusmääräykset

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy muun muassa sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Eduskunnan perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan perustuslaissa tarkoitettu eduskunnan hyväksymistoimivalta kattaa kaikki aineelliselta luonteeltaan lain alaan kuuluvat kansainvälisen velvoitteen määräykset. Sopimuksen määräykset on luettava lainsäädännön alaan, 1) jos määräys koskee jonkin perustuslaissa turvatun perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, 2) jos määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien tai velvollisuuksien perusteita, 3) jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla, taikka 4) jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on voimassa lain säännöksiä tai 5) siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Kysymykseen ei vaikuta se, onko jokin määräys ristiriidassa vai sopusoinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (PeVL 11/2000 vp, 12/2000 vp ja 45/2000 vp).

Sopimuksen 2 artiklassa todetaan, että sopimuksen olennaisen osan muodostavat demokratian periaatteiden ja ihmisoikeuksien kunnioitus sellaisina kuin ne määrittellään ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa, Euroopan ihmisoikeussopimukses-

sa, Helsingin päätösasiakirjassa ja uutta Eurooppaa koskevassa Pariisin peruskirjassa. Perustuslakivaliokunta on katsonut (PeVL 45/2000 vp; PeVL 31/2001 vp), etteivät sellaiset yleispiirteiset ja julistuksenomaiset määräykset, joissa sopimuspuolet vahvistavat sitoumuksensa kunnioittaa ihmisoikeuksia, vaikota Suomen kansainvälisten velvoitteiden sisältöön tai laajuuteen ihmisoikeuksien alalla. Tällaisilla määräyksillä on kuitenkin aikaisempaan verrattuna uudentyypistä sitovaa merkitystä sopimuksen 126 artiklan mukaisen neuvottelu- ja sanktiomenettelyn vuoksi, joten sopimuksen ihmisoikeusmääräysten on katsottava kuuluvan lainsäädännön alaan (ks. PeVL 31/2001 vp).

Sopimuksen 46 artiklan syrjimättömyysperiaatteen toteuttamiseen liittyvät Suomessa muun muassa perustuslain 6 §, työsopimuslain (55/2001) 2 luvun 2 § ja rikoslain (39/1889) 47 luvun 3 §. Ulkomaalaisen maahantulosta, oleskelusta ja työnteosta säädetään ulkomaalaislaissa (301/2004). Artiklan määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan, koska ne sisältävät yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteita koskevia seikkoja ja koska niistä on Suomessa voimassa lainsäädännön sääntelyä, vaikka ne eivät edellytäkään olemassa olevien lakien muuttamista.

Sopimuksen 48 artiklan määräykset sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta koskevat yksilön oikeuksia ja velvollisuuksia. Niillä on yhteys perustuslain 19 §:ssä tarkoitettujen sosiaaliturvaa koskevien oikeuksien toteuttamiseen julkisen vallan toiminnassa ja ne kuuluvat siten lainsäädännön alaan. Sopimus ei kuitenkaan edellytä lainsäädännön muuttamista.

Sopimuksen sijoittautumisoikeutta ja palvelujen tarjontaa koskevat 49-59 artiklat sekä liite IV sisältävät jäsenvaltioiden osittaiseen toimivaltaan ja Suomessa lainsäädännön alaan kuuluvaa sääntelyä. Yhteisön sijoittautumisoikeutta ja palvelujen vapaata tarjontaa koskevat säännökset eivät lähtökohtaisesti kata kolmansista valtioista tapahtuvaa taloudellista toimintaa. Kun kolmansista maista tuleva henkilö tai yhtiö haluaa aloittaa ammatinharjoittamisen tai perustaa yhtiön jossakin jäsenvaltiossa, häneen sovelletaan kyseisen jäsenvaltion kansallista lainsäädäntöä. Sijoittautumisoikeutta koskevat määrä-

ykset liittyvät perustuslain 18 §:n 1 momenttiin, jonka mukaan jokaisella on lain mukaan oikeus hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 87-111 artiklassa määritellään yhteistyöpolitiikkoihin kuuluvat alat. Yhteistyön kehittäminen ei kuulu lain alaan eikä sellaisenaan edellytä lainsäädännöllisiä toimenpiteitä, mutta asiallisesti useat näissä artikloissa esitetyt yhteistyön kohteina olevat asiat kuuluvat Suomessa lain alaan.

Sopimuksen 116-121 artikla sisältää määräykset vakautus- ja assosiaationeuvoston perustamisesta ja toiminnasta. Jäsenvaltio on neuvostossa edustettuna Euroopan unionin neuvoston edustajan kautta. Vakautus- ja assosiaationeuvosto voi paitsi antaa suosituksia, myös tehdä sopimuspuolia sitovia päätöksiä. Sopimus sisältää kuitenkin verrattain vähäisenä pidettävän mahdollisuuden siihen, että vakautus- ja assosiaationeuvoston päätökset koskettavat kysymyksiä, jotka yhteisön perustamissopimusten mukaan ovat jäsenvaltion toimivallassa ja Suomen perustuslain kannalta kuuluvat lainsäädännön alaan. Koska sopimusta hallinnoiva vakautus- ja assosiaationeuvosto saa kuitenkin sopimuspuolia sitovaa päätösvaltaa, sopimuksen määräykset vakautus- ja assosiaationeuvoston perustamisesta ja toiminnasta kuuluvat näiltä osin lainsäädännön alaan ja edellyttävät eduskunnan suostumusta.

Sopimuksen 123 artiklan mukaan sopimuspuolet sitoutuvat varmistamaan, että toisen sopimuspuolen luonnolliset ja oikeushenkilöt voivat, ilman syrjintää sen omiin kansalaisiin verrattuna esittää asiansa sopimuspuolten toimivaltaisille tuomioistuimille ja hallintoelimille puolustaessaan yksilöoikeuksiaan ja omistusoikeuksiaan. Määräys sisältää myös jäsenvaltion toimivaltaan kuuluvaa sääntelyä, joka liittyy Suomessa perustuslain 6 ja 21 §:n noudattamiseen ja kuuluu lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 124 artiklan kanssa sanamuodoltaan samanlainen määräys sisältyy myös kauppaa ja kaupan liitännäistoimenpiteitä koskevaan väliaikaiseen sopimukseen. Vakautus- ja assosiaatiosopimuksen yhteydessä tämä artikla, joka sisältää sopimuksen sallimat poikkeusmääräykset, vaikuttaa myös jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluviin muihin määräyksiin sekä useisiin kansallisen lainsäädännön säännöksiin. Tällaisia ovat esimerkiksi laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999), valmiuslaki (1080/1991), laki huoltovarmuuden turvaamisesta (1390/1992), puolustustilalaki (1083/1991), laki julkisista hankinnoista (1505/1992) ja laki puolustustarvikkeiden maasta viennistä ja kauttakuljetuksesta (242/1990). Määräys kuuluu lainsäädännön alaan.

4.2 Käsittelyjärjestys

Sopimus ei sisällä määräyksiä, jotka koskisivat perustuslakia sen 94 §:n 2 momentissa tai 95 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla. Sopimus voidaan hallituksen käsityksen mukaan hyväksyä äänten enemmistöllä ja ehdotus sen voimaansaattamislainsäädännön mukaisesti voidaan hyväksyä tavallisen lain säätämisyksityksessä. Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään,

että Eduskunta hyväksyisi Luxemburgissa 12 päivänä kesäkuuta 2006 Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Albanian tasavallan välillä tehdyn vakautus- ja assosiaatiosopimuksen siltä osin kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan.

Koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Albanian tasavallan välisen vakautus- ja assosiaatiosopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Luxemburgissa 12 päivänä kesäkuuta 2006 Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Albanian tasavallan välillä tehdyn vakautus- ja assosiaatiosopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina

voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §
Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

Helsingissä 29 päivänä kesäkuuta 2007

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ulkoasiainministeri *Ilkka Kanerva*

Sopimusteksti

**EUROOPAN YHTEISÖJEN JA NIIDEN JÄSENVALTIOIDEN SEKÄ
ALBANIAN TASAVALLAN VÄLINEN**

VAKAUTUS- JA ASSOSIAATIOSOPIMUS

BELGIAN KUNINGASKUNTA,
TŠEKIN TASAVALTA,
TANSKAN KUNINGASKUNTA,
SAKSAN LIITTOTASAVALTA,
VIRON TASAVALTA,
HELLEENIEN TASAVALTA,
ESPANJAN KUNINGASKUNTA,
RANSKAN TASAVALTA,
IRLANTI,
ITALIAN TASAVALTA,
KYPROKSEN TASAVALTA,
LATVIAN TASAVALTA,
LIETTUAN TASAVALTA,
LUXEMBURGIN SUURHERTTUAKUNTA,
UNKARIN TASAVALTA,
MALTAN TASAVALTA,
ALANKOMAIDEN KUNINGASKUNTA,
ITÄVALLAN TASAVALTA,
PUOLAN TASAVALTA,
PORTUGALIN TASAVALTA,
SLOVENIAN TASAVALTA,

SLOAVAKIAN TASAVALTA,

SUOMEN TASAVALTA,

RUOTSIN KUNINGASKUNTA,

ISON-BRITANNIAN JA POHJOIS-IRLANNIN YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA,

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen, Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen ja Euroopan unionista tehdyn sopimuksen sopimuspuolet,

jäljempänä 'jäsenvaltiot', ja

EUROOPAN YHTEISÖ ja EUROOPAN ATOMIENERGIAYHTEISÖ,

jäljempänä 'yhteisö',

sekä

ALBANIAN TASAVALTA,

jäljempänä 'Albania',

jotka

OTTAVAT HUOMIOON sopimuspuolten vahvat siteet ja yhteiset arvot sekä niiden halun vahvistaa näitä siteitä ja luoda vastavuoroisuuteen ja yhteisiin etuihin perustuvat tiiviit ja kestävät suhteet, joiden ansiosta Albania voi vahvistaa ja laajentaa niitä suhteita, jotka on luotu yhteisön ja sen jäsenvaltioiden kanssa aiemmin vuoden 1992 kauppaa ja kaupallista ja taloudellista yhteistyötä koskevalla sopimuksella,

KATSOVAT, että tämä sopimus on merkittävä Kaakkois-Euroopan maita koskevalle vakautus- ja assosiaatioprosessille sekä perustettaessa ja lujitettaessa yhteistyöhön perustuvaa vakaata eurooppalaista järjestystä, jossa Euroopan unioni on kantavana voimana; sopimus on m

OTTAVAT HUOMIOON, että sopimuspuolet ovat sitoutuneet edistämään kaikin keinoin Albanian ja koko alueen poliittista, taloudellista ja instituutionaalista vakautusta kansalaisyhteiskunnan, demokratian ja instituutioiden kehittämisen, julkishallinnon uudistamisen, kaupallisen ja taloudellisen yhteistyön tehostamisen, kansallisen ja alueellisen turvallisuuden vahvistamisen sekä eri alueiden, varsinkin oikeus- ja sisäasioihin liittyvän yhteistyön lisäämisen kautta,

OTTAVAT HUOMIOON, että tämän sopimuksen perustana on sopimuspuolten sitoutuminen poliittisten ja taloudellisten vapauksien lisäämiseen sekä niiden sitoutuminen ihmisoikeuksien, myös kansallisiin vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeuksien, ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamiseen sekä monipuoluejärjestelmään ja vapaisiin ja oikeudenmukaisiin vaaleihin nojautuvien demokraattisten periaatteiden noudattamiseen, KATSOVAT, että sopimuspuolet ovat sitoutuneet kaikkien Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan, ETYJ:n ja erityisesti Helsingin päätössiakirjan sekä Madridin ja Wienin kokousten päätössiakirjojen, uutta Eurooppaa koskevan Pariisin peruskirjan sekä Kaakkois-Euroopan vakaussopimuksen periaatteiden ja määräysten täyteen täytäntöönpanoon edistääkseen alueellista vakautta ja alueen maiden välistä yhteistyötä,

OTTAVAT HUOMIOON sopimuspuolten sitoutumisen vapaan markkinatalouden periaatteisiin ja yhteisön halukkuuden edistää talousuudistusten toteuttamista Albaniassa, ottavat huomioon, että sopimuspuolet ovat sitoutuneet vapaakauppaan WTO:n säännöistä johtuvien oikeuksien ja velvollisuuksien mukaisesti,

OTTAVAT HUOMIOON sopimuspuolten toiveen kehittää edelleen säännöllistä poliittista vuoropuhelua molempia sopimuspuolia kiinnostavista kahdenvälisistä ja kansainvälisistä asioista, alueelliset näkökohdat mukaan luettuina, ja ottaen huomioon Euroopan unionin yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan,

OTTAVAT HUOMIOON, että sopimuspuolet ovat sitoutuneet torjumaan järjestäytyneitä rikollisuutta ja lujittamaan terrorismin vastaista yhteistyötä 20 päivänä lokakuuta 2001 järjestetyssä Eurooppa-konferenssissa annetun julistuksen pohjalta,

OVAT VAKUUTTUNEITA siitä, että tämä sopimus luo uudenlaisen ilmapiirin keskinäisille taloussuhteille ja ennen kaikkea kaupan ja investointien kehitykselle, jotka kaikki ovat olennaisen tärkeitä tekijöitä talouden rakenneuudistuksen ja nykyaikaistamisen kannalta, OTTAVAT HUOMIOON, että yhteisö haluaa päättäväisesti tukea uudistusten toteuttamista ja hyödyntää tätä varten kattavan monivuotisen viiteohjelman pohjalta kaikkia saatavilla olevia yhteistyön sekä teknisen, rahoituksellisen ja taloudellisen avun välineitä,

VAHVISTAVAT, että Euroopan yhteisön perustamissopimuksen kolmannen osan IV osaston soveltamisalaan kuuluvat tämän sopimuksen määräykset sitovat Yhdistynyttä kuningaskuntaa ja Irlantia erillisinä sopimuspuolina eivätkä osana Euroopan yhteisöä, kunnes Yhdistynyt kuningaskunta tai Irlanti (tapauksen mukaan) ilmoittaa Albanialle, että määräykset sitovat sitä osana Euroopan yhteisöä Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan yhteisön perustamissopimukseen liitetyn, Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemaa koskevan pöytäkirjan mukaisesti. Sama koskee myös Tanskaa mainittuihin sopimukseen liitetyn, Tanskan asemaa koskevan pöytäkirjan mukaisesti,

PALAUTTAVAT MIELIIN, että Zagrebin huippukokouksessa edellytettiin vakautus- ja assosiaatioprosessiin osallistuvien maiden ja Euroopan unionin suhteiden lujittamista edelleen sekä alueellisen yhteistyön tehostamista, PALAUTTAVAT MIELIIN Brysselissä 27 päivänä kesäkuuta 2001 allekirjoitetun kaupan helpottamista ja vapauttamista koskevan yhteisymmärryspöytäkirjan, jossa Albania sitoutui muiden alueen maiden kanssa neuvottelemaan sarjan kahdenvälisiä vapaakauppasopimuksia, joilla parannetaan alueen houkuttelevuutta investointikohteena ja sen mahdollisuuksia yhdyntä maailmantalouteen,

PALAUTTAVAT MIELIIN Euroopan unionin halun liittää Albania mahdollisimman tiiviisti Euroopan poliittiseen ja taloudelliseen valtavirtaan ja toteavat, että maa on mahdollinen Euroopan unionin jäsen ehdokas Euroopan unionista tehdyn sopimuksen mukaisesti sillä edellytyksellä, että se täyttää kesäkuussa 1993 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston vahvistamat arviointiperusteet ja panee onnistuneesti täytäntöön tämän sopimuksen ja erityisesti sen alueellista yhteistyötä koskevat määräykset,

OVAT SOPINEET SEURAAVAA:

I ARTIKLA

1. Perustetaan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Albanian välinen assosiaatio.
2. Tämän assosiaation tavoitteena on:
 - tukea Albanian pyrkimyksiä lujittaa demokratiaa ja oikeusvaltioperiaatetta;
 - edistää Albanian poliittista, taloudellista ja institutionaalista vakauttamista sekä alueen vakauttamista;
 - luoda poliittiselle vuoropuhelulle asianmukainen kehys, joka mahdollistaa tiiviiden poliittisten suhteiden kehittämisen sopimuspuolten välille;
 - tukea Albanian pyrkimyksiä kehittää taloudellista ja kansainvälistä yhteistyötä muun muassa lainsäädäntönsä lähentämisellä yhteisön säännöstöön;
 - tukea Albanian pyrkimyksiä saattaa toimivaan markkinatalouteen siirtyminen päätökseen, edistää sopusointuisia taloussuhteita ja kehittää asteittain yhteisön ja Albanian välinen vapaakauppa-alue,
 - edistää alueellista yhteistyötä kaikilla tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvilla aloilla.

I OSASTO

YLEISET PERIAATTEET

2 ARTIKLA

Sopimuspuolten sisä- ja ulkopolitiikan perustan ja olennaisen osan tätä sopimusta muodostavat ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa ilmaistujen ja Euroopan ihmisoikeus sopimuksessa, Helsingin päätöksiä kirjassa ja uutta Eurooppaa koskevassa Pariisin peruskirjassa määriteltyjen demokration periaatteiden ja ihmisoikeuksien kunnioitus, kansainvälisen oikeuden periaatteiden ja oikeusvaltioperiaatteen noudattaminen sekä taloudellista yhteistyötä käsitelleen

Bonnin ETY-kokouksen päätöksiä kirjassa ilmaistut markkinatalouden periaatteet.

3 ARTIKLA

Kansainvälinen ja alueellinen rauha ja vakaus sekä hyvien naapuruussuhteiden kehittäminen ovat keskeisiä tekijöitä vakautus- ja assosiaatioprosessissa, johon viitataan 21 päivänä kesäkuuta 1999 annetuissa neuvoston päätelmissä. Tämä sopimus tehdään ja pannaan täytäntöön 29 päivänä huhtikuuta 1997 annettujen Euroopan unionin neuvoston päätelmien ja Albanian omien ansioiden perusteella.

4 ARTIKLA

Albania sitoutuu jatkamaan ja edistämään yhteistyötä ja hyviä naapuruussuhteita alueen muiden maiden kanssa, mikä tarkoittaa muun muassa asianmukaisia henkilöiden, tavaroiden, pääomien ja palvelujen liikkuvuutta koskevia keskinäisiä myönnytyksiä sekä erityisesti järjestäytyneen rikollisuuden, korruption, rahanpesun, laittoman maahanmuuton ja huumekaupan, erityisesti ihmiskaupan ja huumeaineiden kaupan, torjuntaa koskevien yhteisen edun mukaisten hankkeiden kehittämistä. Tällainen sitoumus on keskeinen tekijä sopimuspuolten suhteiden ja yhteistyön kehittämisen kannalta ja lisää siten alueellista vakautta.

5 ARTIKLA

Sopimuspuolet vahvistavat terrorismin torjunnan ja tämä alan kansainvälisten velvoitteiden täyttämisen tärkeyden.

6 ARTIKLA

Assosiaatio pannaan täytäntöön asteittain ja toteutetaan täysimääräisesti enintään kymmenen vuoden pituisen, kahteen peräkkäiseen vaiheeseen jaetun siirtymäkauden aikana.

Peräkkäisiin vaiheisiin jakamisen tarkoituksena on mahdollistaa tämän sopimuksen täytäntöönpanoa koskeva kattava väliarviointi. Lainsäädännön lähentämisen ja lainval-

vonnan alalla Albanian tarkoituksena on keskittyä ensimmäisessä vaiheessa VI osastossa tarkoitettuihin yhteisön säännösten keskeisiin osa-alueisiin ja vahvistaa niitä varten erityiset arviointiperusteet.

Sopimuksen 116 artiklan nojalla perustettu vakautus- ja assosiaationeuvosto tarkastelee säännöllisesti tämän sopimuksen soveltamista ja Albanian toteuttamia oikeudellisia, hallinnollisia, institutionaalisia ja taloudellisia uudistuksia johdanto-osan ja tässä sopimuksessa vahvistettujen yleisten periaatteiden pohjalta.

Ensimmäinen vaihe alkaa tämän sopimuksen voimaantulopäivänä. Viidentenä tämän sopimuksen voimaantulopäivää seuraavana vuonna vakautus- ja assosiaationeuvosto arvioi Albanian edistymistä ja päättää, onko Albania edistynyt riittävästi toiseen vaiheeseen siirtymiseksi ja täyden assosiaation saavuttamiseksi. Lisäksi se päättää erityismääräyksistä, joita tarvitaan toista vaihetta varten.

7 ARTIKLA

Tämä sopimus on täysin asiaa koskevien WTO:n sääntöjen ja erityisesti GATT 1994 -sopimuksen XXIV artiklan ja GATS-sopimuksen V artiklan mukainen, ja se pannaan täytäntöön niitä noudattaen.

II OSASTO

POLIITTINEN VUOROPUHELU

8 ARTIKLA

1. Sopimuspuolten poliittista vuoropuhelua kehitetään edelleen tämän sopimuksen puitteissa. Vuoropuhelu tukee ja lujittaa Euroopan unionin ja Albanian lähentymistä toisiinsa ja edistää tiiviiden yhteisvastuullisuuteen perustuvien yhteyksien ja uusien yhteistyömuotojen syntymistä sopimuspuolten välille.

2. Poliittisen vuoropuhelun tarkoituksena on edistää erityisesti:

- Albanian täysimääräistä yhdentymistä demokraattisten valtioiden yhteisöön ja asteittaista lähentymistä Euroopan unioniin;
- sopimuspuolten näkökantojen lähestymistä kansainvälisissä kysymyksissä muun muassa asianmukaisen tietojenvaihdon kautta ja erityisesti kysymyksissä, joilla todennäköisesti on merkittäviä vaikutuksia sopimuspuoliin;
- alueellista yhteistyötä ja hyvien naapurussuhteiden kehittämistä;
- Euroopan turvallisuutta ja vakautta koskevien yhteisten näkemysten syntymistä, myös niillä aloilla, jotka kuuluvat Euroopan unionin yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan.

3. Sopimuspuolet katsovat, että joukkotuhoseiden ja niiden kantolaitteiden leviäminen niin valtiollisille kuin valtioista riippumattomille toimijoille on yksi vakavimmista kansainvälisen vakauden ja turvallisuuden uhkatekijöistä. Tästä syystä sopimuspuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä ja osallistuvansa joukkotuhoseiden ja niiden kantolaitteiden leviämisen estämiseen panemalla kansallisella tasolla täytäntöön kansainvälisistä aseriisunta- ja asesulkusopimuksista johtuvat velvoitteensa ja noudattamalla niitä sekä muita asiaa koskevia kansainvälisiä velvoitteita täysimääräisesti. Sopimuspuolet sopivat, että tämä määräys on yksi sopimuksen olennaisista osista ja osa poliittista vuoropuhelua, joka tukee ja lujittaa näitä osia.

Lisäksi sopimuspuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä ja osallistuvansa joukkotuhoseiden ja niiden kantolaitteiden leviämisen estämiseen:

- toteuttamalla toimia kaikkien muiden asiaa koskevien kansainvälisten asiakirjojen allekirjoittamiseksi, ratifioimiseksi tai niihin liittymiseksi tapauksesta riip-

puen ja niiden panemiseksi täysimääräisesti täytäntöön;

- luomalla tehokkaan kansallisen vientivalvontajärjestelmän, jolla valvotaan joukkotuhoaseisiin liittyvien tavaroiden vientiä ja kauttakulkua, mukaan luettuna kaksikäyttöteknologian loppukäytön valvonta, ja johon sisältyy tehokkaita seuraamuksia vientivalvonnan laiminlyömisestä.

Tätä asiaa koskevaa poliittista vuoropuhelua käydään aluetasolla.

9 ARTIKLA

1. Poliittista vuoropuhelua käydään vakautus- ja assosiaationeuvostossa, jolla on yleinen vastuu kaikissa niissä kysymyksissä, jotka sopimuspuolet haluavat saattaa sen käsiteltäviksi.

2. Sopimuspuolten pyynnöstä poliittinen vuoropuhelu voidaan toteuttaa myös seuraavissa muodoissa:

- kokoukset, joita järjestetään tarvittaessa Albaniaa sekä Euroopan unionin neuvoston puheenjohtajavaltiota ja komissiota edustavien johtavien virkamiesten välillä;
- sopimuspuolten välisten diplomaattisten yhteyksien täysimääräinen hyödyntäminen, mukaan luettuina asianmukaiset yhteydet kolmansissa maissa, Yhdistyneissä Kansakunnissa, ETYJ:ssä, Euroopan neuvostossa ja muilla kansainvälisillä foorumeilla;
- kaikki muut keinot, joilla voidaan edistää poliittisen vuoropuhelun lujittamista, kehittämistä ja lisäämistä.

10 ARTIKLA

Parlamentaarisella tasolla poliittista vuoropuhelua käydään 122 artiklassa perustetussa

parlamentarisessa vakautus- ja assosiaatiovaliokunnassa.

11 ARTIKLA

Poliittista vuoropuhelua voidaan käydä monenvälisellä tasolla ja aluetasolla, jolloin siihen osallistuvat myös alueen muut maat.

III OSASTO

ALUEELLINEN YHTEISTYÖ

12 ARTIKLA

Osana sitoutumistaan kansainväliseen ja alueelliseen rauhaan ja vakauteen sekä hyvien naapuruussuhteiden kehittämiseen Albania edistää aktiivisesti alueellista yhteistyötä. Yhteisö voi tukea teknisen avun ohjelmiansa avulla hankkeita, joilla on alueellinen tai rajat ylittävä ulottuvuus.

Aikoessaan lisätä yhteistyötään 13, 14 ja 15 artiklassa mainittujen maiden kanssa Albanian on ilmoitettava asiasta yhteisölle ja sen jäsenvaltioille ja neuvoteltava niiden kanssa X osaston määräysten mukaisesti.

Albanian on tarkasteltava kaikkien asianomaisten maiden kanssa tekemiään kahdenvälisiä sopimuksia tai tehtävä uusia sopimuksia sen varmistamiseksi, että ne ovat Brysselissä 27 päivänä kesäkuuta 2001 allekirjoitetun kaupan helpottamista ja vapauttamista koskevan yhteisymmärryspöytäkirjan periaatteiden mukaisia.

13 ARTIKLA

Yhteistyö muiden vakautus- ja assosiaatio-sopimuksen allekirjoittaneiden maiden kanssa

Tämän sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen Albanian on aloitettava neuvottelut vakautus- ja assosiaatiosopimuksen jo allekirjoittaneen yhden tai useamman maan kanssa tehdäkseen alueellista yhteistyötä koskevat kahdenväliset yleissopimukset, joiden tavoitteena on laajentaa asianomaisten maiden välistä yhteistyötä.

Näiden yleissopimusten keskeiset osat ovat seuraavat:

- poliittinen vuoropuhelu,
- sopimuspuolten välisen vapaakauppa-alueen perustaminen asiaa koskevien WTO:n sääntöjen mukaisesti,
- työntekijöiden liikkuvuutta, sijoittautumisvapautta, palvelujen tarjoamista, maksuliikennettä ja pääomanliikkeitä sekä muita henkilöiden liikkuvuuteen liittyviä käytäntöjä koskevat vastavuoroiset myönnytykset, joiden taso vastaa tässä sopimuksessa vahvistettua tasoa,
- määräykset yhteistyöstä muilla aloilla ja erityisesti oikeus- ja sisäasioissa riippumatta siitä, kuuluvatko ne tämän sopimuksen soveltamisalaan.

Yleissopimuksissa annetaan tarpeen mukaan määräyksiä tarvittavien institutionaalisten mekanismien luomisesta.

Yleissopimukset on tehtävä kahden vuoden kuluessa tämän sopimuksen voimaantulopäivästä. Albanian halukkuutta kyseisten yleissopimusten tekemiseen pidetään edellytyksenä sen ja Euroopan unionin suhteiden jatkokehittämiseksi.

Albanian on aloitettava vastaavanlaiset neuvottelut myös muiden alueen maiden kanssa heti, kun ne ovat allekirjoittaneet vakautus- ja assosiaatiosopimukset.

14 ARTIKLA

Yhteistyö muiden vakautus- ja assosiaatioprosessiin kuuluvien maiden kanssa

Albanian on tehtävä alueellista yhteistyötä muiden maiden kanssa, joita vakautus- ja assosiaatioprosessi koskee, joillakin tai kaikilla tämän sopimuksen kattamilla aloilla ja erityisesti yhteistä etua koskevissa asioissa. Tällaisen yhteistyön on oltava sopusoinnussa tämän sopimuksen periaatteiden ja tavoitteiden kanssa.

15 ARTIKLA

Yhteistyö Euroopan unionin jäsenhedokkaina olevien maiden kanssa

1. Albania voi lisätä yhteistyötään ja tehdä alueellista yhteistyötä koskevan yleissopimuksen minkä tahansa Euroopan unionin ehdokasmaan kanssa kaikilla tämän sopimuksen piiriin kuuluvilla yhteistyöaloilla. Tällaisen yleissopimuksen tavoitteena olisi oltava Albanian ja kyseisen maan kahdenvälisten suhteiden asteittainen yhdenmukaistaminen yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä kyseisen maan suhteiden vastaavien osien kanssa.

2. Albanian on aloitettava neuvottelut Turkin kanssa tehdäkseen molemminpuolisen edun mukaisen sopimuksen osapuolten välisen vapaakauppa-alueen perustamisesta GATT-sopimuksen XXIV artiklan mukaisesti ja vapauttaakseen sijoittautumisoikeuden ja palvelujen tarjoamisen niiden välillä siten, että niiden taso vastaa tässä sopimuksessa vahvistettua tasoa GATS-sopimuksen V artiklan mukaisesti.

Neuvottelut on aloitettava mahdollisimman pian, jotta tällainen sopimus voidaan tehdä ennen 16 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun siirtymäkauden päättymistä.

IV OSASTO

TAVAROIDEN VAPAA LIIKKUVUUS

16 ARTIKLA

1. Yhteisö ja Albania perustavat tämän sopimuksen, GATT 1994 -sopimuksen ja WTO:n määräysten mukaisesti asteittain vapaakauppa-alueen enintään kymmenen vuoden pituisen, tämän sopimuksen voimaantulopäivästä alkavan ajanjakson kuluessa. Tässä yhteydessä ne ottavat huomioon jäljempänä vahvistetut erityisvaatimukset.

2. Tavarat luokitellaan sopimuspuolten välisessä kaupassa yhdistetyn tavaranimikkeistön mukaisesti.

3. Perustulli, josta tässä sopimuksessa vahvistetut peräkkäiset tullinalennukset laskeaan, on kunkin tuotteen osalta se, jota tosiasiassa yleisesti sovelletaan sopimuksen allekirjoittamista edeltävänä päivänä.

4. Tämän sopimuksen mukaisesti lasketut alennetut tullit, joita Albanian on sovellettava, pyöristetään kokonaislukuun yleisten aritmeettisten periaatteiden mukaisesti. Tästä syystä kaikki luvut, joiden desimaali on alle 50 (50 mukaan luettuna), on pyöristettävä alaspäin lähimpään kokonaislukuun, ja kaikki luvut, joiden desimaali on yli 50, on pyöristettävä ylöspäin lähimpään kokonaislukuun.

5. Jos tämän sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen ryhdytään yleisesti soveltamaan mitä tahansa tullinalennusta ja erityisesti WTO:ssa käydyistä tariffineuvotteluista johtuvia alennuksia, nämä alennetut tullit korvaavat 3 kohdassa tarkoitetut perustullit siitä päivästä, josta alkaen kyseisiä alennuksia sovelletaan.

6. Yhteisö ja Albania ilmoittavat toisilleen perustullinsa.

I LUKU

TEOLLISUUSTUOTTEET

17 ARTIKLA

1. Tämän luvun määräyksiä sovelletaan yhdistetyn nimikkeistön 25–97 ryhmässä lueteltuihin yhteisöstä ja Albaniasta peräisin oleviin tuotteisiin, lukuun ottamatta maataloutta koskevan sopimuksen (GATT 1994) liitteessä I olevan 1 kohdan ii alakohdassa lueteltuja tuotteita.

2. Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden kauppaa käydään sopimuspuolten välillä mainitun sopimuksen määräysten mukaisesti.

18 ARTIKLA

1. Albaniasta peräisin oleviin tuotteisiin yhteisössä sovellettavat tuontitullit poistetaan heti tämän sopimuksen voimaantulopäivänä.

2. Albaniasta peräisin oleviin tuotteisiin yhteisössä sovellettavat tuonnin määrälliset rajoitukset ja vaikutuksiltaan vastaavat toimenpiteet poistetaan tämän sopimuksen voimaantulopäivänä.

19 ARTIKLA

1. Muihin kuin liitteissä I lueteltuihin yhteisöstä peräisin oleviin tuotteisiin Albaniasa sovellettavat tuontitullit poistetaan heti tämän sopimuksen voimaantulopäivänä.

2. Liitteessä I lueteltuihin yhteisöstä peräisin oleviin tuotteisiin Albaniassa sovellettavia tuontitulleja alennetaan asteittain seuraavan aikataulun mukaisesti:

- tämän sopimuksen voimaantulopäivänä tuontitulli alennetaan 80 prosenttiin perustullista;
- tämän sopimuksen voimaantulopäivää seuraavan ensimmäisen vuoden tammikuun 1 päivänä tuontitulli alennetaan 60 prosenttiin perustullista;
- tämän sopimuksen voimaantulopäivää seuraavan toisen vuoden tammikuun 1 päivänä tuontitulli alennetaan 40 prosenttiin perustullista;
- tämän sopimuksen voimaantulopäivää seuraavan kolmannen vuoden tammikuun 1 päivänä tuontitulli alennetaan 20 prosenttiin perustullista;
- tämän sopimuksen voimaantulopäivää seuraavan neljännen vuoden tammikuun 1 päivänä tuontitulli alennetaan 10 prosenttiin perustullista;
- tämän sopimuksen voimaantulopäivää seuraavan viidennen vuoden tammikuun 1 päivänä jäljellä olevat tuontitullit poistetaan.

3. Yhteisöstä peräisin oleviin tavaroihin Albaniassa sovellettavat tuonnin määrälliset rajoitukset ja vaikutuksiltaan vastaavat toimenpiteet poistetaan heti tämän sopimuksen voimaantulopäivänä.

20 ARTIKLA

Yhteisö ja Albania poistavat heti tämän sopimuksen voimaantulopäivänä kaikki tuontitulleja vaikutuksiltaan vastaavat maksut keskinäisestä kaupastaan.

21 ARTIKLA

1. Yhteisö ja Albania poistavat heti tämän sopimuksen voimaantulopäivänä kaikki vientitullit ja vaikutuksiltaan vastaavat maksut.

2. Yhteisö ja Albania poistavat heti tämän sopimuksen voimaantulopäivänä keskinäiset viennin määrälliset rajoitukset ja vaikutuksiltaan vastaavat toimenpiteet.

22 ARTIKLA

Albania ilmoittaa olevansa valmis alentamaan yhteisön kanssa käymässään kaupassa sovellettuja tulleja 19 artiklassa määrättyä nopeammin, jos sen yleinen taloudellinen tilanne ja asianomaisen toimialan tilanne tämän sallivat.

Vakautus- ja assosiaationeuvosto tarkastelee tätä tilannetta ja antaa asiaa koskevat suositukset.

23 ARTIKLA

Pöytäkirjassa nro 1 vahvistetaan yhdistetyn nimikkeistön 72 ja 73 ryhmään kuuluviin rauta- ja terästuotteisiin sovellettavat järjestelyt.

II LUKU

MAATALOUS JA KALASTUS

24 ARTIKLA

Määritelmä

1. Tämän luvun määräyksiä sovelletaan yhteisöstä tai Albaniasta peräisin olevien maatalous- ja kalastustuotteiden kauppaan.

2. 'Maatalous- ja kalastustuotteilla' tarkoitetaan yhdistetyn nimikkeistön 1–24 ryhmään kuuluvia tuotteita ja maataloutta koskevan sopimuksen (GATT 1994) liitteessä I olevan 1 kohdan ii alakohdassa lueteltuja tuotteita.

3. Tämä määritelmä sisältää 3 ryhmään, nimikkeisiin 1604 ja 1605 sekä alanimikkeisiin 0511 91, 2301 20 00 ja 1902 20 10 kuuluvat kalat ja kalastustuotteet.

25 ARTIKLA

Pöytäkirjassa nro 2 vahvistetaan siinä lueteltuihin jalostettuihin maataloustuotteisiin sovellettavat kauppajärjestelyt.

26 ARTIKLA

1. Yhteisö poistaa tämän sopimuksen voimaantulopäivänä kaikki Albaniasta peräisin olevien maatalous- ja kalastustuotteiden tuontiin sovellettavat määrälliset rajoitukset ja vaikutuksiltaan vastaavat toimenpiteet.

2. Albania poistaa tämän sopimuksen voimaantulopäivänä kaikki yhteisöstä peräisin olevien maatalous- ja kalastustuotteiden tuontiin sovellettavat määrälliset rajoitukset ja vaikutuksiltaan vastaavat toimenpiteet.

27 ARTIKLA

Maataloustuotteet

1. Yhteisö poistaa tämän sopimuksen voimaantulopäivänä tuontitullit ja vaikutuksil-

taan vastaavat maksut, joita sovelletaan Albaniasta peräisin oleviin maataloustuotteisiin, lukuun ottamatta yhdistetyn nimikkeistön nimikkeisiin 0102, 0201, 0202, 1701, 1702 ja 2204 kuuluvia tuotteita.

Kun kyse on yhdistetyn nimikkeistön 7 ja 8 ryhmään kuuluvista tuotteista, joista yhteisessä tullitariffissa ilmoitetaan arvotulli ja paljoustulli, tullien poistaminen koskee ainoastaan arvotulliosuutta.

2. Tämän sopimuksen voimaantulopäivästä yhteisö soveltaa tullittomuutta yhteisöön suuntautuvaan tuontiin Albaniasta peräisin olevien yhdistetyn nimikkeistön nimikkeisiin 1701 ja 1702 kuuluvien tuotteiden osalta 1 000 tonnin vuotuisen tariffikiintiön rajoissa.

3. Tämän sopimuksen voimaantulopäivänä Albania:

a)poistaa liitteessä II a lueteltujen tiettyjen yhteisöstä peräisin olevien maataloustuotteiden tuontitullit;

b) alentaa asteittain liitteessä II b lueteltujen tiettyjen yhteisöstä peräisin olevien maataloustuotteiden tuontitulleja kyseisessä liitteessä kunkin tuotteen osalta esitetyn aikataulun mukaisesti;

c)poistaa liitteessä II c lueteltujen tiettyjen yhteisöstä peräisin olevien maataloustuotteiden tuontitullit kunkin tuotteen osalta mainittuun tariffikiintiön rajoissa.

4. Pöytäkirjassa nro 3 vahvistetaan siinä tarkoitettuihin viineihin ja muihin väkeviin alkoholijuomiin sovellettavat järjestelyt.

28 ARTIKLA

Kalat ja kalastustuotteet

1. Tämän sopimuksen voimaantulopäivänä yhteisö poistaa Albaniasta peräisin oleviin muihin kuin liitteessä III lueteltuihin kaloihin ja kalastustuotteisiin sovellettavat kaikki tullit. Liitteessä III lueteltuihin tuotteisiin sovelletaan kyseisen liitteen määräyksiä.

2. Tämän sopimuksen voimaantulopäivästä alkaen Albania ei sovelta yhteisöstä peräisin oleviin kaloihin ja kalastustuotteisiin tulleja tai vaikutukseltaan niitä vastaavia maksuja.

29 ARTIKLA

Sopimuspuolten välisen maatalous- ja kalastustuotteiden kaupan määrän, tuotteiden poikkeuksellinen arkuuden, yhteisön yhteisen maatalous- ja kalastuspolitiikan säännöt, Albanian maatalous- ja kalastuspolitiikan säännöt, maatalouden ja kalastuksen merkityksen Albanian taloudessa ja WTO:ssa käytävien monenvälisen kauppaneuvottelujen vaikutukset huomioon ottaen yhteisö ja Albania tarkastelevat vakautus- ja assosiaationeuvostossa kuuden vuoden kuluessa tämän sopimuksen voimaantulopäivästä tuotekohtaisesti, järjestelmällisesti ja vastavuoroisesti mahdollisuuksia myöntää toisilleen lisäksi myönnytyksiä maatalous- ja kalastustuotteiden kaupan vapauttamisen jatkamiseksi.

30 ARTIKLA

Tämän luvun määräykset eivät millään tavoin estä kumpaakaan sopimuspuolta soveltamasta yksipuolisesti tätä edullisempaa toimenpidettä.

31 ARTIKLA

Sen estämättä, mitä muualla tässä sopimuksessa ja erityisesti sen 38 ja 43 artiklassa määrätään, jos toisen sopimuspuolen alueelta peräisin olevien tuotteiden tuonti, johon sovelletaan 25, 27 ja 28 artiklan mukaisesti myönnettyjä myönnytyksiä, aiheuttaa maatalous- ja kalastustuotteiden markkinoiden erityisen herkkyyden vuoksi vakavia häiriöitä toisen sopimuspuolen markkinoilla tai sen sisäisen sääntelyjärjestelmän toiminnalle, sopimuspuolet aloittavat välittömästi neuvottelut asianmukaisen ratkaisun löytämiseksi. Tätä ratkaisua odotettaessa asianomainen

sopimuspuoli voi toteuttaa tarpeellisina pitämäänsä toimenpiteitä.

III LUKU

YHTEISET MÄÄRÄYKSET

32 ARTIKLA

Tämän luvun määräyksiä sovelletaan kaikkien tuotteiden kauppaan sopimuspuolten välillä, ellei tässä luvussa tai pöytäkirjoissa nro 1, 2 ja 3 toisin määrätä.

33 ARTIKLA

Vallitevan tilan säilyttäminen

1. Yhteisön ja Albanian välisessä kaupassa ei tämän sopimuksen voimaantulopäivästä alkaen oteta käyttöön uusia tuonti- tai vientitulleja tai vaikutukseltaan vastaavia maksuja eikä jo käytössä olevia koroteta.

2. Yhteisön ja Albanian välisessä kaupassa ei tämän sopimuksen voimaantulopäivästä alkaen oteta käyttöön uusia tuonnin tai viennin määrällisiä rajoituksia tai vaikutukseltaan vastaavia toimenpiteitä eikä jo käytössä olevista tehdä entistä rajoittavampia.

3. Tämän artiklan 1 ja 2 kohdan määräykset eivät millään tavoin rajoita Albanian ja yhteisön maatalouspolitiikan harjoittamista eivätkä toimenpiteiden toteuttamista tämän politiikan osana, sikäli kuin tämä ei vaikuta liitteissä II ja III esitettyyn tuontijärjestelmään, sanotun kuitenkin rajoittamatta 26 artiklan mukaisesti myönnettyjen myönnytysten soveltamista.

34 ARTIKLA

Verosyrjinnän kieltäminen

1. Sopimuspuolet pidättyvät kaikista sisäistä verotusta koskevista toimenpiteistä tai käytännöistä, jotka suoraan tai välillisesti saattavat sopimuspuolen tuotteet ja vastaavat

toisen sopimuspuolen alueelta peräisin olevat tuotteet keskenään eriarvoiseen asemaan, ja poistavat tällaiset toimenpiteet tai käytännöt, jos sellaisia nykyisin sovelletaan.

2. Toisen sopimuspuolen alueelle vietyjen tuotteiden sisäisten välillisten verojen palautuksen määrä ei saa olla suurempi kuin niistä kannettujen välillisten verojen määrä.

35 ARTIKLA

Tuontitullien poistamista koskevia määräyksiä sovelletaan myös fisikaalisiin tulleihin.

36 ARTIKLA

Tulliliitot, vapaakauppa-alueet ja raja-aluejärjestelyt

1. Tämä sopimus ei ole este tulliliittojen, vapaakauppa-alueiden tai rajakauppajärjestelyjen ylläpitämiselle tai perustamiselle, sikäli kuin ne eivät muuta tässä sopimuksessa määrättyjä kauppajärjestelyjä.

2. Tämä sopimus ei edellä 19 artiklassa yksilöityjen siirtymäkausien aikana vaikuta sellaisten tavaroiden liikkuvuutta koskevien erityisten etuuskohtelujärjestelyjen täytäntöönpanoon, joista joko määrätään yhden tai useamman jäsenvaltion ja Albanian aiemmin tekemissä rajasopimuksissa tai jotka ovat seurausta Albanian III osaston määräysten mukaisesti alueellisen kaupan edistämiseksi tekemistä kahdensivuisista sopimuksista.

3. Sopimuspuolet neuvottelevat vakautus- ja assosiaationeuvostossa 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista sopimuksista ja pyydettäessä muista sopimuspuolten kolmansiin maihin soveltamaan kauppapolitiikkaan liittyvistä tärkeistä kysymyksistä. Erityisesti tapauksissa, joissa jokin kolmas maa liittyy yhteisöön, näitä neuvotteluja järjestetään sen varmistamiseksi, että tässä sopimuksessa ilmaistut yhteisön ja Albanian yhteiset edut otetaan huomioon.

37 ARTIKLA

Polkumyynti ja tuet

1. Tämän sopimuksen määräykset eivät estä sopimuspuolia toteuttamasta toimia kaupan suojaamiseksi tämän artiklan 2 kohdan ja 38 artiklan mukaisesti.

2. Jos sopimuspuoli toteaa, että sen ja toisen sopimuspuolen välisessä kaupassa harjoitetaan polkumyyntiä ja/tai myönnetään ta-soittavia tukia, se voi toteuttaa tarvittavat toimenpiteet tämän käytännön torjumiseksi GATT 1994 -sopimuksen VI artiklan soveltamista koskevan WTOSopimuksen, tukia ja tasoitustoimenpiteitä koskevan WTO-sopimuksen ja oman sisäisen lainsäädäntönsä mukaisesti.

38 ARTIKLA

Yleinen suojalauseke

1. Sopimuspuolten välillä sovelletaan GATT 1994 -sopimuksen XIX artiklan määräyksiä ja suojalausekkeista tehtyä WTO-sopimusta.

2. Jos tietyn toisen sopimuspuolen tuotteen tuonti toisen sopimuspuolen alueelle lisääntyy niin paljon ja sellaisissa olosuhteissa, että tuonti aiheuttaa tai uhkaa aiheuttaa:

- vakavaa vahinkoa samankaltaisen tai suoraan kilpailevan tuotteen kotimaisille tuottajille tuovan sopimuspuolen alueella, tai
- vakavia häiriöitä jollakin talouden osaluueella tai vaikeuksia, jotka saattavat heikentää merkittävästi taloudellista tilannetta jollakin tuovan sopimuspuolen alueella, tuova sopimuspuoli voi toteuttaa tarvittavat toimenpiteet tässä artiklassa vahvistettujen edellytysten ja menettelyjen mukaisesti.

3. Toisen sopimuspuolen tuontia koskevat kahdenväliset suojatoimenpiteet eivät saa olla ankarampia kuin on tarpeen aiheutuneen ongelman korjaamiseksi, ja niiden on tavalli-

sesti muodostuttava tämän sopimuksen mukaisesti kyseisen tuotteen tulliin kohdistettavien lisäalennusten lykkäämisestä tai tuotteen tullin korottamisesta samaan tuotteeseen sovellettavan suosituimmuustullin enimmäismäärään asti. Näihin toimenpiteisiin on liitettävä selkeät määräykset niiden asteittaisesta poistamisesta tietyn ennalta määrätyn ajan kuluessa eikä toimenpiteiden kesto saa ylittää yhtä vuotta. Erittäin poikkeuksellisissa olosuhteissa voidaan toteuttaa toimenpiteitä, jotka kestävät kokonaisuudessaan enintään kolme vuotta. Tuotteeseen, jonka tuonnissa on aiemmin sovellettu kahdenvälisiä suojatoimenpiteitä, ei saa kohdistaa suojatoimenpiteitä vähintään kolmeen vuoteen aiemman toimenpiteen voimassaolon päättymisestä.

4. Tässä artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa ennen siinä määrättyjen toimenpiteiden toteuttamista tai mahdollisimman pian tapauksissa, joihin sovelletaan 5 kohdan b alakohtaa, yhteisön tai Albanian on toimitettava vakautus- ja assosiaationeuvostolle kaikki tarvittavat tiedot kummankin sopimuspuolen kannalta hyväksyttävän ratkaisun löytämiseksi.

5. Edellisten kohtien täytäntöön panemiseksi sovelletaan seuraavia määräyksiä:

a) Tässä artiklassa tarkoitettua tilanteesta aiheutuvat ongelmat on saatettava vakautus- ja assosiaationeuvoston käsiteltäviksi, joka asiaa tarkasteltuaan voi tehdä niiden ratkaisemiseksi tarvittavat päätökset.

Jos vakautus- ja assosiaationeuvosto tai vievä sopimuspuoli ei ole tehnyt ongelman ratkaisevaa päätöstä tai mitään muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole saavutettu 30 päivän kuluessa siitä, kun asia saatettiin vakautus- ja assosiaationeuvoston käsiteltäväksi, tuova sopimuspuoli voi toteuttaa tarvittavat toimenpiteet ongelman korjaamiseksi tämän artiklan määräysten mukaisesti. Suojatoimenpiteitä valittaessa on etusijalle asetettava ne, joista on vähiten haittaa tässä sopimuksessa vahvistettujen järjestelyjen toiminnalle. GATTsopimuksen XIX artiklan ja suojalausekkeista tehdyn WTO-sopimuksen mukaisissa suojatoimenpiteissä on säilytettävä tä-

män sopimuksen nojalla myönnetty etuuskohtelun taso tai marginaali.

b) Kun välitöntä toimintaa edellyttävien poikkeuksellisten ja kriittisten olosuhteiden vuoksi ennakkoon tapahtuva tietojen antaminen tai tarkastelu ei ole mahdollista, asianomainen sopimuspuoli voi tässä artiklassa yksilöidyissä tilanteissa soveltaa viipymättä väliaikaisia toimenpiteitä, jotka ovat välttämättömiä tilanteen korjaamiseksi, ja sen on ilmoitettava tästä välittömästi toiselle sopimuspuolelle.

Suojatoimenpiteistä on ilmoitettava viipymättä vakautus- ja assosiaationeuvostolle, jossa niistä neuvotellaan säännöllisesti aikataulun laatimiseksi niiden poistamiselle heti, kun olosuhteet sen sallivat.

6. Jos yhteisö tai Albania soveltaa sellaisen tuotteiden tuontiin, jotka ovat omiaan aiheuttamaan tässä artiklassa tarkoitettuja ongelmia, hallinnollista menettelyä, jonka tarkoituksena on saada nopeasti tietoja kaupankäynnin kehityksestä, sen on ilmoitettava tästä toiselle sopimuspuolelle.

39 ARTIKLA

Riittämätöntä tarjontaa koskeva lauseke

1. Jos tämän osaston määräysten noudattamisesta seuraa

a) elintarvikkeiden tai muiden vievälle sopimuspuolelle välttämättömien tuotteiden vakava puute, tai

b) sellaisen tuotteen jälleenvienti kolmanteen maahan, johon vievä sopimuspuoli soveltaa viennin määrällisiä rajoituksia, vientitulleja tai vaikutuksiltaan vastaavia toimenpiteitä tai maksuja, ja jos edellä esitetyt tilanteet aiheuttavat tai saattavat aiheuttaa merkittäviä vaikeuksia vievälle sopimuspuolelle, kyseinen sopimuspuoli voi toteuttaa tarvittavat toimenpiteet tässä artiklassa vahvistettujen edellytysten ja menettelyjen mukaisesti.

2. Toimenpiteitä valittaessa on etusijalle asetettava ne, joista on vähiten haittaa tässä sopimuksessa vahvistettujen järjestelyjen toiminnalle. Näitä toimenpiteitä ei saa soveltaa tavalla, joka johtaisi mielivaltaiseen tai perusteettomaan syrjintään samojen edellytysten vallitessa, tai kaupan peiteltyyn rajoittamiseen, ja ne on poistettava, kun niiden ylläpitämisen edellytykset eivät enää täyty.

3. Ennen 1 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden toteuttamista tai mahdollisimman pian tapauksissa, joihin sovelletaan 4 kohtaa, yhteisön tai Albanian on toimitettava vakautus- ja assosiaationeuvostolle kaikki tarvittavat tiedot kummankin sopimuspuolen kannalta hyväksyttävän ratkaisun löytämiseksi. Sopimuspuolet voivat vakautus- ja assosiaationeuvostossa sopia mistä tahansa tarvittavista keinoista ongelmien ratkaisemiseksi. Jos sopimukseen ei päästä 30 päivän kuluessa siitä, kun asia saatettiin vakautus- ja assosiaationeuvoston käsiteltäväksi, vievä sopimuspuoli voi soveltaa tämän artiklan mukaisia toimenpiteitä asianomaisen tuotteen vientiin.

4. Kun välitöntä toimintaa edellyttävien poikkeuksellisten ja kriittisten olosuhteiden vuoksi ennakkoon tapahtuva tietojen antaminen tai tarkastelu ei ole mahdollista, yhteisö tai Albania voi soveltaa viipymättä varotoimenpiteitä, jotka ovat välttämättömiä tilanteen korjaamiseksi, ja sen on ilmoitettava tästä välittömästi toiselle sopimuspuolelle.

5. Tämän artiklan mukaisesti käyttöön otettavista toimenpiteistä on ilmoitettava viipymättä vakautus- ja assosiaationeuvostolle, jossa niistä neuvotellaan säännöllisesti tarkoituksena erityisesti aikataulun laatiminen niiden poistamiselle heti, kun olosuhteet sen sallivat.

40 ARTIKLA

Valtion monopolit

Albanian on mukautettava asteittain kaikki valtion kaupalliset monopolit varmistaakseen, että neljännen vuoden loppuun mennessä tämän sopimuksen voimaantulopäivästä

tavaroiden hankinnan ja kaupan pitämisen edellytyksissä ei enää esiinny syrjintää jäsenvaltioiden ja Albanian kansalaisten välillä. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi toteutetuista toimenpiteistä on ilmoitettava vakautus- ja assosiaationeuvostolle.

41 ARTIKLA

Jollei tässä sopimuksessa toisin määrätä, pöytäkirjassa nro 4 vahvistetaan alkuperäsäännöt tämän sopimuksen määräysten soveltamista varten.

42 ARTIKLA

Sallitut rajoitukset

Tämä sopimus ei estä sellaisten tuontia, vientiä tai tavaroiden kauttakuljetusta koskevien kieltojen tai rajoitusten soveltamista, jotka ovat perusteltuja julkisen moraalien, yleisen järjestyksen tai turvallisuuden vuoksi, ihmisten, eläinten tai kasvien terveyden ja elämän suojelemiseksi, taiteellisten, historiallisten tai arkeologisten kansallisaarteiden suojelemiseksi taikka henkisen, teollisen ja kaupallisen omaisuuden suojelemiseksi, tai kultaa ja hopeaa koskevien sääntöjen perusteella. Nämä kiellot tai rajoitukset eivät kuitenkaan saa olla keino mielivaltaiseen syrjintään tai sopimuspuolten välisen kaupan peitelyyn rajoittamiseen.

43 ARTIKLA

1. Sopimuspuolet sopivat, että hallinnollinen yhteistyö on välttämätöntä tämän osaston nojalla myönnetyn etuuskohtelun täytäntöönpanemiseksi ja valvomiseksi ja vahvistavat sitoutuvansa sääntöjenvastaisuuksien ja petosten torjuntaan tullialalla ja siihen liittyvissä asioissa.

2. Jos sopimuspuoli puolueettomien tietojen perusteella toteaa, että tämän osaston mukaista hallinnollista yhteistyötä on laiminlyöty ja/tai että sääntöjenvastaisuuksia tai petoksia ilmenee, asianomainen sopimuspuoli voi keskeyttää väliaikaisesti tämän artiklan mukaisesti myönnetyn etuuskohtelun yhdeltä tai useammalta tuotteelta.

3. Tässä artiklassa tarkoitetaan hallinnollisen yhteistyön laiminlyönnillä muun muassa:

a) toistuvaa velvoitteiden noudattamatta jättämistä tuotteen (tuotteiden) alkuperäase-man tarkastamiseksi;

b) toistuvaa kieltäytymistä tai viivyttelyä alkuperäselvityksen jälkitarkastusta suoritettaessa ja/tai ilmoitettaessa kyseisen tarkastuksen tuloksia;

c) toistuvaa kieltäytymistä tai viivyttelyä luvan hankkimisessa hallinnolliseen yhteistyöhön liittyvien käyntien tekemiseksi asiakirjojen aitouden tai kyseisen etuuskohtelun myöntämisen kannalta merkityksellisten tietojen tarkastamiseksi.

Tässä artiklassa tarkoitettu sääntöjenvastaisuus tai petos voidaan havaita muun muassa silloin, kun sopimuspuolen tavanomaisen tuotantotason ja vientikapasiteetin ylittävä tavaroiden tuonnin nopea ja ilman riittävää perustetta tapahtuva kasvu voidaan yhdistää sääntöjenvastaisuutta tai petosta koskevaan puolueettomaan tietoon.

4. Väliaikaisen keskeyttämisen soveltamisedellytykset ovat seuraavat:

a) Sopimuspuolen, joka on puolueettomien tietojen perusteella havainnut hallinnollisen yhteistyön laiminlyönnin ja/tai sääntöjenvastaisuuden tai petoksen, on viipymättä ilmoitettava vakautus- ja assosiaatiokomitealle havinnostaan ja sitä koskevista puolueettomista tiedoistaan ja aloitettava vakautus- ja assosiaatiokomiteassa kaikkeen asiaankuuluvaan tietoon ja puolueettomiin tuloksiin perustuvat neuvottelut, jotta löydettäisiin kummankin sopimuspuolen kannalta hyväksyttävissä oleva ratkaisu.

b) Kun sopimuspuolet ovat aloittaneet neuvottelut vakautus- ja assosiaatiokomiteassa eivätkä ole löytäneet hyväksyttävissä olevaa ratkaisua kolmen kuukauden kuluessa ilmoituksen tekemisestä, asianomainen sopimuspuoli voi keskeyttää väliaikaisesti kyseisen tuotteen (kyseisten tuotteiden) etuuskohtelun. Väliaikaisesta keskeyttämisestä on ilmoit-

tava viipymättä vakautus- ja assosiaatiokomitealle.

c) Tässä artiklassa tarkoitettu väliaikainen keskeytys ei saa kestää pidempään kuin asianomaisen sopimuspuolen taloudellisten etujen suojaamiseksi on tarpeen. Sen kesto on enintään kuusi kuukautta, ja se voidaan uusida. Etuuskohtelun väliaikaisesta keskeytyksestä on ilmoitettava vakautus- ja assosiaatiokomitealle välittömästi sen voimaantulon jälkeen. Keskeytyksestä neuvotellaan vakautus- ja assosiaatiokomiteassa säännöllisin väliajoin, ja ensisijaisena tavoitteena on poistaa se heti, kun sen soveltamisen edellytykset eivät enää täyty.

5. Tehdessään vakautus- ja assosiaatiokomitealle 4 kohdan a alakohdassa tarkoitetun ilmoituksen asianomaisen sopimuspuolen on julkaistava virallisessa lehdessään ilmoitus maahantuojille. Ilmoituksessa on täsmennettävä, että asianomaisen tuotteen osalta on havaittu puolueettomiin tietoihin perustuva hallinnollisen yhteistyön laiminlyönti ja/tai sääntöjenvastaisuus tai petos.

44 ARTIKLA

Jos toimivaltaiset viranomaiset tekevät virheen viennissä sovellettavan etuuskohtelujärjestelmän hallinnoinnissa ja varsinkin käsitteen "alkuperä tuotteet" määrittelyä ja hallinnollisen yhteistyön menetelmiä koskevan pöytäkirjan nro 4 määräysten soveltamisessa ja virhe aiheuttaa tuontitulleihin kohdistuvia seurauksia, seurauksista kärsivä sopimuspuoli voi pyytää vakautus- ja assosiaationeuvostoa tarkastelemaan mahdollisuuksia toteuttaa tilanteen korjaamiseksi tarvittavat toimenpiteet.

45 ARTIKLA

Tämän sopimuksen soveltaminen ei rajoita yhteisön lainsäädännön soveltamista Kanariansaariin.

V OSASTO

TYÖNTEKIJÖIDEN SJOITTAUTUMINEN, PALVELUJEN TARJOAMINEN, JUOKSEVAT MAKSUT JA PÄÄ-OMANLIIKKEET

I LUKU

TYÖNTEKIJÖIDEN LIKKUVUUS

46 ARTIKLA

1. Jollei yksittäisissä jäsenvaltioissa sovellettavista edellytyksistä ja yksityiskohtaisista säännöistä muuta johdu:

- kansalaisuudeltaan albanialaisia työntekijöitä, jotka laillisesti työskentelevät jonkin jäsenvaltion alueella, ei saa heidän kansalaisuutensa perusteella syrjiä työehtojen, palkkauksen tai irtisanomisen osalta kyseisen jäsenvaltion omiin kansalaisiin verrattuna;
- laillisesti jossakin jäsenvaltiossa työskentelevän työntekijän aviopuolisolla ja lapsilla, jotka asuvat siellä laillisesti, on pääsy tämän jäsenvaltion työmarkkinoille mainitun työntekijän työluvan voimassaolon ajan; poikkeuksen muodostavat kausityöntekijät ja 47 artiklassa tarkoitettujen kahdenvälisen sopimusten perusteella saapuneet työntekijät, jollei mainituissa sopimuksissa toisin määrätä.

2. Albanian on myönnettävä 1 kohdassa tarkoitettu kohtelu alueellaan laillisesti työskenteleville työntekijöille, jotka ovat jonkin jäsenvaltion kansalaisia, sekä näiden aviopuolisolle ja lapsille, jotka asuvat sen alueella laillisesti, jollei Albaniassa sovellettavista edellytyksistä ja yksityiskohtaisista säännöistä muuta johdu.

47 ARTIKLA

1. Jäsenvaltioiden työmarkkinatilanne huomioon ottaen ja jollei jäsenvaltioiden lainsäädännöstä ja voimassa olevista työntekijöiden liikkuvuutta koskevista säännöistä muuta johdu:

- jäsenvaltioiden kahdenvälisen sopimusten mukaisesti albanialaisille työntekijöille myöntämät työnsaantimahdollisuudet olisi säilytettävä, ja niitä olisi mahdollisuuksien mukaan parannettava;
- muut jäsenvaltiot tutkivat mahdollisuuksia vastaavien sopimusten tekemiseen.

2. Vakautus- ja assosiaationeuvosto tarkastelee muita mahdollisia parannuksia, mukaan luettuina mahdollisuudet päästä ammattikoulutukseen, jäsenvaltioissa voimassa olevien sääntöjen ja menettelyjen mukaisesti ja ottaen huomioon jäsenvaltioiden ja yhteisön työmarkkinatilanteen.

48 ARTIKLA

1. Jäsenvaltioiden alueella laillisesti työskenteleviin Albanian kansalaisiin ja heidän maassa laillisesti oleskeleviin perheenjäseniinsä sovellettavan sosiaaliturvajärjestelmän yhteensovittamista varten vahvistetaan säännöt. Vakautus- ja assosiaationeuvoston päätöksellä, joka ei saa vaikuttaa kahdenvälisistä sopimuksista syntyviin oikeuksiin tai velvollisuuksiin, jos kyseisissä sopimuksissa määrätään edullisemmasta kohtelusta, vahvistetaan tätä varten seuraavat määräykset:

- kyseisten työntekijöiden kaikki eri jäsenvaltioissa täyttyneet vakuutus-, työskentely- tai asumiskaudet lasketaan yhteen vanhuuden, työkyvyttömyyden ja kuolemantapauksen perusteella maksettavia eläkkeitä tai elinkorkoja varten sekä kyseisten työntekijöiden ja heidän perheenjäsentensä terveydenhoitoa varten;
- vanhuuden tai kuolemantapauksen taikka työtapaturman, ammattitaudin tai niistä johtuvan työkyvyttömyyden perusteella maksettavat eläkkeet tai elinkorot ovat tuloharkintaisia etuuksia lukuun ottamatta vapaasti siirrettävissä velallisen jäsenvaltion tai -valtioiden lainsäädännön mukaisesti sovellettavaan kurssiin;

- asianomaiset työntekijät saavat perheisiä edellä yksilöidyille perheenjäsenilleen.

2. Albanian myöntää 1 kohdan toisessa ja kolmannessa luetelmakohdassa täsmennetyt kohtelun kaltaisen kohtelun alueellaan laillisesti työskenteleville työntekijöille, jotka ovat jonkin jäsenvaltion kansalaisia, sekä heidän siellä laillisesti asuville perheenjäsenilleen.

II LUKU

SIJOITTAUTUMINEN

49 ARTIKLA

Tätä sopimusta sovellettaessa tarkoitetaan:

a) 'yhteisön yhtiöllä' tai 'Albanian yhtiöllä' yhtiötä, joka on jäsenvaltion tai Albanian lainsäädännön mukaisesti perustettu ja jolla on sääntömääräinen kotipaikka, keskushallinto tai päätoimipaikka yhteisön tai Albanian alueella.

Jos jäsenvaltion tai Albanian lainsäädännön mukaisesti perustetulla yhtiöllä kuitenkin on ainoastaan sääntömääräinen kotipaikka yhteisön tai Albanian alueella, yhtiötä pidetään yhteisön tai Albanian yhtiönä, jos sen toiminta liittyy tosiasiallisesti ja jatkuvasti jonkin jäsenvaltion tai Albanian talouteen;

b) yhtiön 'tytäryhtiöllä' ensin mainitun yhtiön tosiasiallisessa määräysvallassa olevaa yhtiötä;

c) yhtiön 'sivuliikkeellä' toimipaikkaa, jolla ei ole oikeushenkilön asemaa, mutta jonka toiminta on luonteeltaan pysyvää, esimerkiksi emoyhtiön laajentuessa perustettu toimipaikka, jolla on oma johto ja aineelliset edellytykset käydä liikeneuvotteluja kolmansien osapuolten kanssa siten, että näiden kolmansien osapuolten ei tarvitse ottaa yhteyttä emoyhtiöön, vaikka ne ovatkin tietoisia tarvittaessa syntyvästä oikeussuhteesta emoyhtiöön, jonka pääkonttori on ulkomailla, vaan ne voivat harjoittaa liiketoimintaa tämän haarakonttorin muodostavan toimipaikan kanssa;

d) 'sijoittautumisella':

i) kansalaisten osalta oikeutta ryhtyä itsenäiseksi ammatinharjoittajiksi ja perustaa yrityksiä, erityisesti yhtiöitä, jotka ovat heidän tosiasiallisessa määräysvallassaan. Kansalaisten itsenäiseen ammatinharjoittamiseen ei sisälly oikeutta hakea tai vastaanottaa palkkatyötä toisen sopimuspuolen työmarkkinoilla tai päästä toisen sopimuspuolen työmarkkinoille. Tämän luvun määräyksiä ei sovelleta henkilöihin, jotka eivät ole täysin itsenäisiä ammatinharjoittajia;

ii) yhteisön tai Albanian yhtiöiden osalta oikeutta ryhtyä harjoittamaan taloudellista toimintaa perustamalla tytäryhtiöitä ja sivuliikkeitä Albaniaan tai yhteisöön;

e) 'toiminnalla' taloudellisen toiminnan harjoittamista;

f) 'taloudellisella toiminnalla' periaatteessa teollista, kaupallista ja ammatillista toimintaa sekä pienyritystä;

h) tämän luvun ja III luvun määräyksiä sovelletaan kansainvälisessä meriliikenteessä, mukaan luettuina intermodaalikuljetukset, joihin sisältyy meriosuus, myös niihin jäsenvaltioiden tai Albanian kansalaisiin, jotka ovat sijoittautuneet yhteisön tai Albanian ulkopuolelle, sekä meriliikenneyhtiöihin, jotka ovat sijoittautuneet yhteisön tai Albanian ulkopuolelle ja jotka ovat jonkin jäsenvaltion tai vastaavasti Albanian kansalaisten määräysvallassa, jos niille kuuluvat alukset on rekisteröity kyseisessä jäsenvaltiossa tai Albaniassa niiden lainsäädännön mukaisesti;

i) 'rahoituspalveluilla' liitteessä IV määriteltyjä toimintoja. Vakautus- ja assosiaationeuvosto voi laajentaa tai muuttaa kyseisen liitteen soveltamisalaa.

50 ARTIKLA

1. Albania helpottaa alueellaan yhteisön yritysten ja kansalaisten harjoittamien liiketoimien aloittamista. Tätä tarkoitusta varten se takaa tämän sopimuksen voimaantulopäivästä alkaen:

i) yhteisön yhtiöille sijoittautumisen osalta kohtelun, joka on yhtä edullinen kuin sen omille yhtiöilleen tai kolmansien maiden yhtiöille myöntämä kohtelu, sen mukaan kumpi näistä on edullisempi, ja

2. Sopimuspuolet eivät anna mitään uusia säännöksiä tai toteuta mitään uusia toimenpiteitä, joilla olisi syrjivä vaikutus yhteisön tai Albanian yhtiöiden sijoittautumiseen niiden alueelle tai yhtiöiden sijoittaututtua niiden toimintaan niiden omiin yhtiöihin verrattuna.

3. Tämän sopimuksen voimaantulopäivästä alkaen yhteisö ja sen jäsenvaltiot myöntävät:

i) Albanian yhtiöille sijoittautuessa kohtelun, joka on yhtä edullinen kuin jäsenvaltioiden omille yhtiöilleen tai kolmansien maiden yhtiöille myöntämä kohtelu, sen mukaan kumpi on edullisempi,

ii) jäsenvaltioiden alueelle sijoittautuneiden Albanian yhtiöiden tytäryhtiöiden ja sivuliikkeiden toiminnan osalta kohtelun, joka on yhtä edullinen kuin jäsenvaltioiden omille yhtiöilleen ja sivuliikkeilleen tai jäsenvaltioiden alueelle sijoittautuneiden kolmansien maiden yhtiöiden tytäryhtiöille ja sivuliikkeille, sen mukaan kumpi on edullisempi.

4. Vakautus- ja assosiaationeuvosto vahvistaa viiden vuoden kuluttua tämän sopimuksen voimaantulopäivästä yksityiskohtaiset säännöt edellä annettujen määräysten ulottamisesta koskemaan molempien sopimuspuolten kansalaisten oikeutta ryhtyä taloudelliseen toimintaan itsenäisinä ammatinharjoittajina.

5. Sen estämättä, mitä tässä artiklassa määrätään:

a) yhteisön yhtiöiden tytäryhtiöillä ja sivuliikkeillä on tämän sopimuksen voimaantulopäivästä alkaen oikeus käyttää ja vuokrata kiinteää omaisuutta Albaniassa;

b) yhteisön yhtiöiden tytäryhtiöillä on Albanian yhtiöinä myös oikeus hankkia ja omistaa kiinteää omaisuutta sekä julkishyödykkeiden/yhteishyödykkeiden, ei

kuitenkaan luonnonvarojen, metsän eikä maa- ja metsätalousmaan, osalta samat oikeudet kuin Albanian yhtiöillä, jos nämä oikeudet ovat tarpeen harjoitettaessa sitä taloudellista toimintaa, jonka vuoksi sijoittautuminen on tapahtunut. Vakautus- ja assosiaationeuvosto vahvistaa seitsemän vuoden kuluttua tämän sopimuksen voimaantulopäivästä yksityiskohtaiset säännöt tämän kohdan mukaisten oikeuksien ulottamisesta koskemaan poissuljettuja aloja.

51 ARTIKLA

1. Jollei 50 artiklan määräyksistä muuta johdu ja lukuun ottamatta liitteessä IV määriteltyjä rahoituspalveluja, kumpikin sopimuspuoli voi säännellä yhtiöiden ja kansalaisten sijoittautumista ja toimintaa alueellaan, jos tämä sääntely ei johda toisen sopimuspuolen yhtiöiden ja kansalaisten syrjintään verrattuna sopimuspuolen omiin yhtiöihin ja kansalaisiin.

2. Sen estämättä, mitä tässä sopimuksessa muutoin määrätään, tämä sopimus ei rahoituspalvelujen osalta estä sopimuspuolia toteuttamasta vakautta ja luotettavuutta turvaavia toimenpiteitä, mukaan luettuina toimenpiteet, joilla suojellaan sijoittajia, tallettajia, vakuutusnottajia tai henkilöitä, joiden omaisuudenhoidosta vastaa rahoituspalvelujen tarjoaja, tai toimenpiteitä, joilla varmistetaan rahoitusjärjestelmän yhtenäisyys ja vakaus. Sopimuspuolet eivät saa käyttää näitä toimenpiteitä keinona tämän sopimuksen mukaisten velvoitteidensa välttämiseen.

3. Tämän sopimuksen määräyksiä ei saa tulkita siten, että sopimuspuoli olisi veloitettu paljastamaan yksittäisten asiakkaiden liiketoimiin ja tileihin liittyviä tietoja tai julkisten elinten hallussa olevia luottamuksellisia tai yksityisiä tietoja.

52 ARTIKLA

1. Tämän luvun määräyksiä ei sovelleta lento-, sisävesi- ja merikabotaasiliikenteeseen, sanotun kuitenkin rajoittamatta Euroopan yhteisen ilmailualueen perustamisesta tehdyn monenvälisen sopimuksen soveltamisesta.

2. Vakautus- ja assosiaationeuvosto voi antaa sijoittautumis- ja toimintaedellytysten parantamiseen tähtääviä suosituksia 1 kohdan soveltamisalaan kuuluvilla aloilla.

53 ARTIKLA

1. Mitä 50 ja 51 artiklassa määrätään, ei estä sopimuspuolta soveltamasta erityisiä sääntöjä sellaisten toisen sopimuspuolen yhtiöiden sivuliikkeiden sijoittautumiseen ja toimintaan sen alueella, joita ei ole perustettu ensiksi mainitun sopimuspuolen alueella, jos nämä erityiset säännöt ovat perusteltuja sen vuoksi, että näissä sivuliikkeissä on oikeudellisia tai teknisiä eroja verrattuna ensiksi mainitun sopimuspuolen alueella perustettujen yhtiöiden sivuliikkeisiin; rahoituspalveluihin erityisiä sääntöjä voidaan soveltaa vakauden ja luotettavuuden turvaamiseen liittyvistä syistä.

2. Kohtelun ero ei saa olla suurempi kuin mikä on ehdottomasti tarpeen tällaisten oikeudellisten tai teknisten erojen vuoksi tai rahoituspalvelujen osalta toiminnan vakauden ja luotettavuuden turvaamiseksi.

54 ARTIKLA

Helpottaakseen yhteisön kansalaisten ja Albanian kansalaisten pääsyä säännelyihin ammatteihin sekä helpottaakseen näiden ammattien harjoittamista Albaniassa ja yhteisössä vakautus- ja assosiaationeuvosto tarkastelee, mitkä toimenpiteet ovat tarpeen tutkintotodistusten vastavaroiseksi tunnustamiseksi. Vakautus- ja assosiaationeuvosto voi toteuttaa kaikki tarvittavat toimenpiteet tätä varten.

55 ARTIKLA

1. Albanian tai vastaavasti yhteisön alueelle sijoittautuneella yhteisön yhtiöllä tai Albanian yhtiöllä on sijoittautumismaan voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti oikeus Albanian tai yhteisön alueella työllistää tai antaa tytäryhtiöidensä tai sivuliikkeidensä työllistää yhteisön jäsenvaltioiden tai Albanian kansalaisia, jos nämä henkilöt ovat tämän artiklan 2 kohdassa määriteltyjä keskeisissä tehtävissä toimivia henkilöitä ja ovat yksin-

omaan näiden yhtiöiden, tytäryhtiöiden tai sivuliikkeiden palveluksessa. Näiden työntekijöiden oleskelu- ja työlupa on voimassa ainoastaan työsuhteen keston ajan.

2. Edellä mainittujen yhtiöiden, jäljempänä 'organisaatiot', keskeisissä tehtävissä toimivia henkilöitä ovat seuraaviin ryhmiin kuuluvat, c alakohdassa määritellyt 'sisäisen siirron saaneet työntekijät', jos organisaatio on oikeushenkilö ja jos asianomaiset henkilöt ovat olleet sen palveluksessa tai sen osakkaita (muita kuin pääosakkaita) vähintään mainittua siirtoa välittömästi edeltävän vuoden ajan:

a) organisaatiossa johtavassa asemassa olevat henkilöt, jotka ensisijaisesti vastaavat yksikön johtamisesta ja joita valvoo tai neuvoo pääasiassa yrityksen johtokunta tai osakkeenomistajat taikka näitä vastaavat tahot ja joiden toimenkuvaan kuuluu muun muassa:

- yksikön tai sen osaston taikka jaoksen johtaminen,
- muun valvonta-, asiantuntija- tai johtotehtävissä toimivan henkilöstön työskentelyn ohjaus ja valvonta,
- henkilökohtainen toimivalta palkata tai irtisanoa työntekijöitä taikka antaa heidän palkkaamistaan tai irtisanomistaan koskevia suosituksia sekä toteuttaa muita henkilöstöä koskevia toimenpiteitä;

b) organisaatiossa työskentelevät henkilöt, joilla on yksikön toiminnalle, tutkimusvälineistön käytölle, teknologialle tai johtamiselle välttämätöntä erityisosaamista. Tällaisen osaamisen arvioinnissa voidaan ottaa huomioon yksikölle ominaisen osaamisen lisäksi erityistä teknistä tietämystä vaativaan työhön tai ammattiin liittyvän pätevyyden korkea taso, mukaan luettuna luvanvaraisten ammattien harjoittajiin kuuluminen;

c) 'sisäisen siirron saanut työntekijä' on luonnollinen henkilö, joka työskentelee organisaatiossa sopimuspuolen alueella ja joka siirretään väliaikaisesti taloudellista toimintaa harjoitettaessa toisen sopimuspuolen alu-

elle; organisaation päätoimipaikan on oltava sopimuspuolen alueella ja siirron on tapahduttava kyseisen organisaation yksikköön (sivuliike, tytäryhtiö), joka tosiasiallisesti harjoittaa vastaavaa taloudellista toimintaa toisen sopimuspuolen alueella.

3. Albanian kansalaisten pääsy yhteisön alueelle ja väliaikainen oleskelu siellä ja yhteisön kansalaisten pääsy Albanian alueelle ja väliaikainen oleskelu siellä sallitaan, jos nämä yhtiöiden edustajat ovat 2 kohdan a alakohdassa määritellyjä johtavassa asemassa olevia henkilöitä, jotka ovat vastuussa Albanian yhtiön tytäryhtiön tai sivuliikkeen perustamisesta johonkin yhteisön jäsenvaltioon tai yhteisön yhtiön tytäryhtiön tai sivuliikkeen perustamisesta Albaniaan, kun:

- kyseiset edustajat eivät harjoita suoraa myyntiä tai tarjoa palveluja, ja
- yhtiön päätoimipaikka on yhteisön tai Albanian ulkopuolella, eikä sillä ole muita edustajia, toimistoja, sivuliikkeitä tai tytäryhtiöitä yhteisön kyseisessä jäsenvaltiossa tai Albaniassa.

56 ARTIKLA

Ensimmäisten viiden vuoden aikana tämän sopimuksen voimaantulosta Albania voi toteuttaa tämän luvun määräyksistä poikkeavia toimenpiteitä yhteisön yhtiöiden ja kansalaisten sijoittautumisen osalta, jos tietyllä tuotannonalalla:

- on tapahtumassa rakenneuudistus tai ilmenee vakavia vaikeuksia, erityisesti jos näistä aiheutuu vakavia yhteiskunnallisia ongelmia Albaniassa, tai
- Albanian yhtiöt tai kansalaiset menettävät koko markkinaosuutensa tai huomattavan osan siitä jollakin Albanian toimintatunnetuotannonalalla, tai
- alan kehitys on Albaniassa vasta alkamassa.

Tällaisiin toimenpiteisiin liittyy seuraavaa:

i) niitä on lakattava soveltamasta viimeistään seitsemän vuoden kuluttua tämän sopimuksen

voimaantulopäivästä, ii) niiden on oltava kohtuullisia ja tarpeen tilanteen korjaamiseksi, ja iii) ne eivät saa johtaa Albaniassa tietyn toimenpiteen toteuttamishetkellä jo toimivien yhteisön

yhtiöiden tai kansalaisten syrjintään verrattuna Albanian omiin yhtiöihin tai kansalaisiin.

Suunnitellessaan ja soveltaessaan tällaisia toimenpiteitä Albanian on mahdollisuuksien mukaan myönnettävä yhteisön yhtiöille ja kansalaisille etuuskohtelu ja joka tapauksessa vähintään yhtä edullinen kohtelu kuin kolmansien maiden yhtiöille tai kansalaisille myönnetty kohtelu. Ennen näiden toimenpiteiden toteuttamista Albanian on kuultava asiasta vakautus- ja assosiaationeuvostoa, ja se voi soveltaa toimenpiteitä aikaisintaan yhden kuukauden kuluttua siitä, kun se on ilmoittanut suunnittelemansa konkreettiset toimenpiteet vakautus- ja assosiaationeuvostolle, paitsi jos välittömiä toimenpiteitä vaativa korvaamaton vahinko on uhkaamassa, jolloin Albanian on kuultava vakautus- ja assosiaationeuvostoa heti, kun se on ottanut toimenpiteet käyttöön.

Kun viisi vuotta on kulunut tämän sopimuksen voimaantulopäivästä, Albania voi ottaa käyttöön tai pitää voimassa tällaisia toimenpiteitä vain vakautus- ja assosiaationeuvoston luvalla ja sen määräämin ehdoin.

III LUKU

PALVELUJEN TARJOAMINEN

57 ARTIKLA

1. Sopimuspuolet sitoutuvat seuraavien määräysten mukaisesti toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet salliakseen asteittain palvelut, joita tarjoavat sellaiset yhteisön tai Al-

banian yhtiöt tai kansalaiset, jotka ovat sijoittautuneet toisen sopimuspuolen alueelle kuin palveluiden vastaanottaja.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetun vapauttamisen yhteydessä sopimuspuolet sallivat sellaisten luonnollisten henkilöiden tilapäisen liikkuvuuden, jotka tarjoavat palveluja tai jotka ovat palvelujen tarjoajan palveluksessa 55 artiklan 2 kohdassa määritellyissä keskeisissä tehtävissä, mukaan luettuina luonnolliset henkilöt, jotka edustavat yhteisön tai Albanian yhtiöitä tai kansalaisia ja jotka haluavat saapua tilapäisesti maahan neuvotellakseen palvelujen myymisestä tai tehdäkseen palvelujen myyntiä koskevia sopimuksia palvelujen tarjoajan puolesta, edellyttäen, että nämä edustajat eivät harjoita suoraa myyntiä suurelle yleisölle eivätkä itse henkilökohtaisesti tarjoa palveluja.

3. Vakautus- ja assosiaationeuvosto toteuttaa tarvittavat toimenpiteet 1 kohdan määräysten panemiseksi täytäntöön asteittain viiden vuoden kuluttua tämän sopimuksen voimaantulopäivästä. Huomiota kiinnitetään sopimuspuolten edistymiseen lainsäädäntönsä lähentämisessä.

58 ARTIKLA

1. Sopimuspuolet eivät toteuta mitään sellaisia toimenpiteitä tai toimia, joiden vuoksi sellaisten yhteisön tai Albanian kansalaisten tai yhtiöiden, jotka ovat sijoittautuneet toisen sopimuspuolen alueelle kuin palveluiden vastaanottaja, palvelujen tarjoamisen edellytykset muuttuvat merkittävästi rajoittavammiksi kuin ne olivat tämän sopimuksen voimaantulopäivää edeltävänä päivänä.

2. Jos sopimuspuoli katsoo, että toisen sopimuspuolen tämän sopimuksen voimaantulopäivän jälkeen toteuttamilla toimenpiteillä aiheutetaan tilanne, joka on merkittävästi rajoittavampi palvelujen tarjonnan osalta kuin tämän sopimuksen voimaantulopäivän tilanne, kyseinen ensin mainittu sopimuspuoli voi esittää toiselle sopimuspuolelle neuvottelujen aloittamista asiasta.

59 ARTIKLA

Kuljetuspalvelujen tarjoamiseen yhteisön ja Albanian välillä sovelletaan seuraavia määräyksiä:

1. Sisämaaliikenteen osalta sopimuspuolten välistä suhdetta säännellään pöytäkirjassa nro 5 erityisesti rajoittamattoman maanteiden kauttakulkuliikenteen varmistamiseksi Albanian ja yhteisössä, syrjimättömyyden periaatteen tosiasialliseksi soveltamiseksi ja Albanian liikennealan lainsäädännön asteittaiseksi yhdenmukaistamiseksi yhteisön lainsäädännön kanssa.

2. Kansainvälisen meriliikenteen osalta sopimuspuolet sitoutuvat noudattamaan tosiasiallisesti periaatetta kaupallisiin edellytyksiin tapahtuvasta vapaasta pääsystä markkinoille ja liikenteeseen sekä noudattamaan turvallisuus- ja ympäristönormeja koskevia kansainvälisiä ja eurooppalaisia velvoitteita. Sopimuspuolet vahvistavat sitoutuneensa vapaaseen kilpailuun, joka on kansainvälisen meriliikenteen olennainen piirre.

3. Soveltaessaan 2 kohdan periaatteita sopimuspuolet:

a) eivät jatkossa sisällytä kolmansien maiden kanssa tekemiinsä kahdenvälisiin sopimuksiin lastinjakoa koskevia lausekkeitä;

b) poistavat heti tämän sopimuksen voimaantulopäivästä alkaen kaikki yksipuoliset toimenpiteet sekä hallinnolliset, tekniset ja muut esteet, joilla voisi olla rajoittava tai syrjivä vaikutus palvelujen vapaaseen tarjontaan kansainvälisessä meriliikenteessä;

c) myöntävät toisen sopimuspuolen kansalaisten tai yritysten liikennöimille laivoille vähintään samat etuudet kuin omille laivoilleen kansainvälisiin kauppasatamiin pääsyn, satamien infrastruktuurin ja muiden meriliikenteen oheispalvelujen käytön, niihin liittyvien maksujen ja tullipalvelujen sekä lastaukseen ja purkuun tarkoitettujen ankkuri- paikkojen ja muiden tilojen osoittamisen osalta.

4. Jotta voitaisiin varmistaa sopimuspuolten välisten kuljetusten yhteensovitettu kehitys ja asteittainen vapauttaminen niiden molempien kaupallisten tarpeiden mukaisesti, sopimuspuolet neuvottelevat erityisen sopimuksen, jossa sovitaan vastavuoroista markkinoillepääsyä koskevista edellytyksistä lentoliikenteen alalla.

5. Ennen 4 kohdassa tarkoitetun sopimuksen tekemistä sopimuspuolet eivät toteuta mitään toimenpiteitä eivätkä ryhdy mihinkään toimiin, jotka ovat rajoittavampia tai syrjivämpiä kuin ennen tämän sopimuksen voimaantulopäivää käytössä olleet toimenpiteet tai toimet.

6. Albania mukauttaa lainsäädäntönsä, mukaan luettuina hallinnolliset, tekniset ja muut säännöt, yhteisössä sovellettavaan lento-, meri- ja sisämaaliikennettä koskevaan lainsäädäntöön siinä määrin kuin se on tarpeen edistettäessä vapauttamista ja sopimuspuolten vastavuoroista pääsyä markkinoille ja helpotettaessa matkustajien ja tavaroiden liikkuvuutta.

7. Vakautus- ja assosiaationeuvosto tarkastelee tämän luvun tavoitteiden toteuttamisessa saavutetun yleisen edistymisen huomioon ottaen keinoja, joilla voidaan luoda tarvittavat edellytykset palvelujen vapaan tarjonnan parantamiseksi lento- ja sisämaaliikenteessä.

IV LUKU

JUOKSEVAT MAKSUT JA PÄÄ-
OMANLIIKKEET

60 ARTIKLA

Sopimuspuolet sitoutuvat Kansainvälisen valuuttarahaston perustamissopimuksen VIII artiklan mukaisesti hyväksymään kaikki vapaasti vaihdettavassa valuutassa suoritettavat vaihtotaseeseen liittyvät maksut ja siirrot yhteisön ja Albanian välillä.

61 ARTIKLA

1. Sopimuspuolet varmistavat tämän sopimuksen voimaantulopäivästä alkaen maksutaseen pääoma- ja rahoitustasetta koskevien suoritusten osalta pääomien vapaan liikkuvuuden sellaisiin yhtiöihin kohdistuvissa suorissa sijoituksissa, jotka on perustettu vastaanottajamaan lainsäädännön mukaisesti, ja sijoituksissa, jotka on tehty V osaston II luvun määräysten mukaisesti, sekä näiden sijoitusten ja niistä saatujen voittojen rahaksi muuttamisen ja kotiuttamisen.

2. Sopimuspuolet varmistavat tämän sopimuksen voimaantulopäivästä alkaen maksutaseen pääoma- ja rahoitustasetta koskevien suoritusten osalta pääomien vapaan liikkuvuuden, kun kyse on luotoista, jotka liittyvät liiketoimiin tai palveluihin, joissa jommankumman sopimuspuolen alueella asuva on osallisena, sekä rahoituslainoista ja -luotoista, joiden kesto on pidempi kuin yksi vuosi.

Tämän sopimuksen voimaantulopäivästä alkaen Albania antaa olemassa olevia menettelyjään täysimääräisesti ja tarkoituksenmukaisesti käyttäen Euroopan unionin jäsenvaltioiden kansalaisille luvan hankkia kiinteistöjä Albaniasta, ei kuitenkaan palvelukaupan yleissopimuksen (GATS-sopimuksen) mukaisessa Albanian erityissitoumuksia koskevassa aikataulussa vahvistettujen rajoitusten osalta. Tämän sopimuksen voimaantulopäivän jälkeisten seitsemän vuoden kuluessa Albania mukauttaa lainsäädäntönsä asteittaisesti sen varmistamiseksi, että Euroopan unionin jäsenvaltioiden kansalaiset saavat kiinteistöjä Albaniasta hankkiessaan yhtä edullisen kohtelun kuin Albanian kansalaiset. Vakautus- ja assosiaationeuvosto tarkastelee näiden rajoitusten asteittaista poistamista koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä viiden vuoden kuluttua tämän sopimuksen voimaantulopäivästä.

Lisäksi sopimuspuolet varmistavat tämän sopimuksen voimaantulopäivän jälkeisestä viidennestä vuodesta alkaen pääomien vapaan liikkuvuuden portfoliosijoitusten sekä

kestoltaan vuotta lyhyempien rahoituslainojen ja -luottojen yhteydessä.

3. Sopimuspuolet eivät ota käyttöön yhteisön ja Albanian asukkaiden välisiin pääomanliikkeisiin ja juokseviin maksuihin liittyviä uusia rajoituksia, eivätkä tiukenna olemassa olevia määräyksiä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 1 kohdan soveltamista.

4. Jos pääomien liikkuvuus poikkeuksellisesti olosuhteissa yhteisön ja Albanian välillä aiheuttaa tai uhkaa aiheuttaa vakavia vaikeuksia valuuttakurssipolitiikan tai rahapolitiikan toteuttamiselle yhteisössä tai Albaniasa, yhteisö ja Albania voivat toteuttaa suoja-toimenpiteitä yhteisön ja Albanian välisen pääomaliikenteen osalta enintään yhden vuoden aikana, jos mainitut toimenpiteet ovat ehdottomasti tarpeen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 60 artiklan ja tämän artiklan määräyksiä.

5. Edellä olevilla määräyksillä ei rajoiteta sopimuspuolten elinkeinonharjoittajien oikeuksia hyötyä edullisemmasta kohtelusta, josta sopimuspuolia koskevissa voimassa olevissa kahden- tai monenvälisissä sopimuksissa saatetaan määrätä.

6. Sopimuspuolet neuvottelevat keskenään helpottaakseen pääomien liikkuvuutta yhteisön ja Albanian välillä tämän sopimuksen tavoitteiden edistämiseksi.

62 ARTIKLA

1. Sopimuspuolet toteuttavat tämän sopimuksen voimaantulopäivää seuraavan kolmen ensimmäisen vuoden aikana toimenpiteitä, joilla luodaan tarvittavat edellytykset pääomien vapaata liikkuvuutta koskevien yhteisön sääntöjen asteittaisen soveltamisen jatkamiselle.

2. Vakautus- ja assosiaationeuvosto määrittää tämän sopimuksen voimaantulopäivää seuraavan kolmannen vuoden loppuun mennessä yksityiskohtaiset säännöt pääomanliikkeitä koskevien yhteisön sääntöjen täysimääräiseksi soveltamiseksi.

V LUKU

YLEISET MÄÄRÄYKSET

63 ARTIKLA

1. Tämän osaston määräyksiä sovelletaan, jollei yleisen järjestyksen, yleisen turvallisuuden tai kansanterveyden perusteella käyttöön otetuista rajoituksista muuta johdu.

2. Niitä ei sovelleta toimintaan, joka jomankumman sopimuspuolen alueella liittyy edes tilapäisesti julkisen vallan käyttöön.

64 ARTIKLA

Tämän osaston määräyksiä sovellettaessa mitkään tämän sopimuksen määräykset eivät estä sopimuspuolia soveltamasta luonnollisten henkilöiden maahantuloa ja oleskelua, työskentelyä, työehtoja ja sijoittautumista sekä palvelujen tarjoamista koskevia lakejaan ja asetuksiaan, jos niitä ei sovelleta tavalla, joka mitätöisi sopimuspuolelle tämän sopimuksen tietyn määräyksen perusteella kuuluvat edut tai heikentäisi niitä. Tämä määräys ei rajoita 63 artiklan määräysten soveltamista.

65 ARTIKLA

Tämän osaston määräyksiä sovelletaan myös Albanian yhtiöiden tai kansalaisten ja yhteisön yhtiöiden tai kansalaisten yhteiseen määräysvaltaan kuuluviin ja niiden yhdessä kokonaan omistamiin yhtiöihin.

66 ARTIKLA

1. Tämän osaston määräysten mukaisesti myönnettyä suosituimmuuskohtelua ei sovelleta veroetuuksiin, joita sopimuspuolet antavat tai aikovat antaa tulevaisuudessa kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevien sopimusten tai muiden verojärjestelyjen perusteella.

2. Tämän osaston määräyksiä ei saa tulkita siten, että niillä estettäisiin sopimuspuolia hyväksymästä tai panemasta täytäntöön toi-

menpiteitä, joiden tarkoituksena on estää verojen välttäminen tai kiertäminen kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehtyjen sopimusten ja muiden verojärjestelyjen määräysten tai kansallisen verolainsäädännön säännösten mukaisesti.

3. Tämän osaston määräyksiä ei saa tulkita siten, että niillä estettäisiin jäsenvaltioita tai Albaniaa erottelemasta verolainsäädäntönsä asiaa koskevia määräyksiä soveltaessaan toisistaan verovelvollisia, jotka ovat keskenään eri tilanteessa erityisesti asuinpaikkansa suhteen.

67 ARTIKLA

1. Sopimuspuolet pyrkivät mahdollisuuksiensa mukaan välttämään rajoittavien toimenpiteiden, myös tuontia rajoittavien toimenpiteiden, käyttöönottoa maksutasesyistä. Sopimuspuolen, joka ottaa käyttöön tällaisia toimenpiteitä, on mahdollisimman pian esitettävä toiselle sopimuspuolelle aikataulu niiden poistamiseksi.

2. Jos yhdellä tai useammalla jäsenvaltiolla tai Albanialla on maksutaseeseen liittyviä vakavia vaikeuksia tai tällaiset vaikeudet uhkaavat niitä välittömästi, yhteisö tai Albania, tapauksen mukaan, voi ottaa WTO-sopimuksessa vahvistettujen edellytysten mukaisesti käyttöön määräaikaista rajoittavia toimenpiteitä, mukaan luettuina tuontia rajoittavat toimenpiteet, jotka eivät saa olla laajempia kuin on ehdottomasti tarpeen maksutasetilanteen korjaamiseksi. Tällöin yhteisön tai Albanian on ilmoitettava asiasta viipymättä toiselle sopimuspuolelle.

3. Rajoittavia toimenpiteitä ei saa soveltaa sijoituksiin liittyviin siirtoihin eikä etenkin sijoitettujen tai uudelleen sijoitettujen varojen eikä niistä saatujen tulojen kotiuttamiseen.

68 ARTIKLA

Tämän osaston määräyksiä mukautetaan asteittain ottaen erityisesti huomioon palvelukaupan yleissopimuksen (GATS-sopimuksen) V artiklan vaatimukset.

69 ARTIKLA

Tämän sopimuksen määräykset eivät estä kumpaakaan sopimuspuolta soveltamasta toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen estettäessä sellaisten toimenpiteiden kiertäminen tämän sopimuksen määräyksillä, jotka koskevat kolmannen maan pääsyä kyseisen sopimuspuolen markkinoille.

VI OSASTO

**LAKIEN LÄHENTÄMINEN, LAIN-
VALVONTA JA KILPAILUSÄÄNNÖT**

70 ARTIKLA

1. Sopimuspuolet tunnustavat, että on tärkeää lähentää Albanian voimassa olevaa lainsäädäntöä yhteisön lainsäädäntöön ja panna se täytäntöön tehokkaasti. Albania pyrkii kaikkiin tavoin varmistamaan, että sen voimassa olevat lait ja tuleva lainsäädäntö saatetaan asteittain yhdenmukaiseksi yhteisön säännösten kanssa. Albania varmistaa, että sen voimassa oleva ja tuleva lainsäädäntö pannaan asianmukaisesti täytäntöön ja että sen noudattamista valvotaan.

2. Lainsäädännön lähentäminen alkaa tämän sopimuksen allekirjoituspäivästä ja sopimuksen 6 artiklassa määritellyn siirtymäkauden loppuun mennessä se ulotetaan asteittain koskemaan kaikkia tässä sopimuksessa tarkoitettuja yhteisön säännösten osia.

3. Edellä 6 artiklassa määritellyn ensimmäisen vaiheen aikana lainsäädännön lähentämisessä keskitytään yhteisön sisämarkkinasäännösten perusosiin sekä muihin tärkeisiin aloihin kuten kilpailuun, teollis- ja tekijänoikeuksiin sekä kaupallisiin oikeuksiin, julkisiin hankintoihin, standardeihin ja varmentamiseen, rahoituspalveluihin, maa- ja meriliikenteeseen (erityisesti turvallisuus ja ympäristönormit sekä sosiaaliset näkökohdat), yhtiöoikeuteen, kirjanpitoon, kuluttajansuojaan, tietosuojaan, työterveyteen ja -turvallisuuteen sekä yhtäläisiin mahdollisuuksiin. Toisen vaiheen aikana Albania keskittyy yhteisön säännösten jäljellä oleviin osiin.

Lähentäminen toteutetaan Euroopan yhteisöjen komission ja Albanian keskenään sopiman ohjelman perusteella.

4. Albania määrittelee lisäksi yhteistyössä Euroopan yhteisöjen komission kanssa yksityiskohtaiset säännöt lainsäädännön lähentämisen täytäntöönpanon ja toteutettavien lainvalvontatoimien seurantaan varten.

71 ARTIKLA

*Kilpailusäännöt ja muut taloutta koskevat
määräykset*

1. Seuraavat toimenpiteet ovat yhteensopimattomia tämän sopimuksen moitteettoman toiminnan kanssa siltä osin kuin ne voivat vaikuttaa yhteisön ja Albanian väliseen kauppaan:

i) yritysten väliset sopimukset, yritysten yhteenliittymien päätökset sekä yritysten väliset yhdenmukaistetut menettelytavat, joiden tarkoituksena tai seurauksena on kilpailun estäminen, rajoittaminen tai vääristäminen;

iii) valtiontuet, jotka vääristävät tai uhkaavat vääristää kilpailua suosimalla tiettyjä yrityksiä tai tiettyjä tuotteita.

2. Tämän artiklan vastaisia käytäntöjä arvioidaan yhteisössä sovellettavien kilpailusääntöjen, erityisesti Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 81, 82, 86 ja 87 artiklan, soveltamisesta johtuvien arviointiperusteiden sekä yhteisön toimielinten käyttöön ottamien tulkintavälineiden perusteella.

3. Sopimuspuolet varmistavat, että 1 kohdan i ja ii alakohdan täysimääräiseen soveltamiseen tarvittavat toimivaltuudet annetaan toiminnaltaan riippumattomalle julkiselle elimelle yksityisten ja julkisten sekä sellaisten yritysten osalta, joille on myönnetty erityisiä oikeuksia.

4. Albania perustaa neljän vuoden kuluessa tämän sopimuksen voimaantulosta toiminnaltaan riippumattoman viranomaisen, jolla on 1 kohdan iii alakohdan täysimääräiseen sovel-

tamiseen tarvittavat toimivaltuudet. Kyseisellä viranomaisella on oltava muun muassa toimivaltuudet hyväksyä valtioneuvoston tukijärjestelmiä ja yksittäisiä tukivastuuksia 2 kohdan mukaisesti sekä määrätä sääntöjenvastaisesti myönnetty valtiontuki takaisinmaksettavaksi.

5. Kumpikin sopimuspuoli varmistaa avoimuuden valtioneuvoston alalla muun muassa antamalla vuosittain toiselle sopimuspuolelle kertomuksen tai vastaavan, jossa noudatetaan valtioneuvostoa koskevan yhteisön katsauksen menetelmiä ja esitystapaa. Sopimuspuoli antaa toisen sopimuspuolen pyynnöstä tietoja yksittäisistä valtiontukitapauksista.

6. Albania toteuttaa ennen 4 kohdassa tarkoitettua viranomaisen perustamista käyttöön otettujen tukijärjestelmien kattavan määrittelyn ja lähentää kyseiset tukijärjestelmät 2 kohdassa tarkoitettujen arviointiperusteiden mukaisesti viimeistään neljän vuoden kuluessa tämän sopimuksen voimaantulopäivästä.

7. Sovellettaessa 1 kohdan iii alakohdan määräyksiä sopimuspuolet sopivat, että tämän sopimuksen voimaantulopäivää seuraavien kymmenen vuoden aikana Albanian myöntämien valtiontukien arvioinnissa otetaan huomioon, että Albaniaa pidetään samanlaisena alueena kuin Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan a alakohdassa tarkoitettua yhteisön alueita.

Viiden vuoden kuluessa tämän sopimuksen voimaantulopäivästä Albania esittää Euroopan yhteisöjen komissiolle BKT:tä henkeä kohti koskevat lukunsa NUTS II -tasolle yhdenmukaistettuina. Tämän jälkeen 4 kohdassa tarkoitettu viranomaisen ja Euroopan yhteisöjen komissio arvioivat yhdessä Albanian alueiden tukikelpoisuuden ja niitä koskevat maksimaaliset tuki-intensiteetit laatiakseen alueellisen tukikartan asiaa koskevien yhteisön suuntaviivojen perusteella.

8. Kun kyse on edellä IV osaston II luvussa tarkoitetuista tuotteista:

- 1 kohdan iii alakohdan määräyksiä ei sovelleta;

- 1 kohdan i alakohdan vastaisia käytäntöjä arvioidaan yhteisön Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 36 ja 37 artiklan ja niiden perusteella annettujen yhteisön erityissäädösten nojalla vahvistamien arviointiperusteiden mukaisesti.

9. Jos toinen sopimuspuolista katsoo, että tietty käytäntö on yhteensopimaton 1 kohdan kanssa, se voi toteuttaa tarvittavat toimenpiteet neuvoteltuaan asiasta vakautus- ja assosiaationeuvostossa tai 30 työpäivän kuluttua siitä, kun se on pyytänyt näitä neuvotteluja.

Tämän artiklan määräykset eivät estä kumpaakaan sopimuspuolta toteuttamasta GATT 1994 -sopimuksen ja tukia ja tasoitustoimenpiteitä koskevan WTO-sopimuksen tai asiaa koskevan sisäisen lainsäädännön asianomaisten artiklojen mukaisia polkumyynti- tai tasoitustoimenpiteitä, eivätkä ne millään tavoin vaikuta tällaisten toimenpiteiden toteuttamiseen.

72 ARTIKLA

Julkiset yritykset

Albania soveltaa tämän sopimuksen voimaantulopäivää seuraavan kolmannen vuoden loppuun mennessä julkisiin yrityksiin ja yrityksiin, joille on myönnetty erityis- tai yksinoikeuksia, Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 86 artiklan periaatteita.

Julkisiin yrityksiin siirtymäkauden aikana sovellettaviin erioikeuksiin ei sisälly mahdollisuutta ottaa käyttöön määrällisiä rajoituksia tai vaikutukseltaan vastaavia toimenpiteitä tuonnissa yhteisöstä Albaniaan.

73 ARTIKLA

Teollis- ja tekijänoikeudet sekä kaupalliset oikeudet

1. Sopimuspuolet vahvistavat tämän artiklan ja liitteen V määräysten mukaisesti pitävänsä tärkeänä teollis- ja tekijänoikeuksien sekä kaupallisten oikeuksien riittävää ja te-

hokasta suojaa sekä niiden noudattamisen varmistamista.

2. Albania toteuttaa kaikki tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen, että viimeistään neljän vuoden kuluttua tämän sopimuksen voimaantulopäivästä sen teollis- ja tekijänoikeuksien sekä kaupallisten oikeuksien suoja on yhteisössä vallitsevaa tasoa vastaavalla tasolla ja sillä on käytössään tehokkaat keinot näiden oikeuksien noudattamisen varmistamiseksi.

3. Albania sitoutuu liittymään neljän vuoden kuluessa tämän sopimuksen voimaantulopäivästä liitteessä V olevassa 1 kohdassa lueteltuihin teollis- ja tekijänoikeuksia sekä kaupallisia oikeuksia koskeviin monenvälisiin sopimuksiin. Vakautus- ja assosiaationeuvosto voi päättää Albanian velvoittamisesta liittymään kyseistä alaa koskeviin erityisiin monenvälisiin yleissopimuksiin.

4. Jos teollis- ja tekijänoikeuksien sekä kaupallisten oikeuksien alalla ilmenee kaupankäynnin edellytyksiin vaikuttavia ongelmia, ne saatetaan kumman tahansa sopimuspuolen pyynnöstä viipymättä vakautus- ja assosiaationeuvoston käsiteltäviksi molempia sopimuspuolia tyydyttävien ratkaisujen löytämiseksi.

74 ARTIKLA

Julkiset hankinnat

1. Sopimuspuolet katsovat, että olisi suotavaa mahdollistaa pääsy julkisten hankintojen markkinoille vastavuoroisesti ja ketään syrjimättä, erityisesti WTO:n yhteydessä.

2. Albanian yhtiöt, riippumatta siitä, ovatko ne sijoittautuneet yhteisöön, voivat tämän sopimuksen voimaantulopäivästä alkaen osallistua julkisiin hankintamenettelyihin yhteisössä yhteisön hankintasäännösten mukaisesti ja yhtä edullisin ehdoin kuin yhteisön yhtiöt.

Edellä olevia määräyksiä sovelletaan myös yleishyödyllisten palvelujen alalla tehtäviin hankintasopimuksiin heti, kun Albania on

antanut säädökset, joilla otetaan käyttöön alaa koskevat yhteisön säännöt. Yhteisö tutkii määräajoin, onko Albania ottanut tällaiset säädökset tosiasiallisesti käyttöön.

3. Yhteisön yhtiöt, jotka eivät ole sijoittautuneet Albaniaan, voivat viimeistään neljän vuoden kuluttua tämän sopimuksen voimaantulopäivästä osallistua julkisiin hankintamenettelyihin Albaniassa julkisia hankintoja koskevan lain mukaisesti ja yhtä edullisin ehdoin kuin Albanian yhtiöt.

4. Vakautus- ja assosiaationeuvosto tutkii määräajoin, voisiko Albania myöntää kaikille yhteisön yhtiöille mahdollisuuden osallistua julkisiin hankintamenettelyihin Albaniassa.

Yhteisön yhtiöt, jotka ovat sijoittautuneet Albaniaan V osaston II luvun määräysten mukaisesti, voivat tämän sopimuksen voimaantulopäivästä alkaen osallistua julkisiin hankintamenettelyihin yhtä edullisin ehdoin kuin Albanian yhtiöt.

5. Julkisten hankintasopimusten toteuttamiseen liittyvään sijoittautumiseen, toimintaan ja palvelujen tarjoamiseen yhteisön ja Albanian välillä sekä työskentelyyn ja työntekijöiden liikkuvuuteen tässä yhteydessä sovelletaan 46–69 artiklan määräyksiä.

75 ARTIKLA

Standardointi, metrologia, akkreditointi ja vaatimustenmukaisuuden arviointi

1. Albania toteuttaa tarvittavat toimenpiteet saattaakseen lainsäädäntönsä asteittain yhdenmukaiseksi yhteisön teknisten määräysten ja standardointia, metrologiaa, akkreditointia ja vaatimustenmukaisuuden arviointia koskevien eurooppalaisten menettelyjen kanssa.

2. Tätä tarkoitusta varten sopimuspuolet ryhtyvät varhaisessa vaiheessa:

- edistämään yhteisön teknisten määräysten, eurooppalaisten standardien ja vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyjen käyttöä;

- edistämään laadunvarmistuksen infrastruktuurin eli standardoinnin, metrologian, akkreditoinnin ja vaatimustenmukaisuuden arvioinnin kehittämistä;
- edistämään Albanian osallistumista standardoinnin, vaatimustenmukaisuuden arvioinnin, metrologian ja muiden vastaavien alojen erityisjärjestöjen (erityisesti CEN, CENELEC, ETSI, EA, WELMEC, EUROMET) toimintaan;
- tekemään tarvittaessa eurooppalaista vaatimustenmukaisuuden arviointia koskevia pöytäkirjoja sitten, kun Albanian lainsäädäntökehys ja menettelyt ovat riittävän yhdenmukaisia yhteisön lainsäädännön ja menettelyjen kanssa ja kun tarvittavaa asiantuntemusta on saatavilla.

76 ARTIKLA

Kuluttajansuoja

Sopimuspuolet tekevät yhteistyötä saatukseen Albanian kuluttajansuojan yhteisön vaatimuksia vastaavaksi. Tehokas kuluttajansuoja, jota tarvitaan markkinatalouden moitteettoman toiminnan varmistamiseksi, edellyttää tarvittavien hallinnollisten perusrakenteiden kehittämistä markkinoiden valvontaa ja alan lainsäädännön noudattamisen valvontaa varten.

Tässä tarkoituksessa ja yhteiset etunsa huomioon ottaen sopimuspuolet ottavat tehtäväkseen seuraavien seikkojen edistämisen ja varmistamisen:

- aktiivinen kuluttajansuojapolitiikka yhteisön lainsäädännön mukaisesti;
- Albanian kuluttajansuojalainsäädännön yhdenmukaistaminen yhteisön lainsäädännön kanssa;
- kuluttajien tehokas oikeusturva kulutushyödykkeiden laadun parantamiseksi ja asianmukaisten turvallisuusstandardien ylläpitämiseksi;

- sääntöjen noudattamisen valvonta toimivaltaisten viranomaisten toimesta ja valitusoikeuden takaaminen kuluttajille riitatapauksissa.

77 ARTIKLA

Työolot ja yhtäläiset mahdollisuudet

Albania yhdenmukaistaa asteittain työoloja ja erityisesti työterveyttä ja -turvallisuutta sekä naisten ja miesten yhtäläisiä mahdollisuuksia koskevan lainsäädäntönsä yhteisön lainsäädännön kanssa.

VII OSASTO

OIKEUS, VAPAUS JA TURVALLISUUS

I LUKU

JOHDANTO

78 ARTIKLA

Instituutioiden ja oikeusvaltioperiaatteen vahvistaminen

Sopimuspuolet kiinnittävät oikeus- ja sisäasioiden alan yhteistyössä erityistä huomiota oikeusvaltioperiaatteen lujittamiseen ja instituutioiden vahvistamiseen kaikilla tasoilla sekä hallinnossa yleensä että erityisesti lainvalvonnan ja oikeudenkäytön piirissä. Yhteistyöllä pyritään erityisesti parantamaan oikeuslaitoksen riippumattomuutta ja tehokkuutta, tehostamaan poliisin ja muiden lainvalvontaelinten toimintaa, tarjoamaan asianmukaista koulutusta sekä torjumaan korrumpiota ja järjestäytyneitä rikollisuutta.

79 ARTIKLA

Henkilötietojen suoja

Albania yhdenmukaistaa henkilötietojen suojaa koskevan lainsäädäntönsä yhteisön lainsäädännön sekä muiden eurooppalaisten ja kansainvälisten yksityisyydensuojaa koskevien säännösten kanssa tämän sopimuksen voimaantulopäivänä. Albania perustaa riip-

pumattomia valvontaelimiä, joilla on riittävästi määrärahoja ja henkilöstöä, jotta ne pystyvät valvomaan tehokkaasti henkilötietojen suojaa koskevan kansallisen lainsäädännön noudattamista ja takaamaan sen noudattamisen. Sopimuspuolet tekevät yhteistyötä tämän tavoitteen saavuttamiseksi.

II LUKU

YHTEISTYÖ HENKILÖIDEN LIIKKU- VUUDEN ALALLA

80 ARTIKLA

Viisumi-, rajavalvonta-, turvapaikka- ja maahanmuuttokysymykset

Sopimuspuolet tekevät yhteistyötä viisumi-, rajavalvonta-, turvapaikka- ja maahanmuuttokysymyksissä ja luovat toimintakehyksen näiden alojen yhteistyötä varten myös aluetsalla. Tässä yhteydessä hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan muita olemassa olevia alaa koskevia aloitteita.

Edellä 1 kohdassa tarkoitettuja aloja koskeva yhteistyö perustuu sopimuspuolten keskinäisiin neuvotteluihin ja tiiviiseen koordinointiin. Sen puitteissa on annettava teknistä ja hallinnollista apua seuraavissa asioissa:

- lainsäädäntöä ja käytäntöjä koskeva tietojenvaihto,
- lainsäädäntöehdotusten laatiminen,
- instituutioiden toiminnan tehostaminen,
- henkilöstön koulutus,
- matkustusasiakirjojen luotettavuuden turvaaminen ja väärin asiakirjojen tunnistaminen,
- rajavalvonta.

Erityisiä yhteistyöaloja ovat:

- turvapaikkaoikeuden alalla sellaisen kansallisen lainsäädännön täytän-

töönpano, joka täyttää vuonna 1951 tehdyn Geneven yleissopimuksen ja vuonna 1967 tehdyn New Yorkin pöytäkirjan vaatimukset ja varmistaa siten palauttamiskieltoa koskevan periaatteen noudattamisen sekä turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten muiden oikeuksien kunnioittamisen,

- laillisen maahanmuuton alalla maahanpääsyä koskevat säännöt ja maahan päästetyn henkilön oikeudet ja asema. Maahanmuuton osalta sopimuspuolet sopivat myöntävänsä oikeudenmukaisen kohtelun alueellaan laillisesti asuville muiden maiden kansalaisille ja harjoittavansa kotouttamispolitiikkaa, jonka tavoitteena on turvata kyseisille henkilöille samanveroiset oikeudet ja velvollisuudet kuin niiden omilla kansalaisilla on.

81 ARTIKLA

Laittoman maahanmuuton estäminen ja valvonta sekä takaisinotto

1. Sopimuspuolet tekevät yhteistyötä laittoman maahanmuuton estämiseksi ja valvomiseksi. Tätä varten sopimuspuolet sopivat, että Albania ja jäsenvaltiot pyydettyäessä ja ilman lisämuodollisuuksia

- ottavat takaisin alueillaan laittomasti oleskelevat kansalaisensa,
- ottavat takaisin alueillaan laittomasti oleskelevat kolmansien maiden kansalaiset ja kansalaisuudettomat henkilöt, jotka ovat saapuneet Albanian alueelle jonkin jäsenvaltion kautta tai jostakin jäsenvaltiosta tai jonkin jäsenvaltion alueelle Albanian kautta tai Albaniasta.

2. Euroopan unionin jäsenvaltiot ja Albania myöntävät kansalaisilleen asianmukaiset henkilöllisyystodistukset ja tarjoavat heille näihin tarkoituksiin tarvittavat hallinnolliset palvelut.

3. Kansalaisten sekä kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden takaisinottoa koskevat erityiset menet-

telyt on vahvistettu 14 päivänä huhtikuuta 2005 allekirjoitetussa ilman lupaa oleskelevien henkilöiden takaisinottoa koskevassa Euroopan yhteisön ja Albanian välisessä sopimuksessa.

4. Albania sitoutuu tekemään takaisinotto-sopimuksia vakautus- ja assosiaatioprosessiin osallistuvien maiden kanssa ja ryhtymään tarvittaviin toimiin tässä artiklassa tarkoitettujen kaikkien takaisinottosopimusten joustavan ja nopean täytäntöönpanon varmistamiseksi.

5. Vakautus- ja assosiaationeuvosto selvittää, mitä muita toimenpiteitä sopimuspuolet voivat yhdessä toteuttaa estääkseen ja valvoakseen laitonta maahanmuuttoa, ihmiskauppaa ja laittomat maahanmuuttoverkostot mukaan luettuina.

II LUKU

YHTEISTYÖ RAHANPESUN, TERRORISMIN RAHOITUKSEN, LAITTOMIEN HUUMAUSAINEIDEN JA TERRORISMIN TORJUNNASSA

82 ARTIKLA

Rahanpesu ja terrorismin rahoitus

1. Sopimuspuolet tekevät tiivistä yhteistyötä estääkseen rahoitusjärjestelmiensä käytön rikollisesta toiminnasta yleensä ja erityisesti huumausainerikoksista saadun rahallisen hyödyn pesuun sekä terrorismin rahoittamiseen.

2. Tämän alan yhteistyöhön voi kuulua hallinnollinen ja tekninen apu, jonka tarkoituksena on edistää säännösten täytäntöönpanoa ja varmistaa sellaisten rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjuntaa koskevien asianmukaisten normien ja toimintatapojen tehokas soveltaminen, jotka vastaavat yhteisön ja tämän alan kansainvälisten elinten, erityisesti rahanpesunvastaisen toimintaryhmän (FATF), hyväksymiä normeja ja toimintatapoja.

83 ARTIKLA

Laittomia huumausaineita koskeva yhteistyö

1. Sopimuspuolet tekevät toimivaltansa rajoissa yhteistyötä varmistaakseen, että niiden huumausaineita koskeva lähestymistapa on tasapainoinen ja yhtenäistetty. Alan politiikalla ja toimilla pyritään vähentämään laittomien huumausaineiden tarjontaa, kauppaa ja kysyntää ja varmistamaan huumausaineiden kemiallisten lähtöaineiden tehokkaampi valvonta.

2. Sopimuspuolet sopivat näiden tavoitteiden toteuttamiseksi tarvittavista yhteistyömenetelmistä. Toteutettavat toimet perustuvat yhdessä sovittuihin, EU:n huumausaine-strategiaa noudatteleviin periaatteisiin.

84 ARTIKLA

Terrorismin torjunta

Sopimuspuolet sopivat lakiansa ja asetustensa sekä niiden kansainvälisten yleissopimusten mukaisesti, joiden osapuolia ne ovat, tekevänsä yhteistyötä terroritekojen ja niiden rahoituksen estämiseksi ja tukahduttamiseksi erityisesti silloin, kun niihin liittyy rajat ylittävää toimintaa:

- terroritekojen kansainväliselle rauhalle ja turvallisuudelle aiheuttamasta uhkasta annetun Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1373 (2001) sekä muiden asiaa koskevien Yhdistyneiden Kansakuntien päätöslauselmien, kansainvälisten sopimusten ja oikeudellisten välineiden täysimääräisen täytäntöönpanon yhteydessä,
- vaihtamalla tietoja terroristiryhmistä ja niiden tukiverkostoista kansainvälisen oikeuden ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti,
- vaihtamalla kokemuksia terrorismin torjunnan keinoista ja menetelmistä, teknisistä seikoista ja koulutuksesta sekä terrorismin ehkäisemisestä.

IV LUKU

YHTEISTYÖ RIKOSASIOISSA

85 ARTIKLA

Järjestäytyneen rikollisuuden ja muiden laittomien toimien estäminen

Sopimuspuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä muun muassa seuraavien rikollisten ja laittomien toimien torjumiseksi ja estämiseksi, riippumatta siitä, kuuluvatko ne järjestäytyneeseen rikollisuuteen:

- ihmisten salakuljetus ja ihmiskauppa,
- laitton taloudellinen toiminta, erityisesti rahan väärentäminen ja laittomat liiketoimet, jotka liittyvät esimerkiksi teollisuusjätteisiin tai radioaktiivisiin aineisiin, sekä liiketoimet, jotka liittyvät laittomiin tuotteisiin tai tuoteväärennöksiin,
- sekä yksityisen että julkisen sektorin korruptio, erityisesti jos se liittyy vaikeaselkoiisiin hallintokäytäntöihin,
- veropetokset,
- huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden laitton kauppa,
- salakuljetus,
- laitton asekauppa,
- asiakirjaväärennökset,
- laitton autokauppa,
- tietoverkkorikollisuus.

Järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi edistetään alueellista yhteistyötä ja tunnustettujen kansainvälisten standardien noudattamista.

VIII OSASTO

YHTEISTYÖPOLITIIKAT

86 ARTIKLA

Yleiset määräykset yhteistyöpolitiikoista

1. Yhteisö ja Albania aloittavat tiiviin yhteistyön, jonka tarkoituksena on edistää Albanian kehitys- ja kasvumahdollisuuksia. Yhteistyöllä vahvistetaan olemassa olevia taloussuhteita mahdollisimman laajalla pohjalla molempien sopimuspuolten etujen mukaisesti.

2. Poliitiikat ja muut toimenpiteet suunnitellaan siten, että niillä edistetään Albanian kestävää taloudellista ja yhteiskunnallista kehitystä. Näiden politiikkojen yhteydessä olisi varmistettava, että myös ympäristöasiat otetaan alusta alkaen täysin huomioon ja että ne vastaavat sopusointuisen yhteiskunnallisen kehityksen vaatimuksia.

3. Yhteistyöpolitiikat liitetään osaksi alueellista yhteistyökehystä. Erityistä huomiota kiinnitetään toimenpiteisiin, joilla voidaan kannustaa Albanian ja sen naapurimaiden, myös yhteisön jäsenvaltioiden, yhteistyötä ja siten edistää alueen vakautta. Vakautus- ja assosiaationeuvosto voi määritellä, mitkä jäljempänä kuvatuista yhteistyöpolitiikoista tai niiden osana toteutettavista toimista ovat ensisijaisia.

87 ARTIKLA

Talous- ja kauppapolitiikka

1. Yhteisö ja Albania helpottavat talousuudistusta yhteistyöllä, jonka tarkoituksena on lisätä tietämystä niiden talouksien perusteista sekä talouspolitiikan laatimisesta ja toteuttamisesta markkinataloudessa.

2. Albanian viranomaisten pyynnöstä yhteisö voi tukea Albaniaa sen pyrkiessä luomaan toimivaa markkinataloutta ja lähentämään asteittain politiikkoja taloudelliseen vakauteen pyrkiviin talous- ja rahaliiton politiikkoihin.

3. Yhteistyöllä pyritään myös parantamaan oikeusturvaa liiketoiminnassa vakaan ja syrjimättömän kaupan sovellettavan oikeudellisen kehyksen avulla.

4. Tämän alan yhteistyöhön kuuluu Euroopan talous- ja rahaliiton periaatteita ja toimintaa koskeva epävirallinen tietojenvaihto.

88 ARTIKLA

Tilastoalan yhteistyö

Sopimuspuolten välisessä yhteistyössä keskitytään pääasiassa tiettyihin tilastoja koskevan yhteisön säännösten ensisijaisiin aloihin. Tavoitteena on erityisesti kehittää tehokas ja kestävä tilastojärjestelmä, jonka avulla voidaan toimittaa vertailukelpoisia, luotettavia, objektiivisia ja tarkkoja tilastotietoja Albanian siirtymäprosessin ja uudistusten suunnittelua ja seuranta varten. Sen ansiosta Albanian tilastokeskus pystyy paremmin tyydyttämään sekä julkishallinnon että yksityisen yritystoiminnan piiriin kuuluvien kansallisten ja kansainvälisten asiakkaidensa tarpeet. Tilastointijärjestelmän on oltava Yhdistyneiden Kansakuntien tilastointia koskevien peruseriaatteiden, eurooppalaisia tilastoja koskevien käytännesääntöjen ja eurooppalaisen tilastointilainsäädännön mukainen, ja sitä on kehitettävä vastaamaan tilastointia koskevan yhteisön säännösten vaatimuksia.

89 ARTIKLA

Pankki-, vakuutus- ja muut rahoituspalvelut

Sopimuspuolten välisessä yhteistyössä keskitytään pääasiassa tiettyihin pankki-, vakuutus- ja muita rahoituspalveluja koskevan yhteisön säännösten ensisijaisiin aloihin. Sopimuspuolet toimivat yhteistyössä tarkoituksenaan luoda ja kehittää asianmukaiset puitteet Albanian pankki-, vakuutus- ja rahoituspalvelujen alan edistämiseksi.

90 ARTIKLA

Yhteistyö tilintarkastuksen ja varainhoidon valvonnan alalla

Sopimuspuolten välisessä yhteistyössä keskitytään pääasiassa tiettyihin julkisen varainhoidon sisäistä valvontaa ja ulkoista tilintarkastusta koskevan yhteisön säännösten ensisijaisiin aloihin. Yhteistyöllä pyritään erityisesti kehittämään Albaniaan tehokkaat järjestelmät julkisen varainhoidon sisäistä valvontaa ja ulkoista tilintarkastusta varten kansainvälisesti hyväksytyjen standardien ja menetelmien sekä EU:n parhaiden käytänteiden pohjalta.

91 ARTIKLA

Sijoitusten edistäminen ja suoja

Sijoitusten edistämistä ja suoja koskevan yhteistyön tavoitteena on luoda sopimuspuolten toimivallan rajoissa suotuisat edellytykset sekä kotimaisille että ulkomaisille yksityisille sijoituksille, mikä on keskeisessä asemassa Albanian talouden ja teollisuuden elvyttämisen kannalta.

1. Yhteistyön tarkoituksena on edistää Albanian teollisuuden ja yksittäisten tuotannonalojen nykyaikaistamista ja rakenneuudistusta sekä talouden alan toimijoiden välistä teollisuusyhteistyötä pitäen tässä yhteydessä tavoitteena yksityisen sektorin vahvistamista, millä varmistetaan ympäristön suojeleminen.

2. Teollisuusyhteistyötä koskevissa aloitteissa otetaan huomioon molempien sopimuspuolten määrittämät painopistealueet. Niissä huomioidaan teollisuuden kehitykseen liittyvät alueelliset näkökohdat ja edistetään tarvittaessa valtioiden välisiä kumppanuussuhteita. Aloitteilla on erityisesti pyrittävä luomaan yrityksille sopiva toimintakehys, parantamaan liikkeenjohdollista osaamista ja taitotietoa sekä edistämään markkinoita, niiden avoimuutta ja yritysten toimintaolosuhteita.

3. Yhteistyössä otetaan asianmukaisella tavalla huomioon yhteisön säännöstö teollisuuspolitiikan alalla.

93 ARTIKLA

Pienet ja keskisuuret yritykset

Tämän alan yhteistyöllä pyritään kehittämään ja vahvistamaan yksityisen sektorin pieniä ja keskisuuria yrityksiä (pk-yrityksiä), ja siinä otetaan asianmukaisella tavalla huomioon pk-yrityksiä koskevan yhteisön säännöstön ensisijaiset alat sekä pienyrityksiä koskevassa eurooppalaisessa peruskirjassa vahvistetut periaatteet.

94 ARTIKLA

Matkailu

1. Matkailualan yhteistyöllä pyritään vahvistamaan pääasiassa matkailua koskevaa tiedonkulkua (kansainvälisten verkkojen, tietopankkien ym. avulla) ja siirtämään taitotietoa (koulutuksen, henkilövaihdon ja seminaarien avulla). Yhteistyössä otetaan asianmukaisella tavalla huomioon tätä alaa koskeva yhteisön säännöstö.

2. Yhteistyö liitetään osaksi alueellista yhteistyökehystä.

95 ARTIKLA

Maatalous ja maatalouden raaka-aineita jalostava teollisuus

Sopimuspuolten välisessä yhteistyössä keskitytään tiettyihin maataloutta koskevan yhteisön säännöstön ensisijaisiin aloihin. Yhteistyön tarkoituksena on erityisesti Albanian maatalouden ja maatalouden raaka-aineita jalostavan teollisuuden nykyaikaistaminen ja rakenneuudistus sekä maan lainsäädännön ja käytäntöjen asteittainen lähentäminen yhteisön sääntöihin ja normeihin.

95 ARTIKLA

Kalastus

Sopimuspuolet selvittävät mahdollisuuksia yksilöidä yhteisen edun mukaisia kalatalouden aloja. Yhteistyössä otetaan asianmukaisella tavalla huomioon tietyt ensisijaiset alat, jotka liittyvät yhteisön säännöstöön kalastusalalla mukaan luettuna kalavarojen hoitoa ja säilyttämistä koskevien kansainvälisten ja alueellisten kalastusjärjestöjen sääntöjä koskevien kansainvälisten velvoitteiden noudattaminen.

97 ARTIKLA

Tulli

1. Sopimuspuolet aloittavat tämän alan yhteistyön taatakseen kaupan alalla vahvistettavien määräysten noudattamisen ja lähentääkseen Albanian tullijärjestelmän yhteisön järjestelmään helpottaen siten tässä sopimuksessa suunniteltuja vapauttamistoimenpiteitä ja Albanian tullilainsäädännön asteittaista lähentämistä yhteisön säännöstöön.

2. Yhteistyössä otetaan asianmukaisella tavalla huomioon tulliasioita koskevan yhteisön säännöstön ensisijaiset alat.

3. Pöytäkirjassa nro 6 vahvistetaan sopimuspuolten keskinäistä hallinnollista avunantoa koskevat säännöt tullialalla.

98 ARTIKLA

Verotus

1. Sopimuspuolet aloittavat veroalan yhteistyön ja toteuttavat sen yhteydessä muun muassa toimenpiteitä, joiden tavoitteena on verojärjestelmän uudistaminen, verohallinnon nykyaikaistaminen veronkannon tehostamiseksi ja veropetosten torjunta.

2. Yhteistyössä otetaan asianmukaisella tavalla huomioon verotusta ja haitallisen verokilpailun torjumista koskevan yhteisön säännöstön ensisijaiset alat. Tältä osin sopimuspuolet pitävät tärkeänä avoimuuden paranta-

mista ja tietojenvaihtoa Euroopan unionin jäsenvaltioiden ja Albanian välillä, jotta voitaisiin helpottaa veronkierron estämiseen tähtäävien toimenpiteiden toteuttamista. Lisäksi sopimuspuolet neuvottelevat keskenään tämän sopimuksen voimaantulopäivästä poistaakseen haitallisen verokilpailun Euroopan unionin jäsenvaltioiden ja Albanian väliltä tasapuolisten toimintaedellytysten takaamiseksi yritysverotuksen alalla.

99 ARTIKLA

Sosiaali-alan yhteistyö

1. Sopimuspuolet tekevät yhteistyötä helpottaakseen Albanian työllisyyspolitiikan uudistusta osana talousuudistusten ja taloudellisen yhdentymisen tehostamista. Yhteistyöllä pyritään myös tukemaan Albanian sosiaaliturvajärjestelmän mukauttamista uusiin taloudellisiin ja yhteiskunnallisiin vaatimuksiin, ja siihen kuuluu Albanian lainsäädännön mukauttaminen työolojen sekä naisten ja miesten yhtäläisten mahdollisuuksien osalta sekä työntekijöiden terveyden ja turvallisuuden suojelun tason parantaminen lähtökohdina yhteisössä vallitseva suojelutaso.

2. Yhteistyössä otetaan asianmukaisella tavalla huomioon tietyt ensisijaiset alat, jotka liittyvät yhteisön säännöstöön tällä alalla.

100 ARTIKLA

Yleissivistävä ja ammatillinen koulutus

1. Sopimuspuolet tekevät yhteistyötä tavoitteenaan parantaa yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen sekä nuorisopolitiikan ja -työn tasoa Albaniassa. Korkea-asteen koulutusjärjestelmien osalta painotetaan Bologna-julistuksen tavoitteiden saavuttamista.

2. Sopimuspuolten yhteistyöllä pyritään myös varmistamaan, että kaiken tasoisesta koulutuksesta on Albaniassa mahdollista päästä sukupuolesta, ihonväristä, etnisestä alkuperästä tai uskonnollisesta vakaumuksesta riippumatta.

3. Yhteisön koulutusalan ohjelmilla ja välineillä pyritään osaltaan kehittämään Albanian koulutusrakenteita ja -toimia.

4. Yhteistyössä otetaan asianmukaisella tavalla huomioon tietyt ensisijaiset alat, jotka liittyvät yhteisön säännöstöön tällä alalla.

101 ARTIKLA

Kulttuurialan yhteistyö

Sopimuspuolet sitoutuvat edistämään kulttuurialan yhteistyötä. Yhteistyön tarkoituksena on muun muassa lisätä yksilöiden, yhteisöjen ja kansojen keskinäistä ymmärtämystä ja arvostusta. Sopimuspuolet sitoutuvat myös tekemään yhteistyötä edistääkseen kulttuurista monimuotoisuutta erityisesti kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemisesta ja edistämisestä tehdyn Unescon yleissopimuksen puitteissa.

102 ARTIKLA

Audiovisuaalialan yhteistyö

1. Sopimuspuolet tekevät yhteistyötä Euroopan audiovisuaaliteollisuuden edistämiseksi ja yhteistuotannon lisäämiseksi elokuva- ja televisioalalla.

2. Yhteistyö voi käsittää muun muassa toimittajien ja muiden viestintäalan ammattilaisten koulutusohjelmat ja -palvelut sekä teknisen avun julkisille ja yksityisille tiedotusvälineille niiden riippumattomuuden ja ammattimaisuuden kehittämiseksi sekä yhteyksien edistämiseksi eurooppalaisiin tiedotusvälineisiin.

3. Albania mukauttaa rajat ylittävän lähetystoiminnan sisältöä säätelevät politiikkansa yhteisön vastaaviin politiikkoihin ja yhdenmukaistaa lainsäädäntönsä yhteisön säännösten kanssa. Albania kiinnittää erityistä huomiota satelliittiteitse, maanpäällisen verkon tai kaapelin kautta lähetettävien ohjelmien tekijänoikeuksien hankintaan liittyviin kysymyksiin.

103 ARTIKLA

Tietoyhteiskunta

1. Yhteistyössä keskitytään pääasiassa tiettyihin tietoyhteiskuntaa koskevan yhteisön säännösten ensisijaisiin aloihin. Sillä tuetaan lähinnä tätä alaa koskevien politiikkojen ja lainsäädännön asteittaista yhdenmukaistamista yhteisön politiikan ja lainsäädännön kanssa.

2. Sopimuspuolet tekevät yhteistyötä myös tietoyhteiskunnan kehittämiseksi edelleen Albaniassa. Yleisenä tavoitteena on valmistella yhteiskuntaa kokonaisuudessaan digitaaliaikaan, houkutella sijoituksia ja varmistaa verkkojen ja palvelujen yhteentoimivuus.

104 ARTIKLA

Sähköisen viestinnän verkot ja palvelut

1. Yhteistyössä keskitytään pääasiassa tiettyihin ensisijaisiin aloihin, jotka liittyvät yhteisön säännöstöön tällä alalla.

2. Sopimuspuolet lujittavat yhteistyötä erityisesti sähköisen viestinnän verkkojen ja niihin liittyvien palvelujen alalla pitäen lopullisena tavoitteenaan sitä, että Albania ottaa käyttöön näitä aloja koskevan yhteisön säännösten yhden vuoden kuluessa tämän sopimuksen voimaantulopäivästä.

105 ARTIKLA

Tiedottaminen ja viestintä

Yhteisö ja Albania toteuttavat keskinäisen tietojenvaihdon edistämiseksi tarvittavat toimenpiteet. Etusijalla ovat ohjelmat, joiden tarkoituksena on tarjota Albanian suurelle yleisölle perustietoja ja eri ammattiryhmille kohdennetumpaa tietoa yhteisöstä.

106 ARTIKLA

Liikenne

1. Sopimuspuolten välisessä yhteistyössä keskitytään tiettyihin liikennettä koskevan yhteisön säännösten ensisijaisiin aloihin.

2. Yhteistyöllä voidaan erityisesti pyrkiä edistämään Albanian liikenteen rakenneuudistusta ja nykyaikaistamista, parantamaan matkustajien ja tavaroiden vapaata liikkuvuutta sekä pääsyä liikennemarkkinoille ja -palveluihin, mukaan luettuina satamat ja lentoasemat, tukemaan multimodaali-infrastruktuurien kehittämistä tärkeimpien Euroopan laajuisten verkkojen yhteydessä erityisesti alueellisten yhteyksien lujittamiseksi, toteuttamaan yhteisön toimintastandardeihin verrattavissa olevat toimintastandardit, kehittämään Albaniaan liikennejärjestelmä, joka on yhteensopiva ja yhdenmukainen yhteisön järjestelmän kanssa, sekä parantamaan ympäristönsuojelunäkökohtien huomioon ottamista liikennealalla.

107 ARTIKLA

Energia

Yhteistyössä keskitytään pääasiassa tiettyihin energia-alaa koskevan yhteisön säännösten ensisijaisiin aloihin, mukaan luettuina tarvittaessa ydinturvallisuuteen liittyvät näkökohdat. Yhteistyössä otetaan huomioon markkinatalouden periaatteet, se perustuu allekirjoitettuun alueelliseen energiayhteisön perustamissopimukseen ja sen tavoitteena on Albanian asteittainen yhdentäminen Euroopan energiamarkkinoihin.

108 ARTIKLA

Kulttuurialan yhteistyö

1. Sopimuspuolet kehittävät ja vahvistavat yhteistyötään elintärkeissä ympäristön pilaantumisen estämiseen liittyvissä kysymyksissä tavoitteenaan tukea ympäristön kestävyttä.

2. Yhteistyössä keskitytään pääasiassa tiettyihin ympäristöalaa koskevan yhteisön säännösten ensisijaisiin aloihin.

109 ARTIKLA

Yhteistyö tutkimuksen ja teknologisen kehittämisen alalla

1. Sopimuspuolet edistävät yhteistyötään siviilitarkoituksiin suunnatun tutkimuksen ja teknologisen kehittämisen alalla yhteisen edun mukaisesti ja varmistaen käytettävissä olevat voimavarat huomioon ottaen riittävän mahdollisuuden osallistua toistensa ohjelmiin, jollei teollis- ja tekijänoikeuksien sekä kaupallisten oikeuksien asianmukaisesta suojaamisesta muuta johdu.

2. Yhteistyössä otetaan asianmukaisella tavalla huomioon tietyt ensisijaiset alat, jotka liittyvät yhteisön säännöstöön tutkimuksen ja teknologian kehittämisen alalla.

3. Yhteistyön toteuttamisesta määrätään sopimuspuolten vahvistamien menettelyjen mukaisesti neuvoteltavissa ja tehtävissä erityissopimuksissa.

110 ARTIKLA

Alueellinen ja paikallinen kehitys

1. Sopimuspuolet pyrkivät vahvistamaan alueellista ja paikallista kehitystä koskevaa yhteistyötään tavoitteenaan talouskehityksen edistäminen ja alueellisen epätasapainon vähentäminen. Erityistä huomiota kiinnitetään rajat ylittävään sekä valtioiden ja alueiden väliseen yhteistyöhön.

2. Yhteistyössä otetaan asianmukaisella tavalla huomioon tietyt ensisijaiset alat, jotka liittyvät yhteisön säännöstöön alueellisen kehittämisen alalla.

111 ARTIKLA

Julkishallinto

1. Yhteistyön tavoitteena on varmistaa tehokkaan ja vastuuvollisen julkishallinnon

kehittäminen Albaniassa erityisesti tukemalla oikeusvaltioperiaatteen soveltamista, koko Albanian väestöä hyödyttävää valtion instituutioiden moitteetonta toimintaa sekä Euroopan unionin ja Albanian välisten suhteiden sujuvaa kehittämistä.

2. Yhteistyössä keskitytään pääasiassa instituutioiden kehittämiseen, mikä käsittää myös avoimien ja puolueettomien työhönotomenettelyjen kehittämisen ja täytäntönpäannon, henkilöstöhallinnon, virkamiesten urakehityksen, jatkokoulutuksen ja julkishallinnon eettisten normien edistämisen. Yhteistyö kattaa sekä keskus- että paikallishallinnon.

IX OSASTO

RAHOITUSYHTEISTYÖ

112 ARTIKLA

Albania voi tämän sopimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi saada yhteisöltä rahoitustukea avustuksina ja lainoina, Euroopan investointipankin lainat mukaan luettuina, sopimuksen 3, 113 ja 115 artiklan mukaisesti. Yhteisön tuki edellyttää edelleen 29 päivänä huhtikuuta 1997 kokoontuneen yleisten asioiden neuvoston päätelmissä, joissa otetaan huomioon vakautus- ja assosiaatioprosessiin osallistuvien maiden ja Eurooppa-kumppanuuksien vuotuisista uudelleentarkasteluista saadut tulokset, ja muissa neuvoston päätelmissä vahvistettujen periaatteiden ja edellytysten täyttämistä erityisesti mukautusohjelmien noudattamisen osalta. Albanialle myönnetty tuki mukautetaan vastaamaan havaittuja tarpeita, valittuja painopisteitä, tuen hyödyntämis- ja takaisinmaksukykyä sekä talousuudistusten ja talouden rakenneuudistuksen toteuttamiseksi tarvittavia toimenpiteitä.

113 ARTIKLA

Avustuksina annettava rahoitustuki toteutetaan asiaa koskevassa neuvoston asetuksessa säädetyillä toimenpiteillä yhteisön Albanian kanssa käytyjen neuvottelujen jälkeen vahvistaman monivuotisen viiteohjelman mukaisesti.

Rahoitustuki voi kattaa kaikki yhteistyöalat siten, että erityistä huomiota kiinnitetään oikeuteen, vapauteen ja turvallisuuteen, lain-säädännön yhdenmukaistamiseen ja talous-kehitykseen.

114 ARTIKLA

Albanian pyynnöstä ja erityisen tarpeen ilmetessä yhteisö voi tarkastella yhdessä kansainvälisten rahoituslaitosten kanssa mahdollisuutta myöntää poikkeuksellisesti makrotaloudellista rahoitusapua tietyin edellytyksin ja ottaen huomioon kaikki käytettävissä olevat rahoitusvarat. Tämä apu maksetaan, jos tietyt Albanian Kansainvälisen valuuttarahaston kanssa sopiman ohjelman yhteydessä vahvistetut edellytykset täyttyvät.

115 ARTIKLA

Käytettävissä olevien voimavarojen mahdollisimman tehokkaan käytön varmistamiseksi sopimuspuolet huolehtivat siitä, että yhteisön tuki yhteensovitetään tarkoin muista lähteistä kuten jäsenvaltioista, muista maista ja kansainvälisiltä rahoituslaitoksilta tulevan tuen kanssa.

Tätä varten sopimuspuolet vaihtavat säännöllisesti tietoja kaikista tuen lähteistä.

X OSASTO

INSTITUTIONAALISET MÄÄRÄYKSET, YLEISET MÄÄRÄYKSET JA LOPPUMÄÄRÄYKSET

116 ARTIKLA

Perustetaan vakautus- ja assosiaationeuvosto. Sen tehtävänä on valvoa tämän sopimuksen täytäntöönpanoa ja soveltamista. Se koontuu tarkoituksenmukaisessa kokouksessa säännöllisin väliajoin ja olosuhteiden niin vaatiessa tarkastellakseen tähän sopimukseen liittyviä tärkeitä kysymyksiä sekä kaikkia muita kahdenvälisiä tai kansainvälisiä sopimuspuolten yhteisen edun mukaisia kysymyksiä.

117 ARTIKLA

1. Vakautus- ja assosiaationeuvosto koostuu Euroopan unionin neuvoston ja Euroopan yhteisöjen komission jäsenistä sekä Albanian hallituksen jäsenistä.

2. Vakautus- ja assosiaationeuvosto vahvistaa työjärjestyksensä.

3. Vakautus- ja assosiaationeuvoston jäsenet voivat käyttää edustajaa sen työjärjestyksessä vahvistettavien edellytyksin.

4. Vakautus- ja assosiaationeuvoston puheenjohtajana toimii sen työjärjestyksen määräysten mukaisesti vuorotellen yhteisön edustaja ja Albanian edustaja.

5. Euroopan investointipankki osallistuu sitä koskevissa asioissa tarkkailijana vakautus- ja assosiaationeuvoston työhön.

118 ARTIKLA

Vakautus- ja assosiaationeuvosto käyttää päätösvaltaa tämän sopimuksen soveltamisalalla ja siinä määrättyissä tapauksissa sopimuksessa vahvistettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Tehdyt päätökset sitovat sopimuspuolia, joiden on toteutettava päätösten täytäntöönpanemiseksi tarvittavat toimenpiteet. Vakautus- ja assosiaationeuvosto voi tarvittaessa myös antaa suosituksia. Se tekee päätöksensä ja antaa suosituksensa sopimuspuolten yhteisellä sopimuksella.

119 ARTIKLA

Kumpikin sopimuspuoli voi saattaa vakautus- ja assosiaationeuvoston käsiteltäväksi kaikki tämän sopimuksen soveltamista tai tulkintaa koskevat erimielisyydet. Vakautus- ja assosiaationeuvosto voi ratkaista riidan sitovalla päätöksellä.

120 ARTIKLA

1. Vakautus- ja assosiaationeuvostoa avustaa sen tehtävissä vakautus- ja assosiaatiokomitea, joka koostuu Euroopan unionin

neuvoston ja Euroopan yhteisöjen komission edustajista sekä Albanian edustajista.

2. Vakautus- ja assosiaationeuvosto määrää työjärjestyksessään vakautus- ja assosiaatiokomitean tehtävät, joihin kuuluu vakautus- ja assosiaationeuvoston kokousten valmistelu, ja päättää kyseisen komitean toimintatavoista.

3. Vakautus- ja assosiaationeuvosto voi siirtää toimivaltaansa vakautus- ja assosiaatiokomitealle. Tällöin vakautus- ja assosiaatiokomitea tekee päätöksensä 118 artiklassa määrätyn edellytyksin.

4. Vakautus- ja assosiaationeuvosto voi päättää perustaa muita erityiskomiteoita tai elimiä avustamaan sitä sen tehtävien hoitamisessa. Vakautus- ja assosiaationeuvosto määrittelee työjärjestyksessään tällaisten komiteoiden tai elinten koostumuksen, tehtävät ja toimintatavat.

121 ARTIKLA

Vakautus- ja assosiaatiokomitea voi perustaa alakomiteoita.

Tämän sopimuksen voimaantulopäivää seuraavan ensimmäisen vuoden loppuun mennessä vakautus- ja assosiaatiokomitea perustaa tämän sopimuksen asianmukaisen täytäntöönpanon edellyttämät alakomiteat. Päättäessään alakomiteoiden perustamisesta ja määrittellessään niiden tehtävät vakautus- ja assosiaatiokomitea ottaa asianmukaisella tavalla huomioon maahanmuuttoon liittyvien kysymysten asianmukaisen käsittelyn tärkeyden, erityisesti tämän sopimuksen 80 ja 81 artiklan määräysten täytäntöönpanon sekä Albaniaa ja sen lähialuetta koskevan EU:n toimintasuunnitelman seurannan osalta.

122 ARTIKLA

Perustetaan parlamentaarinen vakautus- ja assosiaatiovaliokunta. Siinä kokoontuvat mielipiteiden vaihtoa varten Albanian parlamentin ja Euroopan parlamentin jäsenet. Se kokoontuu itse määräämnsä väliajoin.

Parlamentaarinen vakautus- ja assosiaatiovaliokunta muodostuu Euroopan parlamentin ja Albanian parlamentin jäsenistä.

Parlamentaarinen vakautus- ja assosiaatiovaliokunta vahvistaa työjärjestyksensä. Parlamentaarisen vakautus- ja assosiaatiovaliokunnan puheenjohtajana toimii sen työjärjestyksen määräysten mukaisesti vuorotellen Euroopan parlamentti ja Albanian parlamentti.

123 ARTIKLA

Kumpikin sopimuspuoli sitoutuu varmistamaan tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa, että toisen sopimuspuolen luonnolliset henkilöt ja oikeushenkilöt voivat, ilman syrjintää sen omiin kansalaisiin verrattuna, esittää asiansa sopimuspuolten toimivaltaisille tuomioistuimille ja hallintoelimille puolustaessaan yksilönoikeuksiaan ja omistusoikeuksiaan.

124 ARTIKLA

Tämän sopimuksen määräykset eivät estä sopimuspuolta toteuttamasta toimenpiteitä:

a) joita se pitää tarpeellisina keskeisten turvallisuusetujensa vastaisten tietojen luovutuksen estämiseksi;

b) jotka liittyvät aseiden, ammusten tai sotatarvikkeiden tuotantoon tai kauppaan taikka puolustustarkoitusten kannalta välttämättömään tutkimukseen, kehitystyöhön tai tuotantoon, jos nämä toimenpiteet eivät heikennä sellaisten tuotteiden kilpailuedellytyksiä, joita ei ole tarkoitettu nimenomaan sotilaalliseen käyttöön;

c) jotka se arvioi tärkeiksi oman turvallisuutensa kannalta yleisen järjestyksen ylläpitämiseen vaikuttavissa vakavissa sisäisissä levottomuuksissa, sodan aikana tai sodan uhkaa merkitsevässä vakavassa kansainvälisessä jännitystilassa taikka täyttääkseen velvoitteet, joihin se on sitoutunut rauhan ja kansainvälisen turvallisuuden ylläpitämiseksi.

125 ARTIKLA

1. Tämän sopimuksen soveltamisaloilla ja rajoittamatta siihen sisältyviä erityismääräyksiä:

- Albanian yhteisöön soveltamat järjestelyt eivät saa johtaa syrjintään jäsenvaltioiden, niiden kansalaisten tai niiden yhtiöiden tai yritysten välillä;
- yhteisön Albaniaan soveltamat järjestelyt eivät saa johtaa syrjintään Albanian kansalaisten tai sen yhtiöiden tai yritysten välillä.

2. Edellä olevan 1 kohdan määräykset eivät rajoita sopimuspuolten oikeutta soveltaa verolainsäädännön asianmukaisia määräyksiä verovelvollisiin, jotka ovat keskenään erilaisessa tilanteessa asuinpaikkansa suhteen.

126 ARTIKLA

1. Sopimuspuolet toteuttavat kaikki tarvittavat yleiset tai erityiset toimenpiteet varmistukseen tästä sopimuksesta johtuvien velvoitteidensa täyttämisen. Ne huolehtivat siitä, että tässä sopimuksessa asetetut tavoitteet saavutetaan.

2. Jos sopimuspuoli katsoo, että toinen sopimuspuoli on jättänyt täyttämättä tämän sopimuksen mukaisen velvoitteensa, se voi toteuttaa tarvittavat toimenpiteet. Ennen näiden toimenpiteiden toteuttamista, lukuun ottamatta erityisen kiireellisiä tapauksia, sen on annettava vakautus- ja assosiaationeuvostolle kaikki tarvittavat tiedot tilanteen perusteellista tarkastelua varten molempia sopimuspuolia tyydyttävän ratkaisun löytämiseksi.

3. Toimenpiteitä valittaessa on etusijalle asetettava ne, joista on vähiten haittaa tämän sopimuksen toiminnalle. Näistä toimenpiteistä on ilmoitettava viipymättä vakautus- ja assosiaationeuvostolle, jossa niistä neuvotellaan toisen sopimuspuolen sitä pyytäessä.

127 ARTIKLA

Sopimuspuolet sopivat aloittavansa kumman tahansa sopimuspuolen pyynnöstä viipymättä neuvottelut sopivia kanavia käyttäen keskustellakseen tämän sopimuksen tulkintaa tai täytäntöönpanoa koskevista tai muista sopimuspuolten suhteiden kannalta merkittävistä kysymyksistä.

Tämän artiklan määräykset eivät vaikuta millään tavoin 31, 37, 38, 39 ja 43 artiklaan eivätkä rajoita niiden soveltamista.

128 ARTIKLA

Tämä sopimus ei vaikuta niihin oikeuksiin, jotka yksilöille ja talouden alan toimijoille varmistetaan voimassa olevissa yhtä tai useampaa jäsenvaltiota ja Albaniaa sitovissa sopimuksissa, ennen kuin samanarvoiset yksilöitä ja talouden alan toimijoita koskevat oikeudet on saavutettu tämän sopimuksen nojalla.

129 ARTIKLA

Liitteet I-V ja pöytäkirjat nro 1, 2, 3, 4, 5 ja 6 ovat erottamaton osa tätä sopimusta.

Marraskuun 22 päivänä 2004 allekirjoitettu Euroopan yhteisön ja Albanian tasavallan välinen puitesopimus Albanian tasavallan yhteisön ohjelmiin osallistumista koskevista yleisperiaatteista ja sen liite ovat erottamaton osa tätä sopimusta. Puitesopimuksen soveltamista tarkastellaan sen 8 artiklassa määrättyllä tavalla vakautus- ja assosiaationeuvostossa, joka voi tarvittaessa muuttaa puitesopimusta.

130 ARTIKLA

Tämä sopimus tehdään rajoittamattomaksi ajaksi.

Kumpikin sopimuspuoli voi irtisanoa tämän sopimuksen ilmoittamalla asiasta toiselle sopimuspuolelle. Tämän sopimuksen soveltaminen päättyy kuuden kuukauden kuluttua tällaisen ilmoituksen tekemisestä.

131 ARTIKLA

Tätä sopimusta sovellettaessa 'sopimuspuolilla' tarkoitetaan yhteisöä tai sen jäsenvaltioita taikka yhteisöä ja sen jäsenvaltioita, kutakin toimivaltansa mukaisesti, sekä Albaniaa.

Tätä sopimusta sovelletaan alueisiin, joihin sovelletaan Euroopan yhteisön perustamissopimusta ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimusta, näissä sopimuksissa määrättyjen edellytysten mukaisesti, sekä Albanian alueeseen.

133 ARTIKLA

Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri on tämän sopimuksen tallettaja.

134 ARTIKLA

Tämä sopimus laaditaan kahtena kappaleena sopimuspuolten kaikilla virallisilla kielillä, ja jokainen teksti on yhtä todistusvoimainen.

135 ARTIKLA

Sopimuspuolet ratifioivat tai hyväksyvät tämän sopimuksen omien menettelyjensä mukaisesti. Ratifiointi- tai hyväksymiskirjat talletetaan Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristöön. Tämä sopimus tulee voimaan viimeisen ratifiointi- tai hyväksymiskirjan

talletuspäivää seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä.

136 ARTIKLA

Väliaikainen sopimus

Jos ennen tämän sopimuksen voimaantulon edellyttämien menettelyjen päätökseen saattamista tämän sopimuksen joidenkin osien määräykset, erityisesti tavaroiden vapaaseen liikkuvuuteen liittyvät määräykset sekä liikennettä koskevat määräykset, saatetaan voimaan yhteisön ja Albanian välisillä väliaikaisilla sopimuksilla, sopimuspuolet sopivat, että näissä olosuhteissa tämän sopimuksen IV osaston ja 40, 71, 72, 73 ja 74 artiklan sekä pöytäkirjojen nro 1, 2, 3, 4 ja 6 ja pöytäkirjan nro 5 asianomaisten määräysten soveltamiseksi 'sopimuksen voimaantulopäivällä' tarkoitetaan väliaikaisen sopimuksen voimaantulopäivää, kun viitataan kyseisissä määräyksissä määrättyihin velvoitteisiin.

137 ARTIKLA

Tämä sopimus korvaa sen voimaantulopäivästä alkaen Brysselissä 11 päivänä toukokuuta 1992 allekirjoitetun Euroopan talousyhteisön ja Albanian tasavallan välisen kauppaa sekä kaupallista ja taloudellista yhteistyötä koskevan sopimuksen. Tämä ei vaikuta sopimuspuolten oikeuksiin, velvoitteisiin eikä oikeudelliseen tilanteeseen, jotka perustuvat kyseisen sopimuksen täytäntöönpanoon.

LIITELUETTELO

- Liite I Albanian tariffimyönnytykset yhteisön teollisuustuotteille
- Liite II a Albanian tariffimyönnytykset yhteisöstä peräisin oleville maatalousperäisille raaka-aineille (ks. 27 artiklan 3 kohdan a alakohta)
- Liite II b Albanian tariffimyönnytykset yhteisöstä peräisin oleville maatalousperäisille raaka-aineille (ks. 27 artiklan 3 kohdan b alakohta)
- Liite II c Albanian tariffimyönnytykset yhteisöstä peräisin oleville maatalousperäisille raaka-aineille (ks. 27 artiklan 3 kohdan c alakohta)
- Liite III Yhteisön myönnytykset Albanian kala- ja kalastustuotteille
- Liite IV Sijoittautuminen: rahoituspalvelut
- Liite V Teollis- ja tekijänoikeudet sekä kaupalliset oikeudet

Vakautus- ja assosiaatiosopimuksen liitteitä I-III ja sopimuksen pöytäkirjoja nro 1-4 ei ole julkaistu tämän hallituksen esityksen liitteenä. Tekstit ovat nähtävänä Euroopan unionin neuvoston julkisessa asiakirjahakemistossa "<http://register.concilium.europa.eu>".

LIITE IV

SIOJITTAUTUMINEN: RAHOITUSPALVELUT
(ks. V osaston II luku)

1. RAHOITUSPALVELUT:
MÄÄRITELMÄT
- 'Rahoituspalveluilla' tarkoitetaan mitä tahansa sopimuspuolen rahoituspalvelun tarjoajan tarjoamaa rahoitusluonteista palvelua.
- 'Rahoituspalveluihin' kuuluvat seuraavat toiminnot:
- A. Kaikki vakuutustoiminta ja siihen liittyvät palvelut:
1. ensivakuutus (mukaan luettuna rinnakkaisvakuutus):
 - i) henkivakuutus;
 - ii) vahinkovakuutus;
 2. jälleenvakuutus ja edelleenvakuutus;
 3. vakuutusten välittäminen, kuten vakuutusmeklarien ja -asiamiesten toiminta;
 4. vakuutusten liitännäispalvelut, kuten neuvonta-, aktuaari-, riskinarviointi- ja vahingonkäsittelypalvelut.
- B. Pankkipalvelut ja muut rahoituspalvelut (lukuun ottamatta vakuutuspalveluja)
1. talletusten ja muiden takaisin maksettavien varojen vastaanotto asiakkailta;
 2. kaikenlainen antolainaustoiminta, muun muassa kulutusluotot, kiinnitysluotot, factoring-rahoitus ja liiketoiminnan rahoitus;
 3. rahoitusleasing;
 4. kaikki maksu- ja rahansiirtopalvelut, mukaan luettuina luotto- ja maksukortit, matkasekit ja pankkivekselit;
 5. takaukset ja maksusitoumukset;
 6. kauppa omaan tai asiakkaiden lukuun pörssissä, OTC-markkinoilla tai muulla tavalla, erityisesti seuraavilla välineillä: a) rahamarkkinavälineet (sekit, vekselit, talletustodistukset jne.); b) ulkomaanvaluutta; c) johdannaisuotteet, mukaan luettuina, muttei yksinomaan, futuurit ja optiot;
 - d) valuuttakurssit ja korkovälineet, mukaan luettuina sellaiset tuotteet kuin swap-sopimukset, korkotermiinit jne.;
 - e) siirtokelpoiset arvopaperit;
 - f) muut siirtokelpoiset välineet ja rahoitusomaisuus, mukaan luettuna jalometalliharkot;
 7. osallistuminen kaikenlaisten arvopapereiden liikkeeseenlaskuun, mukaan luettuina merkintätakuut ja sijoitukset asiamiehenä (julkisesti tai yksityisesti) ja näihin liikkeeseenlaskuihin liittyvien palvelujen tarjoaminen;
 8. välitystoiminta rahamarkkinoilla;
 9. omaisuuden hoito, erityisesti käteisvarojen tai arvopaperisalkun hoito, yhteissijoitusten hoidon kaikki muodot, eläkerahastojen hoito sekä arvopapereiden talletus- ja notariaattipalvelut;
 10. rahoitusomaisuuden kuten arvopapereiden, johdannaisvälineiden ja muiden siirtokelpoisten välineiden maksu- ja clearingpalvelut;
 11. rahoitustietojen antaminen ja siirto, rahoitukseen liittyvä tietojenkäsittely ja siihen liittyvien ohjelmistojen toimittaminen muiden rahoituspalvelujen tarjoajien toimesta;

12. neuvonta, välitys ja muut edellä 1-11 alakohdassa lueteltuihin erilaisiin toimintoihin liittyvät rahoituspalvelut, mukaan luettuina luottotiedot ja luottoarviot, sijoituksiin ja salkunhoitoon liittyvä tutkimus ja neuvonta sekä yritysostoihin ja yritysten uudelleenjärjestelyihin ja toimintaperiaatteisiin liittyvä neuvonta.

Seuraavat toiminnot eivät kuulu rahoituspalvelujen määritelmään:

a) keskuspankkien tai muiden julkisten laitosten toteuttamat toimet raha- ja valuuttakurssipolitiikkaa harjoittaessaan;

b) keskuspankkien sekä julkisten toimielinten, viranomaisten tai laitosten harjoittama toiminta valtion lukuun tai valtion takuulla lukuun ottamatta tapauksia, joissa näiden julkisten yhteisöjen kanssa kilpailevat rahoituspalvelujen tarjoajat voivat harjoittaa tätä toimintaa;

c) lakisääteiseen sosiaaliturva- tai eläkejärjestelmään kuuluva toiminta lukuun ottamatta tapauksia, joissa julkisten yhteisöjen tai yksityisten laitosten kanssa kilpailevat rahoituspalvelujen tarjoajat voivat harjoittaa tätä toimintaa.

LIITE V

TEOLLIS- JA TEKIJÄNOIKEUDET SEKÄ KAUPALLISET OIKEUDET
(ks. 73 artikla)

1. Sopimuksen 73 artiklan 3 kohta koskee seuraavia monenvälisiä sopimuksia, joiden sopimuspuolia jäsenvaltiot ovat tai joita jäsenvaltiot tosiasiallisesti soveltavat:

- WIPO:n tekijänoikeussopimus (Geneve, 1996),
- äänitteiden valmistajien suojaamiseksi heidän äänitteidensä luvattomalta jäljentämiseltä tehty yleissopimus (Geneve, 1971),
- uusien kasvilajikkeiden suojaamista koskeva kansainvälinen yleissopimus (UPOV) (Geneven asiakirja, 1991).

Vakautus- ja assosiaationeuvosto voi päätää, että 73 artiklan 3 kohtaa sovelletaan muihin monenvälisiin sopimuksiin.

2. Sopimuspuolet vahvistavat pitävänsä tärkeinä seuraaviin monenvälisiin sopimuksiin perustuvia velvoitteita:

- kansainvälinen yleissopimus esittävien taiteilijoiden, äänitteiden valmistajien sekä radioyriyten suojaamisesta (Rooma, 1961),
- teollisuus oikeuden suojelemista koskeva Pariisin liittosopimus (Tukholman asiakirja, 1967, muutettu 1979),
- Bernin yleissopimus kirjallisten ja taiteellisten teosten suojaamisesta (Pariisin asiakirja, 1971),

- WIPO:n esitys- ja äänitesopimus (Geneve, 1996),
- tavaramerkkien kansainvälistä rekisteröintiä koskeva Madridin sopimus (Tukholman asiakirja, 1967, muutettu 1979),
- Budapestin sopimus mikro-organismien tallettamisen kansainvälisestä tunnustamisesta patentinhakumenettelyä varten (1977, muutettu 1980),
- tavaramerkkien kansainvälisestä rekisteröinnistä tehdyn Madridin sopimuksen lisäpöytäkirja (Madrid, 1989),
- patenttityhteistyösopimus (Washington 1970, muutettu 1979 ja tarkistettu 1984),
- tavaroiden ja palvelujen kansainvälistä luokitusta tavaramerkkien rekisteröintiä varten koskeva Nizzan sopimus (Geneve, 1977, muutettu 1979),
- Euroopan patenttisopimus,
- patenttilakisopimus (PLT) (WIPO),
- teollis- ja tekijänoikeuksien kauppaan liittyvät näkökohdat (TRIPS).

3. Sopimuksen voimaantulopäivästä alkaen Albania myöntää yhteisön yrityksille ja kansalaisille teollis- ja tekijänoikeuksien sekä kaupallisten oikeuksien tunnustamisen ja suojelun suhteen yhtä suotuisan kohtelun kuin minkä se suo mille tahansa kahdenvälisten sopimusten soveltamisalaan kuuluvalla kolmannelle maalle.

LUETTELO PÖYTÄKIRJOISTA

Pöytäkirja nro 1 rauta- ja terästuotteista

Pöytäkirja nro 2 jalostettujen maataloustuotteiden kaupasta Albanian ja yhteisön välillä

Pöytäkirja nro 3 eräiden viinien vastavuoroisista etuusmyönnytyksistä, viinien nimien vastavuoroisesta tunnustamisesta, suojasta ja valvonnasta sekä väkevien alkoholijuomien ja maustettujen viinien nimitysten vastavuoroisesta tunnustamisesta, suojasta ja valvonnasta

Pöytäkirja nro 4 käsitteen "alkuperätuotteet" määrittelystä ja hallinnollisen yhteistyön menetelmistä

Pöytäkirja nro 5 maaliikenteestä

Pöytäkirja nro 6 keskinäisestä hallinnollisesta avunannosta tulliasioissa

PÖYTÄKIRJA NRO 5
MAALIHKENTEESTÄ

1 ARTIKLA

Tavoite

Tämän pöytäkirjan tavoitteena on edistää sopimuspuolten välistä maakuljetusalan yhteistyötä erityisesti kauttakulkuliikenteen osalta ja varmistaa tätä varten sopimuspuolten alueiden välisen ja niiden kautta kulkevan liikenteen yhteensovitettu kehitys soveltamalla tämän sopimuksen määräyksiä täysimääräisesti ja yhdenmukaisesti.

2 ARTIKLA

Soveltamisala

1. Yhteistyö kattaa maakuljetukset, erityisesti maantie- ja rautatiekuljetukset sekä yhdistetyt kuljetukset ja niihin liittyvät infrastruktuurit.

2. Täten tämän pöytäkirjan soveltamisalaan sisältyvät erityisesti:

- liikenteen infrastruktuurit kummankin sopimuspuolen alueella siltä osin kuin se on tarpeen tämän pöytäkirjan tavoitteen saavuttamiseksi,
- vastavuoroinen pääsy maantiekuljetusten markkinoille,
- välttämättömät oikeudelliset ja hallinnolliset oheistoimenpiteet, mukaan luettuina kaupalliset, verotukselliset, sosiaaliset ja tekniset toimenpiteet,
- yhteistyö ympäristön tarpeita vastaavan kuljetusjärjestelmän kehittämisessä, ja
- sopimuspuolten liikennepolitiikkojen ja erityisesti liikenteen infrastruktuurien

kehittämistä koskeva säännöllinen tietojenvaihto.

3 ARTIKLA

Määritelmät

Tässä pöytäkirjassa tarkoitetaan:

a) 'yhteisön kauttakulkuliikenteellä' sellaista Albanian alueen kautta tapahtuvaa tavara-liikennettä yhteisön jäsenvaltiosta tai yhteisön jäsenvaltioon, jonka suorittaa yhteisöön sijoittautunut liikenteenharjoittaja;

b) 'Albanian kauttakulkuliikenteellä' sellaista yhteisön alueen kautta tapahtuvaa tavara-liikennettä Albaniasta kolmanteen maahan tai jostakin kolmannelle maasta Albaniaan, jonka suorittaa Albaniaan sijoittautunut liikenteenharjoittaja;

c) 'yhdistetyllä kuljetuksella' tavaroiden kuljetusta, jossa kuorma-auton, perävaunun, vetoautollisen tai vetoautottoman puoliperävaunun, vaihtokuormatilan tai vähintään 20 jalan kontin kuljettamiseen käytetään maantietä matkan alku- tai loppuosuudella ja toisella osuudella rautatie-, sisävesi- tai merikuljetusta, silloin kun tämän osuuden pituus on yli 100 km linnuntietä ja se muodostaa maantiekuljetuksen alku- tai loppuosuuden:

- joko on alkuosuutena tavaroiden kuormaustapaikan ja lähimmän sopivan rautatien kuormaustapaikan välinen matka tai loppuosuutena lähimmän sopivan rautatien purkaustapaikan ja tavaroiden purkaustapaikan välinen matka, tai
- ulottuu enintään 150 km säteelle linnuntietä sisävesisatamasta tai merisatamasta, jossa tavarat laivataan tai puretaan.

I OSASTO

INFRASTRUKTUURIT

4 ARTIKLA

Yleinen määräys

Sopimuspuolet sopivat toteuttavansa vastavuoroisesti yhteensovitettujen toimenpiteiden multimodaaliliikenteen infrastruktuurien kehittämiseksi olennaisena keinona ratkaista ongelmat, jotka liittyvät Albanian kautta kulkevaan tavaraliikenteeseen, erityisesti yleiseurooppalaisella liikennekäytävällä VIII, pohjoinen-eteläakselilla ja Adrianmeren/Joonianmeren yleiseurooppalaisella liikennealueella.

5 ARTIKLA

Suunnittelu

Albanian ja Kaakkois-Euroopan alueen tarpeita palvelevan, tärkeimmät maantie- ja rautatieväylät, sisävesiväylät ja -satamat, meriliikennesatamat, lentoasemat ja muut liikenneverkon tärkeät osat kattavan alueellisen multimodaaliliikenneverkon kehittäminen Albanian alueella on yhteisölle ja Albanialle erityisen tärkeää. Tämä verkko määriteltiin alueen ministerien ja Euroopan komission kesäkuussa 2004 allekirjoittamassa yhteisymmärryspöytäkirjassa keskeisen alueellisen kuljetusinfrastruktuuriverkon kehittämisestä Kaakkois-Euroopassa. Allekirjoittajapuolten edustajista koostuva ohjauskomitea huolehtii verkon kehittämisestä ja ensisijaisten alojen valinnasta.

6 ARTIKLA

Rahoitusnäkökohdat

1. Yhteisö voi osallistua tämän pöytäkirjan 5 artiklassa tarkoitettujen infrastruktuuritoimien rahoitukseen sopimuksen 112 artiklan mukaisesti. Rahoitusosuus voi muodostua Euroopan investointipankin myöntämistä luotoista sekä muista rahoitusmuodoista, joilla voidaan antaa käyttöön lisävaroja.

2. Töiden nopeuttamiseksi komissio pyrkii mahdollisuuksien mukaan edistämään muiden täydentävien rahoituslähteiden käyttöä, kuten tiettyjen yhteisön jäsenvaltioiden kahdenvälisiä sijoituksia tai sijoituksia julkisista ja yksityisistä rahastoista.

II OSASTO

RAUTATIEKULJETUKSET JA
YHDISTETYT KULJETUKSET

7 ARTIKLA

Yleinen määräys

Sopimuspuolet toteuttavat vastavuoroisesti yhteensovitettujen toimenpiteiden rautatiekuljetusten ja yhdistettyjen kuljetusten kehittämiseksi ja edistämiseksi, jotta näiden kuljetusmuotojen avulla voidaan tulevaisuudessa hoitaa merkittävä osa sopimuspuolten välisistä kuljetuksista ja kauttakulkuliikenteestä Albanian kautta entistä ympäristöystävällisemmällä tavalla.

Albanian rautateiden nykyaikaistamisen yhteydessä toteutetaan tarvittavat toimet niiden mukauttamiseksi yhdistettyjen kuljetusten järjestelmää varten kiinnittäen erityisesti huomiota pääteasemien kehittämiseen ja rakentamiseen, tunnelien kokoon sekä kapasiteettiin, jotka edellyttävät huomattavia sijoituksia.

9 ARTIKLA

Täydentävät toimenpiteet

Sopimuspuolet toteuttavat kaikki tarvittavat toimenpiteet yhdistettyjen kuljetusten kehittämisen edistämiseksi.

Näiden toimenpiteiden tarkoituksena on erityisesti:

- kannustaa kuljetuspalvelujen käyttäjiä ja tavarantoimittajia käyttämään yhdistettyjä kuljetuksia,
- saattaa yhdistetyt kuljetukset kilpailukyisiksi maantiekuljetuksiin verrattuna erityisesti yhteisön tai Albanian lainsäädäntöön.

däntönsä mukaisesti myöntämän taloudellisen tuen avulla,

- kannustaa yhdistettyjen kuljetusten käyttöä pitkillä matkoilla ja edistää erityisesti vaihtokorien, konttien ja yleensä miehittämättömien kuljetusten käyttöä,
- nopeuttaa yhdistettyjä kuljetuksia ja parantaa niiden luotettavuutta sekä erityisesti:
- lisätä junavuoroja ja mukauttaa ne tavarantoimittajien ja kuljetuspalvelujen tarpeisiin,
- lyhentää odotusaikoja pääteasemilla ja lisätä niiden tuottavuutta,
- poistaa soveltuvin keinoin esteet lähestymisväyliltä yhdistettyjen kuljetusten käytön helpottamiseksi,
- yhdenmukaistaa tarvittaessa erityiskaluston painoja, mittoja ja tiettyjä muita teknisiä ominaisuuksia koskevia määräyksiä, erityisesti mittojen riittävän yhteensopivuuden varmistamiseksi, ja toteuttaa yhteensovitettuja toimenpiteitä liikennemäärien vaatiman kaluston tilaamiseksi ja käyttöön ottamiseksi, ja
- toteuttaa yleensä muut asiaa koskevat toimenpiteet.

10 ARTIKLA

Rautateiden osuus

Sopimuspuolet suosittelevat sen mukaisesti, kuuluuko asia valtion vai rautateiden toimivaltaan, sekä matkustaja- että tavaraliikenteen osalta seuraavia toimia:

- kahden- ja monenvälisen sekä rautatiealan kansainvälisissä järjestöissä tehtävän yhteistyön lujittaminen kaikilla aloilla erityisesti liikennepalvelujen laadun ja turvallisuuden parantamiseksi,
- sellaisen yhteisen rautatiejärjestelmän käyttöön ottaminen, jonka avulla tava-

rantoimittajia kannustetaan lähettämään lasti erityisesti kauttakulkuliikenteessä mieluummin rautatie- kuin maantiekuljetuksena noudattaen terveen kilpailun ja käyttäjän vapaan valinnan periaatteita,

- Albanian valmistautuminen osallistumaan rautateiden kehittämistä koskevan yhteisön säännösten täytäntöönpanoon ja tulevaan kehitykseen.

III OSASTO

MAANTIEKULJETUKSET

11 ARTIKLA

Yleiset määräykset

1. Vastavuoroisen kuljetusmarkkinoille pääsyn osalta sopimuspuolet sopivat säilyttävänsä alkuvaiheessa järjestelmän, joka perustuu kunkin yhteisön jäsenvaltion ja Albanian välillä tehtyihin kahdenvälisiin sopimuksiin tai muihin kahdenvälisiin kansainvälisiin asiakirjoihin, tai jos tällaisia sopimuksia tai asiakirjoja ei ole, vuonna 1991 vallinneeseen tosiasialliseen tilanteeseen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 2 kohdan soveltamista.

Kunnes 12 artiklassa tarkoitettu yhteisön ja Albanian välinen maantiekuljetusten markkinoille pääsyä koskeva sopimus ja 13 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu yhteisön ja Albanian tieliikenteen verotusta koskeva sopimus tehdään, Albania toimii yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa tarvittavien muutosten tekemiseksi voimassa oleviin kahdenvälisiin sopimuksiin tai asiakirjoihin niiden mukauttamiseksi tähän pöytäkirjaan.

2. Sopimuspuolet sopivat vapauttavansa kokonaan yhteisön kauttakulkuliikenteen pääsyn Albanian kautta ja Albanian kauttakulkuliikenteen pääsyn yhteisön kautta sopimuksen voimaantulopäivästä.

3. Jos yhteisön tieliikenteen harjoittajien kauttakulkuliikenne lisääntyy 2 kohdan nojalla myönnettyjen oikeuksien seurauksena siten, että se aiheuttaa tai uhkaa aiheuttaa vakavaa vahinkoa teiden infrastruktuurille

ja/tai liikenteen sujuvuudelle 5 artiklassa mainituilla väylillä, tai jos Albanian rajojen lähellä olevalla yhteisön alueella ilmenee ongelmia samoissa olosuhteissa, asia toimitetaan vakautus- ja assosiaationeuvoston käsiteltäväksi sopimuksen 118 artiklan mukaisesti. Sopimuspuolet voivat ehdottaa kyseisen vahingon rajoittamiseksi tai lieventämiseksi tarvittavia poikkeuksellisia väliaikaisia syrjimättömiä toimenpiteitä.

4. Jos Euroopan yhteisö vahvistaa sääntöjä, joiden tavoitteena on vähentää Euroopan unionissa rekisteröityjen raskaiden tavarankuljetusajoneuvojen aiheuttamaa saastumista ja parantaa liikenneturvallisuutta, samanlaista järjestelmää sovelletaan Albaniassa rekisteröityihin raskaisiin tavarankuljetusajoneuvoihin, jotka haluavat liikkua yhteisön alueella. Vakautus- ja assosiaationeuvosto päättää tarvittavista yksityiskohtaisista säännöistä.

5. Sopimuspuolet pidättäytyvät yksipuolisista toimista, jotka voivat johtaa syrjintään yhteisön ja Albanian liikenteenharjoittajien tai ajoneuvojen välillä. Kumpikin sopimuspuoli toteuttaa tarvittavat toimet toisen sopimuspuolen alueelle suuntautuvan tai sen kautta kulkevan maantieliikenteen helpottamiseksi.

12 ARTIKLA

Markkinoille pääsy

Sopimuspuolet sitoutuvat ensisijaisesti toimimaan yhdessä sisäisten sääntöjensä mukaisesti löytääkseen:

– toimintatapoja, joilla voidaan edistää sellaisen kuljetusjärjestelmän kehittämistä, joka vastaa sopimuspuolten tarpeita ja joka on yhteensopiva yhteisön sisämarkkinoiden täytäntöönpanon ja yhteisen kuljetuspolitiikan toteuttamisen sekä Albanian talous- ja liikennepolitiikan kanssa,

– lopullisen järjestelmän, jolla säännellään sopimuspuolten pääsyä tulevaisuudessa toistensa maantiekuljetusmarkkinoille vastavuoroisuusperiaatteen mukaisesti.

13 ARTIKLA

Verotus, tiemaksut ja muut maksut

1. Sopimuspuolet hyväksyvät, että kummankin sopimuspuolen tieliikenteen ajoneuvojen verotus, tiemaksut ja muut maksut eivät saa olla syrjiviä.

2. Sopimuspuolet aloittavat neuvottelut päästäkseen sopimukseen tieliikenteen verotuksesta niin pian kuin mahdollista yhteisön hyväksymien asiaa koskevien sääntöjen perusteella. Tällaisen sopimuksen tarkoituksena on erityisesti rajat ylittävän liikenteen vapaan kulun varmistaminen, sopimuspuolten soveltamien tieliikennettä koskevien verotusjärjestelmien välisten erojen asteittainen poistaminen ja kyseisistä eroista johtuvien kilpailun vääristymien poistaminen.

3. Siihen saakka, kun 2 kohdassa mainitut neuvottelut saatetaan päätökseen, sopimuspuolet poistavat yhteisön tai Albanian tieliikenteen harjoittajien välisen eriarvoisen kohtelun raskaiden tavarankuljetusajoneuvojen liikennöimistä ja/tai omistamista koskevien verojen ja maksujen määrittämisessä sekä sopimuspuolten alueella tapahtuvaa kuljetustoimintaa koskevien verojen tai maksujen määrittämisessä. Albania sitoutuu pyydettäessä ilmoittamaan Euroopan yhteisöjen komissiolle soveltamiensa verojen, tiemaksujen ja muiden maksujen määristä sekä niiden lasentamismenetelmästä.

4. Edellä 2 kohdassa ja 12 artiklassa tarkoitettujen sopimuksen tekemiseen saakka vakautus- ja assosiaatiosopimuksen voimaantulopäivän jälkeen esitetyistä Albanian kautta kulkevaan yhteisön kauttakulkuliikenteeseen sovellettavien verojen, tiemaksujen tai muiden maksujen sekä niiden kantamisjärjestelyjen muutoksista on järjestettävä ennakolta kuulemismenettely.

14 ARTIKLA

Painot ja mitat

1. Albania hyväksyy yhteisön paino- ja mittastandardien mukaisten tieliikenteen

ajoneuvojen vapaan ja esteettömän liikkumisen 5 artiklassa mainituilla väylillä. Kuuden kuukauden ajan sopimuksen voimaantulopäivästä Albanian olemassa olevista standardeista poikkeavista tieliikenteen ajoneuvoista peritään erityinen ketään syrjimätön maksu, joka on suhteessa ylimääräisestä akselipainosta aiheutuvaan vahinkoon.

2. Albania pyrkii yhdenmukaistamaan lainsäädäntönsä ja standardinsa tienrakentamisen alalla yhteisössä voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti viidennen sopimuksen voimaantulopäivää seuraavan vuoden loppuun mennessä ja tekee kaiken voitavansa 5 artiklassa tarkoitettujen olemassa olevien väylien parantamiseksi ehdotetussa ajassa uuden lainsäädännön ja uusien standardien mukaisiksi taloudellisten mahdollisuuksiensa mukaisesti.

15 ARTIKLA

Ympäristö

1. Sopimuspuolet pyrkivät ympäristön suojelemiseksi ottamaan käyttöön raskaiden tavarankuljetusajoneuvojen kaasu- ja hiukaspäästöjä sekä melutasoa koskevia standardeja, joiden avulla varmistetaan suojelun korkea taso.

2. Jotta alan teollisuudelle voidaan antaa selkeää tietoa ja jotta kannustettaisiin tutkimus- ja ohjelmointitoiminnan sekä tuotannon yhteensovittamista, vältetään poikkeuksellisten kansallisten standardien antamista.

Myös ympäristöä koskevissa kansainvälisissä sopimuksissa vahvistettujen standardien mukaiset ajoneuvot voivat liikennöidä sopimuspuolten alueella ilman muita rajoituksia.

3. Sopimuspuolet toimivat yhdessä uusien standardien käyttöön ottamiseksi ja edellä mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

16 ARTIKLA

Sosiaaliset näkökohdat

1. Albania yhdenmukaistaa maantiekuljetusalan henkilöstön koulutusta koskevan

lainsäädäntönsä yhteisön standardien mukaisesti erityisesti vaarallisten aineiden kuljetuksen osalta.

2. Kansainvälisessä tieliikenteessä käytettävien ajoneuvojen miehistöjen työstä tehdyn Euroopan sopimuksen (AETR) sopimuspuolena Albania ja yhteisö pyrkivät yhdenmukaistamaan mahdollisimman hyvin ajoaikaa ja kuljettajien taukoja ja lepoaikoja sekä miehistöjen kokoonpanoa koskevat politiikkansa tieliikennealan sosiaalilainsäädännön tulevan kehityksen mukaisesti.

3. Sopimuspuolet toimivat yhteistyössä tieliikennealan sosiaalilainsäädännön täytäntöönpanossa ja soveltamisessa.

4. Sopimuspuolet varmistavat tieliikenteen harjoittajan ammattiin pääsyä koskevien lainsäädäntöjensä vastaavuuden, jotta ne voitaisiin vastavuoroisesti tunnustaa.

17 ARTIKLA

Liikennettä koskevat määräykset

1. Sopimuspuolet asettavat kokemuksensa yhteiseen käyttöön ja pyrkivät yhdenmukaistamaan lainsäädäntönsä liikennevirran sujuvuuden parantamiseksi ruuhka-aikoina (viikonloput, juhlapyhät, matkailukausi).

2. Sopimuspuolet edistävät yleisesti tieliikenteen tietojärjestelmän käyttöönottoa, kehittämistä ja yhteensovittamista.

3. Ne pyrkivät yhdenmukaistamaan lainsäädäntönsä pilaantuvien tavaroiden, elävien eläinten ja vaarallisten aineiden kuljetuksen osalta.

4. Sopimuspuolet pyrkivät myös yhdenmukaistamaan kuljettajille annettavan teknisen avun, liikennettä ja muita keskeisiä kysymyksiä koskevien olennaisten tietojen jakamisen matkailijoille sekä pelastuspalvelut, mukaan luettuina sairaankuljetukset.

18 ARTIKLA

Liikenneturvallisuus

1. Albania yhdenmukaistaa erityisesti vaarallisten aineiden kuljetuksen osalta liikenne-

turvallisuutta koskevan lainsäädäntönsä yhteisön lainsäädännön kanssa sopimuksen voimaantulopäivää seuraavan viidennen vuoden loppuun mennessä.

2. Vaarallisten aineiden kansainvälisistä tiekuljetuksista tehdyn eurooppalaisen sopimuksen (ADR) sopimuspuolena Albania ja yhteisö pyrkivät yhdenmukaistamaan mahdollisimman hyvin vaarallisten aineiden kuljetuksia koskevat politiikkansa.

3. Sopimuspuolet toimivat yhteistyössä liikenneturvallisuutta koskevan lainsäädännön täytäntöönpanossa ja soveltamisessa erityisesti ajokorttien ja liikenneonnettomuuksien vähentämiseen tähtäävien toimenpiteiden osalta.

IV OSASTO

MUODOLLISUUKSIEN YKSINKERTAISTAMINEN

19 ARTIKLA

Muodollisuuksien yksinkertaistaminen

1. Sopimuspuolet sopivat yksinkertaistavansa tavaravirtojen kulkua sekä niiden välisessä että niiden kautta kulkevassa rautatie- ja maantieliikenteessä.

2. Sopimuspuolet sopivat aloittavansa neuvottelut tavaraliikenteeseen liittyvien tarkastusten ja muodollisuuksien helpottamista koskevan sopimuksen tekemiseksi.

3. Sopimuspuolet sopivat tarpeen mukaan toimivansa yhdessä muiden yksinkertaistamiseen liittyvien toimenpiteiden toteuttamisessa ja edistävänsä tätä.

V OSASTO

LOPPUMÄÄRÄYKSET

20 ARTIKLA

Soveltamisalan laajentaminen

Jos jompikumpi sopimuspuoli pääteeleee tämän pöytäkirjan soveltamisesta saadun kokemuksen perusteella, että muiden pöytäkirjan soveltamisalaan kuulumattomien toimenpiteiden toteuttaminen on yhteensovitetun eurooppalaisen kuljetuspolitiikan edun mukaista ja että niiden avulla voidaan erityisesti edistää kauttakulkuliikenteen ongelman ratkaisemista, se tekee toiselle sopimuspuolelle asiaa koskevat ehdotukset.

21 ARTIKLA

Täytäntöönpano

1. Sopimuspuolet tekevät yhteistyötä sopimuksen 121 artiklan mukaisesti perustettavassa erityisessä alakomiteassa.

2. Kyseinen alakomitea:

a) laatii yhteistyösuunnitelmia rautatiekuljetusten, yhdistettyjen kuljetusten, liikenteen tutkimuksen sekä ympäristön alalla;

b) tutkii tässä pöytäkirjassa määrättyjen päätösten soveltamista ja suosittaa vakautus- ja assosiaatiokomitealle tarkoituksenmukaisia toimenpiteitä mahdollisten ongelmien ratkaisemiseksi;

c) arvioi tilannetta kahden vuoden kuluttua sopimuksen voimaantulopäivästä infrastruktuurien parantamisen ja vapaasta kauttakulusta aiheutuneiden seurausten osalta; ja

d) yhteensovittaa kansainvälisten kuljetusten ja erityisesti kauttakulkuliikenteen seuranta, ennusteita ja muuta tilastointia koskevia toimia.

PÖYTÄKIRJA NRO 6
KESKINÄISESTÄ HALLINNOLLISESTA
AVUNANNOSTA TULLIASIOISSA

1 ARTIKLA

Määritelmät

Tätä pöytäkirjaa sovellettaessa tarkoitetaan:

a) 'tullilainsäädännöllä' sopimuspuolten alueilla sovellettavia säännöksiä tai määräyksiä, jotka koskevat tavaroiden tuontia, vientiä, kauttakuljetusta ja asettamista mihin tahansa tullimenettelyyn, mukaan luettuina kielto-, rajoitus- ja valvontatoimenpiteet;

b) 'pyynnön esittäväällä / esittäneellä viranomaisella' toimivaltaista hallintoviranomaisista, jonka sopimuspuoli on nimennyt tähän tarkoitukseen ja joka pyytää avunantoa tämän pöytäkirjan mukaisesti;

c) 'pyynnön vastaanottavalla' / 'vastaanottaneella viranomaisella' toimivaltaista hallintoviranomaista, jonka sopimuspuoli on nimennyt tähän tarkoitukseen ja joka vastaanottaa pyynnön avunannosta tämän pöytäkirjan mukaisesti;

d) 'henkilötiedoilla' kaikkia tunnistettua tai tunnistettavissa olevaa yksilöä koskevia tietoja;

e) 'tullilainsäädännön vastaisella toimella' mitä tahansa tullilainsäädännön rikkomista tai yritystä rikkoa kyseistä lainsäädäntöä.

2 ARTIKLA

Soveltamisala

1. Sopimuspuolet antavat toisilleen apua toimivaltaansa kuuluvilla aloilla tässä pöytäkirjassa määrättyin tavoin ja edellytyksin varmistaakseen erityisesti tullilainsäädäntöä rikkovia toimia ehkäisemällä, tutkimalla ja

torjumalla, että tätä lainsäädäntöä sovelletaan oikein.

2. Tässä pöytäkirjassa tarkoitettu avunanto tulliasioissa koskee niitä sopimuspuolten hallintoviranomaisia, jotka ovat toimivaltaisia soveltamaan tätä pöytäkirjaa. Se ei rajoita rikosasioissa annettavaa keskinäistä avunantoa koskevien sääntöjen soveltamista. Avunannon piiriin eivät myöskään kuulu tiedot, jotka on saatu oikeusviranomaisten pyynnöstä käytettyjen valtuuksien perusteella, elleivät nämä viranomaiset ole ennakolta hyväksyneet kyseisten tietojen luovuttamista.

3. Tämän pöytäkirjan soveltamisalaan ei kuulu tullien, verojen ja sakkojen kantamisessa annettava apu.

3 ARTIKLA

Pyynnöstä annettava apu

1. Pynnön vastaanottanut viranomainen toimittaa pyynnön esittäneelle viranomaiselle tämän pyynnöstä kaikki tarvittavat tiedot, jotta tämä voi varmistaa, että tullilainsäädäntöä sovelletaan oikein, mukaan luettuina tiedot havaituista tai suunnitelluista toimista, jotka ovat tai saattaisivat olla tullilainsäädännön vastaisia.

2. Pynnön vastaanottanut viranomainen ilmoittaa pyynnön esittäneelle viranomaiselle tämän pyynnöstä:

a) onko toisen sopimuspuolen alueelta vietyt tavarat tuotu asianmukaisesti toisen sopimuspuolen alueelle, ja yksilöi tarvittaessa tavaroihin sovelletun tullimenettelyn;

b) onko toisen sopimuspuolen alueelle tuodut tavarat viety asianmukaisesti toisen so-

pimuspuolen alueelta, ja yksilöi tarvittaessa tavaroihin sovelletun tullimenettelyn.

3. Pyynnön vastaanottanut viranomaisen toteuttaa pyynnön esittäneen viranomaisen pyynnöstä tarvittavat säännösten mukaiset toimenpiteet varmistaakseen, että erityinen valvonta kohdistetaan:

a) luonnollisiin henkilöihin tai oikeushenkilöihin, joiden perustellusti uskotaan osallistuvan tai osallistuneen tullilainsäädännön vastaisiin toimiin;

b) paikkoihin, joihin tavaroita on koottu tai voidaan koota varastoitaviksi siten, että on perusteltua uskoa, että tavarat on tarkoitettu käytettäväksi tullilainsäädännön vastaisissa toimissa;

c) tavaroihin, joita kuljetetaan tai voidaan kuljettaa siten, että on perusteltua uskoa, että ne on tarkoitettu käytettäväksi tullilainsäädännön vastaisissa toimissa; ja

4 ARTIKLA

Oma-aloitteinen avunanto

Sopimuspuolet antavat omasta aloitteestaan toisilleen apua lainsäädäntönsä mukaisesti, jos ne pitävät sitä tullilainsäädännön oikean soveltamisen kannalta tarpeellisena, erityisesti välittämällä saamiaan, seuraavia asioita koskevia tietoja:

- toimet, jotka ovat tai näyttävät olevan tullilainsäädännön vastaisia ja joilla saattaa olla merkitystä toiselle sopimuspuolelle,
- tullilainsäädännön vastaisissa toimissa käytettävät uudet keinot tai menetelmät,
- tavarat, joiden tiedetään olevan tullilainsäädännön vastaisten toimien kohteena,
- luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt, joiden perustellusti uskotaan osallistuvan tai osallistuneen tullilainsäädännön vastaisiin toimiin, ja

- kulkuvälineet, joita perustellusti uskotaan käytetyn tai käytettävän tai voitavan käyttää tullilainsäädännön vastaisissa toimissa.

5 ARTIKLA

Tiedoksiannot

Pyynnön vastaanottanut viranomaisen toteuttaa pyynnön esittäneen viranomaisen pyynnöstä oman lainsäädäntönsä mukaisesti kaikki tarvittavat toimenpiteet:

- sellaisten asiakirjojen toimittamiseksi, tai
- sellaisten päätösten ilmoittamiseksi,

jotka ovat peräisin pyynnön esittäneeltä viranomaiselta ja kuuluvat tämän pöytäkirjan soveltamisalaan, vastaanottajalle, joka asuu pyynnön vastaanottaneen viranomaisen alueella tai on sijoittautunut sinne.

Asiakirjojen toimittamista tai päätösten ilmoittamista koskevat pyynnot on tehtävä kirjallisesti jollakin pyynnön vastaanottavan viranomaisen virallisella kielellä tai tämän hyväksymällä kielellä.

6 ARTIKLA

Avunantoa koskevien pyyntöjen muoto ja sisältö

1. Tässä pöytäkirjassa tarkoitetut pyynnot on tehtävä kirjallisesti. Pynnön täyttämiseksi tarvittavat asiakirjat liitetään pyyntöön. Myös suulliset pyynnot voidaan hyväksyä asian kiireellisyyden perusteella, mutta ne on viipymättä vahvistettava kirjallisesti.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetuissa pyynnoissa on esitettävä seuraavat tiedot:

- a) pyynnön esittänyt viranomaisen;
- b) pyydetty toimenpide;
- c) pyynnön tarkoitus ja aihe;

d) asiaan liittyvä lainsäädäntö ja muu oikeudellinen aineisto;

e) mahdollisimman tarkat ja laajat tiedot tutkimuksen kohteena olevista luonnollisista henkilöistä tai oikeushenkilöistä; ja

f) yhteenveto asiaa koskevista merkityksellisistä seikoista ja jo suoritetuista tiedusteluista.

3. Pyynnöt on tehtävä pyynnön vastaanottavan viranomaisen virallisella kielellä tai jollakin sen hyväksymällä kielellä. Tätä vaatimusta ei sovelleta asiakirjoihin, jotka seuraavat 1 kohdan mukaista pyyntöä.

4. Jos pyyntö ei täytä edellä määrättyjä muotovaatimuksia, sen korjaamista tai täydentämistä voidaan vaatia; tällä välin voidaan määrätä toteutettaviksi varotoimenpiteitä.

7 ARTIKLA

Pyyntöjen täyttäminen

1. Pynnön vastaanottanut viranomainen toimii avunpyynnön täyttämiseksi toimivaltansa ja käytettävissä olevien voimavarojensa mukaan samalla tavoin kuin se toimisi omaan lukuunsa tai saman sopimuspuolen muiden viranomaisten pyynnöstä ja toimittaa sillä jo olevia tietoja sekä tekee tai teettää tarkoituksenmukaisia tutkimuksia. Tätä määräystä sovelletaan myös muihin viranomaisiin, joille pyynnön vastaanottanut viranomainen on välittänyt pyyntönsä, kun se ei voi toimia itse.

2. Avunantopyynnöt täytetään pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen lainsäädännön mukaisesti.

3. Sopimuspuolen toimivaltaiset viranomaiset voivat toisen sopimuspuolen suostumuksella ja sen määräämin edellytyksin saada pyynnön vastaanottaneelta tai 1 kohdan mukaisesti valtuutetulta muulta viranomaiselta näiden toimipaikassa tietoja, jotka koskevat tosiasiallisesti tai mahdollisesti

tullilainsäädännön vastaisia toimia ja joita pyynnön esittänyt viranomainen tarvitsee tämän pöytäkirjan soveltamiseksi.

4. Sopimuspuolen toimivaltaiset viranomaiset voivat toisen sopimuspuolen suostumuksella ja sen määräämin edellytyksin olla läsnä tämän alueella suoritettavissa tutkimuksissa.

8 ARTIKLA

Tietojen välityksessä käytettävä muoto

1. Pynnön vastaanottanut viranomainen ilmoittaa tiedustelujen tulokset pyynnön esittäneelle viranomaiselle kirjallisesti ja liittää mukaan tarvittavat asiakirjat, oikeaksi todistetut asiakirjajäljennökset tai muut vastaavat asiakirjat.

2. Nämä tiedot voivat olla sähköisessä muodossa.

3. Asiakirjojen alkuperäiskappaleita voidaan toimittaa pyynnöstä ainoastaan tapauksissa, joissa oikeiksi todistetut jäljennökset eivät riitä. Alkuperäiskappaleet on palautettava mahdollisimman pian.

9 ARTIKLA

Poikkeukset velvollisuudesta antaa apua

1. Avunannosta voidaan kieltäytyä tai sen antamiselle voidaan asettaa edellytyksiä tai vaatimuksia, jos sopimuspuoli katsoo, että tämän pöytäkirjan mukainen avunanto:

a) todennäköisesti vaarantaisi Albanian tai yhteisön sellaisen jäsenvaltion täysivaltaisuuden, jolta on tämän pöytäkirjan mukaisesti pyydetty apua; tai

b) todennäköisesti uhkaisi yleistä järjestystä, turvallisuutta tai muita keskeisiä etuja erityisesti 10 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuisa tapauksissa; tai

c) loukkaa elinkeino-, liike- tai ammattilaisuutta.

2. Pyynnön vastaanottanut viranomainen voi lykätä avun antamista, jos se katsoo avunannon häiritsevän meneillään olevia tutkimuksia, syytetoimia tai oikeuskäsittelyjä. Pyynnön vastaanottaneen viranomaisen on tällöin neuvoteltava pyynnön esittäneen viranomaisen kanssa sen selvittämiseksi, voidaanko apua antaa sen tarpeellisina pitämiä edellytyksiä tai vaatimuksia noudattaen.

3. Jos pyynnön esittävä viranomainen pyytää apua, jota se ei itse voisi pyydettyäessä antaa, se huomauttaa tästä seikasta pyynnösäännön. Pyynnön vastaanottanut viranomainen saa tällöin päättää, miten se vastaa tällaiseen pyyntöön.

4. Edellä 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa pyynnön vastaanottaneen viranomaisen päätös ja sen perustelut on ilmoitettava pyynnön esittäneelle viranomaiselle viipymättä.

10 ARTIKLA

Tietojen vaihto ja luottamuksellisuus

1. Kaikki tiedot, jotka annetaan missä tahansa muodossa tämän pöytäkirjan mukaisesti, ovat luonteeltaan luottamuksellisia tai rajoitettuun käyttöön tarkoitettuja riippuen kunkin sopimuspuolen alueella sovellettavista säännöistä. Niihin sovelletaan virallista salassapitovelvollisuutta ja niille on taattava tiedot vastaanottaneen sopimuspuolen asiaa koskevassa lainsäädännössä sekä yhteisön toimielimiin sovellettavissa vastaavissa säännöksissä samanlaisille tiedoille säädetty suoja.

2. Henkilötietoja saa toimittaa ainoastaan, jos ne vastaanottava sopimuspuoli sitoutuu suojelemaan niitä vähintään samalla tavalla kuin tiedot toimittava sopimuspuoli suojelisi niitä kyseisessä tapauksessa. Tätä varten sopimuspuolet ilmoittavat toisilleen voimassa olevat sääntönsä, tarvittaessa mukaan luetuna yhteisön jäsenvaltioissa voimassa olevat säännökset.

3. Tämän pöytäkirjan mukaisesti saatujen tietojen käytön tullilainsäädännön vastaisia

toimia koskevissa oikeudenkäynti- tai hallintomenettelyissä katsotaan olevan tämän pöytäkirjan mukaista. Tästä syystä sopimuspuolet voivat käyttää tämän pöytäkirjan määräysten mukaisesti saatuja tietoja ja tutkittuja asiakirjoja näyttönä todistusasiakirjoissa, kertomuksissa ja lausunnoissa sekä oikeudelle esitettyjen kanteiden ja syytteiden yhteydessä. Tällaisesta käytöstä ilmoitetaan viipymättä tiedot toimittaneelle tai asiakirjat käyttöön antaneelle toimivaltaiselle viranomaiselle.

4. Saatuja tietoja saa käyttää yksinomaan tässä sopimuksessa määrättyihin tarkoituksiin. Jos toinen sopimuspuoli haluaa käyttää tietoja muihin tarkoituksiin, sen on hankittava tiedot toimittaneelta tulliviranomaiselta kirjallinen ennakkosuostumus. Tietojen käytössä on noudatettava tämän viranomaisen asettamia rajoituksia.

11 ARTIKLA

Asiantuntijat ja todistajat

Pyynnön vastaanottaneen viranomaisen virkailija voidaan valtuuttaa annetussa valtuutuksessa olevin rajoituksin esiintymään asiantuntijana tai todistajana oikeudenkäynti- tai hallintomenettelyissä, jotka koskevat tässä pöytäkirjassa tarkoitettuja asioita, sekä esittämään esineitä taikka asiakirjoja tai niiden virallisesti oikeaksi todistettuja jäljennöksiä, joita mahdollisesti tarvitaan näissä menettelyissä. Todistamis- tai kuulemispyynnössä on ilmoitettava selvästi, minkä oikeus- tai hallintoviranomaisen edessä, minkä asian johdosta ja minkä aseman tai ominaisuuden perusteella virkailijaa kuullaan.

12 ARTIKLA

Avunannosta aiheutuvat kustannukset

Sopimuspuolet eivät vaadi toisiltaan korvausta tämän pöytäkirjan soveltamisesta aiheutuvista kustannuksista lukuun ottamatta tapauksen mukaan asiantuntijoiden ja todistajien sekä tulkkien ja kääntäjien kustannuksia silloin, kun nämä eivät ole julkishallinnon palveluksessa.

13 ARTIKLA

Täytäntöönpano

1. Tämän pöytäkirjan täytäntöönpano annetaan Albanian tulliviranomaisten ja Euroopan yhteisöjen komission toimivaltaisten yksiköiden sekä soveltuvin osin yhteisön jäsenvaltioiden tulliviranomaisten tehtäväksi. Ne päättävät kaikista pöytäkirjan soveltamisessa tarvittavista käytännön toimenpiteistä ja järjestelyistä ottaen huomioon voimassa olevat erityisesti tietosuojaa koskevat säännöt. Ne voivat suositella toimivaltaisille elimille muutoksia, joita niiden käsityksen mukaan pitäisi tehdä tähän pöytäkirjaan.

2. Sopimuspuolet neuvottelevat keskenään ja ilmoittavat sen jälkeen toisilleen yksityiskohtaisista täytäntöönpanosäännöistä, jotka vahvistetaan tämän pöytäkirjan määräysten mukaisesti.

14 ARTIKLA

Muut sopimukset

1. Ottaen huomioon yhteisön toimivallan ja sen jäsenvaltioiden toimivallan tämän pöytäkirjan määräykset:

- eivät vaikuta kansainvälisistä yleissopimuksista tai muista sopimuksista johtuviin sopimuspuolten velvollisuuksiin,
- katsotaan yksittäisten jäsenvaltioiden ja Albanian välillä tehtyjä tai mahdollisesti tehtäviä keskinäistä avunantoa koskevia sopimuksia täydentäviksi, ja
- eivät vaikuta niiden yhteisön säännösten ja määräysten soveltamiseen, jotka koskevat tämän pöytäkirjan perusteella saatujen, yhteisölle mahdollisesti merkityksellisten tietojen toimittamista komission toimivaltaisten yksiköiden ja jäsenvaltioiden tulliviranomaisten välillä.

2. Sen estämättä, mitä 1 kohdassa määrätään, tämän pöytäkirjan määräyksiä sovelletaan tapauksissa, joissa yhteisön yksittäisten jäsenvaltioiden ja Albanian mahdollisten kahdenvälisen keskinäistä avunantoa koskevien sopimusten määräykset ovat ristiriidassa tämän pöytäkirjan määräysten kanssa.

3. Sopimuspuolet pyrkivät ratkaisemaan tämän pöytäkirjan soveltamista koskevat kysymykset vakautus- ja assosiaatiosopimuksen 120 artiklalla perustetussa vakautus- ja assosiaatiokomiteassa käytävissä neuvotteluissa.